

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

Foto: Marcel Sagaert

- ▼ Bosnië
- ▽ Mitterrand
- Euromunt
- Noord-Ierland
- Palestina
- Verkiezingen
- Media
- Habitat - conferentie
- Irak
- Oorlogsmisdaden
- Guatemala
- El Salvador
- Spanje 1936

verschijnt tweemaandelijks
39ste jaargang - nr. 318 - maart-april 1996
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

Cultuur?

De voormalige Franse minister van cultuur, Jack Lang, sprak een paar jaar geleden tijdens een bijeenkomst in Latijns-Amerika over het Amerikaans cultuurimperialisme. Hij bedoelde met deze in bijzonder de overrompeling van films e.a. producten van Amerikaanse makelij op onze T.V.-schermen en cinemazalen.

Men moet zelf niet kritisch ingesteld zijn om dit vast te stellen, het ligt zo voor de hand. Overloop, op om het even welke dag, de verschillende T.V.-programma's en je zult vaststellen dat het overgrote deel van de aangekondigde films, made in USA zijn.

Ik deed me de moeite om de tijdens een week aangekondigde programma's in de vierendertig grootste kinemazalen te bekijken. Ongelooflijk maar waar, maar het ging hier om tweeduizend tweehonderd films van Amerikaanse oorsprong en slechts zesentwintig uit Europese landen. Dus nog niet één procent.

Jack Lang had het over cultuurimperialisme, maar zoals kan worden vastgesteld heeft het overgrote deel van deze producties weinig met cultuur te maken. Moorden, sadisme en pornografie zijn meestal het hoofdthema van deze films. Alsof dit centraal in het leven staat.

Voor de Amerikanen is het het economisch aspect van het product dat primordiaal is. Het is dit standpunt dat de V.S.-afgevaardigden vertoikten tijdens de vorig jaar gehouden Gatt-onderhandelingen waar zij de Europese markt nog verder wilden openbreken voor hun producten.

Europa hield het been stijf, verdere besprekingen werden naar later verwezen, maar ondertussen merkt men dat de overrompeling van de Amerikaanse films op onze schermen rustig verder gaat.

En met de Amerikaanse film, zoals we die meestal kennen, wordt ook een levenswijze geprojecteerd. Een maatschappij waarin geweld de drijvende kracht is. Het wordt zeker een dringende noodzaak zich over deze kwestie te beraden.

Een gemeenschappelijke aanpak van de filmindustrie uit alle Europese landen met de nodige steun van de betrokken regeringen is het enige alternatief.

ads

(zie ook blz. 14)

Omslag en voorpagina.

Het ontroerend kunstwerk van Käthe Kolwitz.

De indrukwekkende monumenten van het treurend ouderpaar op het Duits soldatenkerkhof (26.000 graven) te Vladslo (Diksmuide).

INHOUD

EDITORIAAL	Vrede is meer dan het einde van de oorlog	3
UITKLUK	De cynische carrière van Mitterand	4
EUROPA	Maastricht, Madrid en Hellersdorf Opnieuw rond de Euro	5 6
IERLAND	Jaarwisseling 1995 / 1996	7
MIDDEN-OOSTEN	Palestijnen genieten een nieuwe legitimiteit Israëliërs gaan vervoegd stemmen Een internationaal oorlogtribunaal?	10 11 28
VERKEZINGEN		12
MEDIA	Technologie en desinformatie	13
VERENIGDE NATIES	Habitat II. De internationale stedentop in Istanbul	14
NAGELZ MET KOPPEN		18
DOSSIER	Na de Russische verkiezingen... Om de aardolie is het te doen... Oorlogen in de Kaukasus Het leven in Rusland Een andere kijk op de rood bruine coalitie mythe Rusland in de raad van Europa Zeg me wie uw vrienden zijn... Een minderheid met grote angst voor verderfing De Wereldbank en Oost-Europa Einde van de Duitse naziprocesen	17 18 19 21 21 22 22 23 24 24 25-33
EERLUKSHEDSHALVE		
IRAK	5 jaar later: Bilan van een geplande massamoord	26
VREDESFONDS		29
CENTRAAL-AMERIKA LATIJNS-AMERIKA	Petroleum in Guatemala Klassenstrijd in El Salvador	30 32
TERUGBLIK	Spanje 1936 - 1939	34
VREDESINITIATIEVEN	Dialoogvonden - 16de Romerodag	36
25 JAAR GELEDEN IN VREDE	100 x Vrede	37

Verleenden hun medewerking aan dit nummer: Georges Spriet - André De Smet - Willy Courteaux - Rudolf Boehm - Frans Frison (Dublin) - Claudine Huyghe - René Van Nerum - Ludo De Brabander - Yvan Grosjean - Basie Mamed Adjamova - Eric Grijp - Antoine Uitterhaeghe - Bernard Dumoulin - Albert De Coninck - Jeanne Provost.

vrede

Tijdschrift -
6 nummers per jaar
"Vrede"

Studie- en informatiecentrum voor
vrede- en
ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

REDACTIE-BEHEER PUBLICITEIT :

Galgenberg 29 - 9000 Gent
Psk. 000-0956015-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

LEESGELD :

110 fr. los nummer
600 fr. per jaar
700 fr. instellingen met factuur
800 fr. Nederland of

43 gulden op postbankgiro nr. 5267830 van
Ad Wouderberg / VREDE postbus 92311
1090 AH Amsterdam

STEUNABONNEMENT : 1.000 Fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER :

Michel Vanderborcht
Beukendreef 15 - 9401 Pollare - Ninove

ABONNEMENTENDIENST : Lotty Verwest.

Overname van artikels en tekeningen is slechts
toegelaten mits bronvermelding en toezending
van een presentieemplaar.

REDAKTIE :

Lucien Bollaert, André De Smet, Jan Olsen,
Georges Spriet, Victor Stuyck, René Van Nerum,
Ludo De Brabander.

REDAKTIESECRETARIS :

Lucien Bollaert.

HOOFDREDAKTEUR :

André De Smet.

De ondertekende artikels beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de
redactie.

Wordt gedrukt op kringlooppapier.

OFFSET DRUK :

"Neveland", B.W., 9850 Nevelo.

Vrede is meer dan het einde van de oorlog

Met het akkoord van Dayton (of van Parijs) ziet het er naar uit dat de wapens zwijgen in Bosnië-Herzegovina. Dat komt in hoofdzaak, schreven we al, omdat dit akkoord wel voor iedereen wat in petto heeft. Alle oorlogspartijen zien er een fundamenteel element van hun betrachtingen in verwezenlijkt.

Voor Izetbegovic en de zijnen is dat de onafhankelijke staat Bosnië die herbevestigd wordt. De Bosnische Kroaten hebben hun federatie met Zagreb en de Bosnische Serviërs de mogelijkheid om allerlei banden met Belgrado te realiseren. Dat is de grote kracht van dit akkoord, en tegelijkertijd de grote zwakte.

In de praktijk hebben de problemen een enorme omvang. De pers focust hoofdzakelijk op twee hete punten: Mostar en Sarajevo. In Mostar moeten de Kroaten het oude stadscentrum ook toegankelijk stellen voor de Moslims. Resultaat: de Duitse burgemeester die voor de Europese Unie deze stad bestuurd wordt bijna gelynch, wat hem doet zijn ontslag aanbieden.

In Sarajevo moeten de Servische wijken onder het politieel gezag komen van de stad maar de bewoners daar vluchten met tienduizenden weg, liever dan onder bestuur van de 'vijand' komen te staan. (Deze 'multiculturele' stad blijft bestuurd worden door een Moslim-Kroatencoalitie.)

Er is uiteraard heel veel desinformatie en demagogie in het spel, maar anderzijds ook iets logisch. Dayton-Parijs verliep precies volgens de "etnische" as. De bevolking ziet dat, weet dat en trekt de lijnen door.

Regelmatig kon u in deze kolommen een pleidooi lezen om de anti-oorlogskrachten een politiek grotere rol te helpen spelen. "Zij houden de mogelijkheid in zich om die verscheurde maatschappij opnieuw enige samenhang en samenwerking te bieden. Het is deze civiele maatschappij, multi-etnisch van samenstelling of bouwend op de multi-culturele gegevenheid (in Mostar verklaarden zich voor de oorlog een goeie 12% 'Joegoslaaf'), die de enige uitweg uit deze oorlog kan waarmaken", schreven we drie jaar geleden. Dit is vandaag maar al te waar.

De rapporten zeggen ons dat het militaire aspect van de Dayton-Parijs-akkoorden nog het beste verloopt. De Navo-troepen zijn massaal aanwezig om de akkoorden te doen uitvoeren. Zij garanderen de opspitsing. Zij voeren dus uit wat de oorlogspartijen nastreefden.

Dit alles brengt ons tot de oorsprong van deze oorlog. De economische crisis van Joegoslavië - onder meer tengevolge van de schuldenlast door leningen die Tito als ongebondene (voor het westen anti-sovjet) makkelijk had weten te krijgen - werd door eng nationalistische krachten in

alle kampen gebruikt om de solidariteit tussen de deelrepublieken te breken. Duitsland werd beschermheer van de separatistische republieken Slovenië en Kroatië, precies omdat het interessante wingewesten zijn. Eenmaal het grotere evenwicht in de federatie verbroken kon het niet anders dan dat het evenwicht in het kleinere Bosnië moest springen.

Vandaag komen de Navotroepen die situatie bezegelen.

Voor mij is het onaanvaardbaar dat de Navo de uitvoerder kan zijn van VN-opdrachten. Het is een eenzijdig westerse organisatie, die op het terrein de alleenbeslissing heeft. Niet de V.N. heeft de touwtjes in handen, maar Evre en Casteau.

Is het zo verwonderlijk dat precies het militaire aspect het vlotst lijkt te lukken? De militairen van alle Bosnische strekkingen hebben belang bij een goede uitvoering. Want eenmaal er een akkoord zou kunnen gemaakt worden tussen de drie partijen over troepensterkte en bewapeningsniveau wordt het wapenembargo volledig opgeheven.

Intussen gaat het Pentagon zorgen voor de opleiding van de Moslimtroepen, feit waar Europa zich hardnekkig tegen verzet.

De Belgische opdracht in Oost-Slavonië heeft wel een ander karakter, meen ik. De aanwezigheid daar moet de voorwaarden voor een verder

gesprek tussen de strijdende partijen helpen opbouwen. Het doel is er de wapens definitief te doen zwijgen, toezien op de realisering van de afgesproken stappen naar normalisering; en een kader te helpen bewerkstelligen waarin de rechten van de minderheden worden gegarandeerd. Hoewel ook hier uiteraard het recht van de sterkste zal gelden: het Kroatisch leger.

De vredesopbouw in Bosnië is dus meer dan fragiel, en krijgt ook minder aandacht. Er zijn beloftes van economische steun, maar ook hier weer zal het de bevolking zijn die in eerste instantie de IMF-voorwaarden zal moeten betalen. Naar verluidt hebben nu reeds verschillende "donorlanden" achterstand op het beloofde financieringsschema. Op dit vlak blijft het oudere idee van een algemene Balkanconferentie met alle economische en politieke actoren, op basis van gelijkheid, zijn noodzaak bewijzen.

De anti-oorlogskrachten, die jarenlang opboksten tegen de desinformatie, moeten daarbij hun plaats krijgen. Garanties voor de rechten van minderheidsgroepen zijn essentieel. En bovenal is de regio aan ontwapening toe, en niet zoals voorzien aan een nieuwe bewapeningsronde. Met deze programmapunten willen we Joegoslavië op de politieke agenda houden en onze solidariteit met de anti-oorlogskrachten versterken.

Georges Spriet

De cynische carrière van Mitterrand

Wie het bewind van Mitterrand zou willen kenmerken met één enkel woord, zou er geen beter kunnen kiezen dan cynisme. Toen in de laatste periode van zijn presidentschap onthuld werd, dat hij als jonge man een tijdlang het Vichy-regime heeft gediend, werd daaruit geconcludeerd dat Mitterrand een extreem-rechts verleden heeft gehad. Dat zou wel eens een valse aantijging kunnen zijn. Het zou wellicht accurater zijn te zeggen, dat Mitterrand daar te vinden was waar de macht zat, of de kans op macht.

Dat hij uiteindelijk de socialistische partij koos, had dan ook meer te maken met macht dan met enige politieke overtuiging. Rechts was zijn weg afgesneden door de aanwezigheid van de Gaulle's dominerende persoonlijkheid. Men heeft het Mitterrand als grote verdienste aangerekend, dat hij de socialistische partij tot een indrukwekkend machtsinstrument heeft gemaakt. Achteraf is gebleken dat hij deze partij alleen gebruikt heeft om zelf de macht te bereiken.

Men herinnert zich het enthousiasme van de linkerkant toen Mitterrand tot president werd verkozen. Een grote verandering leek op til, en in een eerste periode leken de tekenen aanwezig dat president en regering een socialistische politiek wilden voeren. Men kan erover redetwisten in welke mate een socialistische politiek kans op slagen had in een rechts Europa. Maar als men de hele presidentscarrière van Mitterrand vandaag overschouwt, kan men zich afvragen in welk opzicht zijn bewind verschilde van dat van gelijk welke rechtse president. Zijn grootste politiek succes, dat was Mitterrand zelf en zijn positie als de nieuwe zonnekoning. Niets resumeert zijn bewind beter dan de cartoon (in de Frankfurter Allgemeine Zeitung) waarop Mitterrand te zien is, gezeten op een troon en omringd door een rokende puinhoop: het socialisme. Alles wat zijn alleenheerschappij kon bedreigen werd door hem geëlimineerd (Mendès-France, Rocard).

De teleurstelling over het Mitterrand-bewind kan voor een stuk worden toegeschreven aan de overtrokken kiesbeloften, die onmogelijk ingelost konden worden in de onafgebroken verscherping van de crisis. Maar ook als we dit als een verzachtende omstandigheid willen beschouwen, moet men toch vaststellen dat dit bewind gekenmerkt werd door een volslagen beginselloosheid. En waar beginselen ontbreken, verdwijnen ook de gedragsnormen. Deze ruimte wordt dan ingevuld door allerlei vormen van machtsmisbruik en corruptie, vaak zo schaamteloos dat het lachwekkend werd, zoals de aanstelling van een ex-vriendin tot eerste minister (die na tien maanden moest aldruppen maar dan snel een benoeming kreeg bij de Europese Commissie). Het is geen toeval dat verschillende mensen uit zijn omgeving zelfmoord pleegden, waarvan de bekendsten de eerste minister Bérégovoy, en Mitterrands persoonlijke adviseur François de Grossouvre over wiens precieze functie onverklikkelijke dingen werden gefluisterd (voor deze zelfmoord is nooit een verklaring gevonden).

Het is natuurlijk denkbaar dat persoonlijke corruptie, -nepotisme, betrokkenheid bij louche financiële affaires, -positieve politieke beslissingen niet hoeven uit te sluiten. Maar de politiek van Mitterrand vertoonde dezelfde beginselloosheid als zijn persoonlijk leven. Sinds Chirac

opnieuw met kernproeven begonnen is, zou men geneigd kunnen zijn Mitterrand te prijzen die ermee gestopt was. Dan moeten we niet vergeten, dat hij toch zelf ook lange tijd de militaire glorie van de kernproeven in stand heeft gehouden, en dat onder zijn bewind het schip van Greenpeace, de Rainbow Warrior, in de grond is geboord (met verlies van een mensenleven). De rechtstreeks verantwoordelijke voor dit moorddadige piraat-optreden werd achteraf bevorderd. Men kan zich overigens moeilijk ontdoen van het vermoeden, dat Mitterrand een eind heeft gemaakt aan de kernproeven om zijn opvolger een pad in de korf te zetten. Ook dit zou in overeenstemming zijn met wat we over zijn persoonlijk karakter weten.

Als men de gehele presidentscarrière van Mitterrand vandaag overschouwt, kan men zich afvragen in welk opzicht zijn bewind verschilde van dat van gelijk welke rechtse president.

Van enig pacifisme was in de politiek van Mitterrand trouwens niets te bespeuren. Hij was een vuriger Atlantist dan al zijn rechtse voorgangers. Toen in heel West-Europa miljoenen betoogden tegen de installatie van de nieuwe raketten (Pershing en Cruise Missile) was het Mitterrand die het historisch woord sprak: "De raketten staan in het Oosten, maar er wordt betoogd in het Westen". Waarmee hij de bewapeningswedloop verder stimuleerde.

De rol van Frankrijk in Afrika bleef ook onder Mitterrand corrupt en imperialistisch. Men zal zich trouwens herinneren dat hij tegen de dekolonisering van Algerije gekant was toen daar de bevrijdingsoorlog woedde.

Ook zijn Europese politiek droeg geen spoor van sociale bekommernis, laat staan dat ze ook maar in de geringste mate door een "socialistische" visie zou zijn geïnspireerd geweest. Het moet hem worden nagegeven, dat hij zijn internationale politiek bedreef met grote sluwheid. Maar sluwheid alleen heeft nog niemand tot een groot staatsman gemaakt. Ongetwijfeld was hij een man met intellectueel formaat, maar intelligentie zonder morele maatstaven is vaak verderfelijker dan middelmatigheid.

Wie alleen de positieve kant van het Mitterrand-bewind wil zien, kan hem prijzen om de cultuur-monumenten die hij heeft nagelaten (al kan men bedenkingen hebben bij de berucht Louvre-piramide). Laat men dan echter ook bedenken, dat het oprichten van dergelijke monumenten de hele geschiedenis lang, sinds de oudheid, het kenmerk is geweest van monarchale en dictatoriale ambitie, vanaf de Babylonische koningen tot Hitler. Het is een merkwaardige paradox, dat uitgerekend het land van de Revolutie in zijn hele geschiedenis van de negentiende en twintigste eeuw telkens opnieuw vervalt in hunkeringen naar een zonnekoning. De Fransen vergeten nogal gemakkelijk, dat ook de eerste die de titel kreeg, Lodewijk XIV, de bevolking van zijn land in de armoede stortte om zijn imperiale ambities te bevredigen.

W. Courteaux

Maastricht, Madrid en Hellersdorf

De bijeenkomst van de staats- en regeringsleiders van de landen van de Europese Unie, te Madrid, op 14/15 december 1995, heeft de toekomstige eenheidsmunt van (sommige van) die landen uiteindelijk een naam gegeven: de 'Euro'. De vele samenstellingen waarin dit halve woord reeds nu gebruikt wordt - Eurochèque, Eurostar, Europarlement, Eurotop enz. - zullen in de toekomst nog meer een associatie van groot geld opwekken.

Om na te gaan wat er nog is beslist, of werd gedaan, in Madrid, neemt men best nog eens de tekst van het verdrag van Maastricht (zoals ondertekend op 7 februari 1992) bij de hand. Lid 3 van artikel 109 J van dit verdrag luidde als volgt:

"Op gepaste wijze rekening houdend met de verslagen als bedoeld in lid 1 (nl, verslagen van de Europese Commissie en het inmiddels reeds opgerichte Europees Muntinstituut) en met het advies van het Europees Parlement, zal de Raad (van de Europese Unie) in de samenstelling van de Staatshoofden en Regeringsleiders uiterlijk op 31 december 1996 met gekwalificeerde meerderheid van stemmen (nl, twee derden):

- ... besluiten of een meerderheid van de Lid-Staten al dan niet aan de nodige voorwaarden voor de aanneming van één munt voldoet;
- besluiten of het passend is of niet dat de Gemeenschap de derde fase (die van invoering van één munt) ingaat, en zo ja,
- de datum voor het ingaan, - van de derde fase vaststellen."

Welnu, dit toch wel niet onbelangrijk onderdeel van het verdrag van Maastricht werd door de conferentie van Madrid **stilzwijgend opzij geschoven**. Zou het dan niet inderdaad een nuttige oefening geweest zijn, als men dan wil doorgaan met de doelstellingen van het verdrag nog vóór afloop van 1996 eens de desbetreffende verslagen van de Europese Commissie en het Europees Muntinstituut en het advies van het Europees Parlement op te vragen en een antwoord te geven op de drie gestelde vragen: of er een voldoende groot aantal Lid-Staten is die gereed zijn om naar een Muntunie over te stappen, of op basis daarvan er toe kan besloten worden tot zo'n Muntunie over te gaan, en op welk tijdstip? Vooral echter is de eenvoudige **schraping** van dit onderdeel van het verdrag van Maastricht (zoals het ook **geratificeerd** werd door de nationale parlementen, en zelfs, in sommige landen, door **referenda**), door de heren presidenten en eerste ministers, een opvallend voorbeeld voor de **manier** waarop die heren **omspringen**

met de bepalingen van hun eigen verdrag. Men kan zich dienvolgens gemakkelijk inbeelden op welke **willekeurige** manier in de verdere gang van zaken de fameuse **criteria** voor toetreding tot de Muntunie zullen toegepast of uitgelegd worden: men zal, om louter 'politieke' redenen, die landen aanvaarden die men nodig acht (b.v. Nederland, België en Frankrijk), en die landen uitsluiten die men als lastposten beschouwt.

Wat men daarentegen **uitdrukkelijk** meent beslist te hebben in Madrid, is dat de Muntunie hoe dan ook ingaat met 1 januari 1999 voor een (nog onbepaald) **aantal** landen van de Europese Unie. Maar hoe kon men dat 'beslissen', aangezien dat dan weer reeds uitdrukkelijk vastgesteld was in het verdrag van Maastricht?

Lid 4 van het reeds boven aangehaalde artikel 109 J van het verdrag luidde als volgt:

*"Indien eind 1997 de datum voor het ingaan van de derde fase niet is vastgesteld, begint de derde fase op 1 januari 1999. (Een kronkel binnen de tekst van het verdrag zelf: stilzwijgend wordt verondersteld dat indien "uiterlijk op 31 december 1996" - zie boven - zo'n datum **niet** kon vastgesteld worden, in de loop van 1997 nieuwe pogingen zouden ondernomen worden om die datum alsnog vast te stellen.) Vóór 1 juli 1998 zal de Raad in de samenstelling van Staatshoofden en Regeringsleiders ... bevestigen welke Lid-Staten voldoen aan de nodige voorwaarden voor de toetreding tot één munt."*

Nú heeft men in Madrid verklaard dat men dat zal doen "zo vroeg mogelijk in 1998" (d.w.z., naar men meent, in fe-

bruari 1998). Dat was toch echter in feite reeds sinds het verdrag van 1992 over een gekomen?

Verder echter: "Begin 1998 beslissen de Europese staats- en regeringsleiders" **niet enkel** "welke landen op 1 januari 1999 ... deelnemen aan de monetaire unie" **maar ook** "hun wisselkoersen definitief te bevriezen" (besluit van Madrid, volgens 'De Standaard' van 16/17 december 1995). Volgens het verdrag van Maastricht mocht **dit laatste** echter pas gebeuren "op de aanvangsdatum van de derde fase... **na raadpleging van de Europese Centrale Bank**" (artikel 109 L, lid 4) die op haar beurt slechts opgericht zou worden "onmiddellijk na 1 juli 1998" (artikel 109 L, lid 1). Wil men dus die wisselkoersen vastleggen **onder regeringsleiders, zonder raadpleging** van de Europese Centrale Bank, nl. reeds alvorens deze ook maar is opgericht? Het verdrag van Maastricht, waar men zo heilig bij zweert, nog eens verbroken?

Uiteindelijk werd in Madrid nu ook een zogenaamd "referentiescenario" goedgekeurd dat de Lid-Staten verplicht om al vanaf 1 januari 1999 hun staatsschuld "in belangrijke mate" te financieren in euro's (volgens 'De Morgen' van 16 december) en vastlegt dat "de invoering van euro-biljetten en -muntstukken gebeurt uiterlijk in 2002" (volgens 'De Standaard' van 16/17 december). Wat dit betreft moet men zich op zijn minst **afvragen** of dat niet ook indruist tegen de letter van het verdrag van Maastricht waarin vastgesteld werd (eveneens in artikel 109 L, lid 4) dat "de overige maatregelen die nodig zijn voor de spoedige invoering van de Ecu (sic) als enige munteenheid van die Lid-Staten" (die tot de Munt-unie toetreden) enkel mochten genomen worden "volgens dezelfde procedure", d.w.z. "na raadpleging van de Europese Centrale Bank" die pas "na 1 juli 1989" zal opgericht worden.

Voor de rest zie ik geen enkele reden om wat dan ook te wijzigen aan de zienswijze die ik heb verwoord in mijn stuk over 'Het verdrag van Maastricht: naar een ontbinding van de Europese Gemeenschap' in 'Vrede' van september-oktober 1992 en een ander stuk, 'Over convergentienormen en overheids-

financiën. Het VEV en de armelui, verschenen in oktober 1992 in EcoGroen. In 'Vrede schreef ik toen:

"Vermoedelijk hebben de Duitsers en de Fransen ondervonden dat hun sterke munten, in de Europese Gemeenschap onder haar tegenwoordige vorm (met haar 'Europees munt-systeem', niet te verwarren met de geplande 'munt-unie'), al te veel moesten opdraaien voor de armoezaaiers van Dublin tot Athene, en hebben ze daarom ertoe besloten die Europese Gemeenschap in haar tegenwoordige vorm 'los te laten' en te vervangen door een nieuwe 'blok': Duitsland en Frankrijk, wellicht toch nog met de BENELUX erbij, liefst echter nog samen met Zwitserland, Oostenrijk en Zweden."

(Enkel beantwoorden Frankrijk, Oostenrijk, Zweden en zelfs Duitsland inmiddels ook al niet langer aan de 'criteria', en hebben de Zwitsers het laten afweten.)

Men heeft ons willen vertellen dat enkel de Muntunie van Europa het heropdoemend nationalisme van de Europese naties kon tegenhouden. Alsof er geen eenheidsmunt zou hebben bestaan in de voormalige Sovjetunie en in voormalig Joegoslavië; hoeveel nationalisme hebben die eenheidsmunten dan kunnen voorkomen? En als enkel een Muntunie de Europese Gemeenschap zou kunnen samenhouden, waarom wil men die gemeenschap dan opsplitsen in een 'unie' met één munt rest van Europese landen met ieder zijn eigen zwak muntje? Wil men dat weldra de euro dezelfde rol zal spelen in Portugal, Spanje, Italië en Griekenland als destijds de Duitse mark in Tsjechoslovakije en Joegoslavië, en de dollar in Polen en Hongarije? Maar ook binnen de toekomstige kleine Unie van Europese staten met een gemeenschappelijke munt: wat zal er gebeuren? Kijk maar naar de voormalige DDR (sommigen zeggen: 'voormalig Oost-Duitsland', alsof het niet nog steeds Oost-Duitsland zou zijn) waar enkele jaren geleden ook al een muntunie heeft toegeslaan. In november 1994 waren we nog met een Vlaamse 'delegatie' (zoals men dat vroeger had genoemd) in Hellersdorf (160.000 inwoners), het meest oostelijke district van (herenigd) Berlijn. Er was weinig werkloosheid; de meesten hadden werk in het westen van Berlijn (mits één uur heen en één uur terug voor de verplaatsing) omdat hun loontarief, terwille van hun woonplaats, nog steeds een stuk lager stond dan dat van hun West-Berlijnse makkers. Ze bleven dan ook vechten, wat dacht je, voor het behoud van hun lagere lonen.

Een voorafbeelding van wat nogal wat Europese medeburgers te wachten staat?

Inmiddels maken de journalisten zich druk over de vraag, of, wanneer en 'met hoevelen' de Europese Muntunie dan werkelijk zal komen. Maar we hebben ze toch bijna al! De Belgische en Luxemburgische frank, de Nederlandse gulden en de Oostenrijkse schilling zijn al gekoppeld aan de Duitse mark; er

moest enkel ook nog de Franse frank bijkomen en de koppeling nog een beetje meer geautomatiseerd en geformaliseerd worden (zodanig dat bsv, Belgische twintig-frank-stukken en Duitse éénmarkstukken voor automaten ononderscheidbaar worden) en het verhaal was af. Met de werkelijke problemen van de Europese en de wereld-economie (waar ik het hier niet over moet hebben) hebben deze 'speculaties' maar heel weinig te maken.

Rudolf Boehm

Opiniepeiling rond de Euro

De Europese Commissie en de regeringen van de lidstaten hebben een campagne ingezet om de openbare opinie van het invoeren van de eenheidsmunt te overtuigen. Alle mogelijke middelen worden hierbij ingezet.

Zo werd ook een opiniepeiling georganiseerd. Na lang aarzelen en na protest van de journalisten besloot de Europese Commissie uiteindelijk de resultaten van de recent gehouden peiling toch te publiceren.

De Euro zeggen de opdrachtgevers geniet de godkeuring van 54 % van de ondervraagden. Zo deze akkoord gaan over het principe van een eenheidsmunt dan zijn er duidelijk sceptische geluiden wanneer het om concrete vragen gaat.

Dit bleek al duidelijk uit de Franse stakingen in december j.l. Dit komt eveneens tot uiting uit de hiernaast gepubliceerde tabel die door de E.U. vrijgegeven werd. (ads)

De eenheidsmunt en zijn gevolgen

Denkt u dat de Europese munt ...

Het reizen zal vereenvoudigen	84	10
Het winkelen zal vergemakkelijken	80	12
De kosten van de omschakeling zal bevorderen	77	12
De kosten van de bedrijven zal verminderen	59	20
De oprispingen van de internationale markten zal afremmen	46	24
De economische groei zal versnellen	37	41
Meer arbeidsplaatsen zal scheppen	30	52
Meer nadelen dan voordelen zal hebben	44	32
De kloof tussen rijken en armen zal vergroten	42	34
De lidstaten hun identiteit zal doen verliezen	42	42
De lidstaten de controle over hun eigen economie zal afnemen	39	39
Een hogere inflatie voor gevolg zal hebben	32	31
De internationale monetaire agitatie zal verhogen	32	25

NEEN
JA

Ierland - Jaarwisseling 1995/1996

Sterft gij oude vormen en gedachten....

Indien Ierland op zoek zou gaan naar een nieuw logo, dan kon geen betere keuze gemaakt worden dan dit lintje uit de Internationale. Het idyllische eiland van de Iers-Ierlanders, de laatste citadel van aartskonservatief katholicisme takelt zienderogen af. De R.K. Kerk gaat door een proces van innerlijke verscheuring en leed voor het eerst in het bestaan van de Staat een beslis-sende nederlaag over de vraag of katholieke moraal ja dan nee de wetten van de Republiek moet beheersen.

Ondanks alle duistere voorspellingen, hield de coalitie van Fine Gael, Labour en socialistisch Democratic Left stand. De aanwezigheid van Democratic Left stond er borg voor, dat de programma-punten in verband met de strijd tegen de werkloosheid, de lotsverbetering van de meest behoeftigen, de gelijk-berechtiging van de vrouw en de bescherming van het kind strikt werden nageleefd. Budgettaire streefregels werden in acht genomen, zonder beroep te doen op de traditionele een-bezuinigen op de sociale uitgaven.

De nipte nederlaag van het fundamen-talistische kamp in het november-referendum voor de wederinvoering van de echtscheiding werd gevolgd - onder meer - door de aankondiging dat een nieuwe "Nationale Partij" zal opgericht worden, om al de uiteen-lopende extreem rechtse groeperingen van het "Pro Life" type te bundelen, samen met de neo-fascistische "Muintir na Eireann" (Ierse Volkspartij). Die nieuwe ontwikkeling zou op parle-mentair vlak de werkelijke politieke invloed van uiterst rechts demon-streren, en beide dominante partijen met conservatieve inslag Fine Gael en Fianna Fail, verplichten zich ideologisch af te zetten: ofwel verder naar rechts, ofwel naar centrum/links van centrum toe. Een welkome evolutie in het modderige politieke landschap waar traditioneel een afgetekend ideologisch patroon ontbreekt in het centrum, maar die niet zonder kleerscheuren zou verlopen.

Op het front van het Noord-Ierse probleem blijft het warm en koud blazen.

Sinn Féin/IRA speelt de onheilsprofeet, en tracht de blaam voor een eventueel

hervatten van het terrorisme op de Britten af te schuiven. Gerry Adams en konsoorten zitten gevangen tussen hun extreme vleugel, die elk compromis - en dus de vrede - afwijst, en de openbare opinie die vlug gewoon is geworden aan de voordelen van de konfliktloze situatie van de laatste 16 maanden, en een terugkeer naar het verleden niet zonder meer zou aanvaarden. Aan loyalistische kant vindt men dezelfde extremistische warhoofden.

Al met al een interessant jaar, voorspellingen zijn uit den boze, maar een terugkeer naar het verleden, en de valse 'traditionele waarden' lijkt weinig kans beschoren.

Rooms-Katholieke Kerk in crisis

Het begon allemaal in 1992. Vatikaan 2 had in Ierland geen verdere weerslag, dan dat de aftaren omgekeerd werden, en de nonnen hun habijt wisselden voor meer wereldse kledij. De hiërarchie bleef autoritair, dissidenten werd de mond gesnoerd, en onder Jan-Paul II werden alle beleidsposten ingevuld met gelijk-gezinde aartskonserватieven. Kortom, met 90% katholieken was Ierland bestemd om het laatste bastion te wezen van katholiek fundamentalisme in een "decadent" Europa.

Het bastion begon tekens van aftakeling te vertonen, toen in 1992 aan het licht kwam, dat bisschop Casey van Galway een zoon had die toen 17 jaar oud was, en dat hij als een goede (echte) vader voor zijn opvoeding had betaald. Casey was een populair man, en dat hielp om de schade te beperken. Maar het hek was van de dam, en wat voorheen afgedaan werd als anti-kerkale laster, bleek plotseling naakte werkelijkheid.

Een eindeloze reeks priesters, paters, broeders kwamen, en komen nog steeds in het nieuws, beschuldigd van zeden-misdrijven, mishandeling, pedofilie, overspel, enz.

In 1994 werd in Belfast de Montfortaan Brendan Smyth veroordeeld voor pedofilie: twintig jaar lang had hij zijn 'aktiviteiten' gespreid over een reeks landen, van Ierland tot Canada en de USA. Al die tijd werd hij gedekt door zijn oversten, zijn dossier voor uitlevering werd in Dublin bijna een jaar achter gehouden in omstandigheden die nooit volledig opgeklaard werden, maar één van de aanleidingen waren tot de val

van de Fianna Fail-Labour regering in November 1994.

Dat is maar één voorbeeld, de lijst is lang en de beschuldigingen schokkend. Terwijl de hiërarchie volhield 'nergens van te weten', bleek dat fikse sommen werden betaald uit diocesane fondsen, als compensatie aan sommigen van de slachtoffers. Pas dan werd schoorvoetend besloten een eind te stellen aan de praktijk van de doofpot, en politie en gerecht de vrije hand te laten, wat in het verleden zelden het geval was.

Het tegennatuurlijk gedwongen celbaat wordt niet uitsluitend, maar wel voor een groot deel verantwoordelijk geacht voor het abnormaal hoog aantal uitredingen, de dramatische daling van de 'roepingen', het alcoholisme, de seksuele en sadistische afwijkingen van een nog niet precies omlijnde, maar in elk geval indrukwekkende minderheid van de priesterkaste. De roep om opheffing van het verplichte celbaat wint aan kracht, en ook de druk om toelating van vrouwen tot het priesterschap. De leken willen de invoering van de principes van Vatikaan 2, zei het met dertig jaar vertraging, een democratisch beleid, medezeggenschap. Ze worden daarin bijgetreden door een toenemend aantal priesters, en zelfs enkele bisschoppen, benoemd onder de huidige paus omwille van hun conservatieve reputatie. Het 'eenheidsfront' van de hiërarchie bestaat niet meer.

De omvang van de omwenteling kwam duidelijk tot uiting in een recente TV 'Live Show', waar een panel van bisschoppen schoorvoetend, maar een aantal priesters en leken in het auditorium enthousiast kritiek uitten op het beleid van de kerk. De klap op de vuurpeil kwam toen kardinaal Daly als 'verrassings-invitee' op het podium werd gebracht: enkele van zijn uitspraken werden door het publiek op gemompel onthaald, en toen één van de aanwezige priesters hem zo halsstarrig confronteerde dat de kardinaal's sinterklaas gimlach versterkte tot een grijns, ging de sympathie van het publiek naar de rebellerende priesters.

De populaire reactie t.o.v. van de crisis, van de dissidente priesters, religieuzen en leken heeft een dubbele weerslag: terwijl enerzijds de mantel verder wordt gelicht over het onsmakelijke verleden van de Ierse katholieke kerk, verbraken meer en meer vooraanstaande leden van de kerkelijke kaste hun stilzwijgen, en scharen zich aan de zijde van de 'hervormers'. Er wordt nu openlijk gesproken over een keuze die moet gemaakt worden: ofwel

een afscheiding, of hervorming. Het heeft geen zin aan voorspellingen te doen, al keren vooral jongelui zich in toenemende mate af van de katholieke kerk, haar verstrengeling met het nationalistisch verleden, haar praktisch monopolie over het (openbaar) onderwijs, en een reservoir van bijna 90 % nominale volgelingen waarvan circa de helft fundamentalistische neigingen vertonen sporen me aan tot voorzichtigheid. Maar, zoals eerder gezegd, er is een evolutie aan gang die onomkeerbaar is, omdat ze het sterkst tot uiting komt in de generatie van 18 tot 35 jarigen.

Traditionele waarden onder vuur

Tot niet zolang geleden kon de hiërarchie een regering opdracht geven wetten te schrappen of in te voeren in overeenstemming met de vereisten van de 'katholieke moraal', of voorstellen te blokkeren die ze beschouwde als schadelijk voor de ziel van het volk.

Verbitterde achterhoede gevechten ten spijt, is contraceptie nu alom verkrijgbaar, het verbod op zwangerschapsonderbreking is niet meer absoluut, en de adressen van abortusklinieken in Engeland worden niet langer uit de pagina's van weekbladen voor de vrouw gescheurd. Nu werd, na een virulente kampanje met rijkelijke financiële steun van Amerikaanse fundamentalistische organisaties, de gebruikelijke inventaris van onwaarheden, bangmakerij, hatelikheden en exploitatie van lage instinkten, de grondwettelijke ban op echtscheiding met een nipte meerderheid van amper 9000 stemmen verworpen. De meer dan vijftigduizend gescheiden echtparen zullen nog even moeten wachten voor ze voor een tweede maal in het huwelijksbootje mogen stappen. Slechte verliezers als ze zijn, de anti-echtscheidingskoalitie is in beroep gegaan, en wil de uitslag vernietigd zien. Het was nipt, inderdaad, maar de analyse van de resultaten is interessant: de 'steden' stemden voor, het platteland tegen, maar in vergelijking met het vorige referendum in 1986 is er een zwaai van gemiddeld 15 % naar de ja-stemmers toe, zelfs in de meest fundamentalistische regio's. Ruw weg zijn de kiezers 50-50 verdeeld over het probleem, met als uitschieters 77 % pro onder gescheiden kiezers, en 71 % anti bij weduwen en weduwnaars... Van meer betekenis echter, is de statistiek van de uitslag per ouderdomsgroep:

18-34 jaar	voor	67 %	tegen	33 %
35-49 jaar		55 %		45 %
50-64 jaar		43 %		57 %
65 en over		25 %		75 %

Deze tabel wijst op een duidelijke evolutie in de houding t.o.v. de kerk onder de jongere generaties enerzijds, en op de latente invloed van fundamentalistisch georiënteerd katholiek onderwijs bij de oudere generaties. Het is van belang deze feiten te zien in verband met de crisis in de katholieke kerk, en de ontlustering van haar verleden als bewaakster van het zieleheil van het Ierse volk.

Dat andere stokpaardje van de fundamentalisten, het gezin, 'the family' komt eveneens steeds meer in het gedrang. De Ierse Grondwet van 1937, geïnspireerd door de katholieke sociale en ideologische beginselen van de dertiger jaren kende aan 'de familie' een centrale plaats toe, van zulk uitzonderlijke aard dat toen men enkele jaren geleden begon te knutselen aan een wetgeving voor de bescherming van het kind, wetgever en gerecht op ernstige grondwettelijke hinderpalen stuitten. Het bleek uiterst moeilijk vervolgingen in te spannen tegen ouders die schuldig waren aan lichamelijk of seksueel geweld, en haast onmogelijk de slachtoffers aan het ouderlijk gezag te onttrekken. Bovendien was het een traditie van eerbiedwaardige ouderdom dat mishandeling van vrouw en kinderen, verkrachting, incest, in de doofpot werden gestopt. Dergelijke fenomenen pasten niet in het beeld van de ideale familie. Ongehuwde jonge moeders werden tot na de bevalling opgesloten in kloosters, in de volksmond 'Magdalena's' genoemd, waar sommigen onder hen voor de rest van hun leven slafelijke arbeid verrichtten. Maar dat was lang niet de enige oplossing: het was een wijd verbreide gewoonte om pas geboren ongewenste kinderen ofwel te vinden te leggen, of zelfs om het leven te brengen, en als zo'n geval aan het licht kwam, vooral op platteland, werden er zelden vragen gesteld. Zopas kwam de twintig jaar oude moord van een pas geborene aan het licht. De moeder van de toen 11 jaar oude dochter, zwanger gemaakt door de vader wordt er door haar van beschuldigd de boreling onmiddellijk na de bevalling te hebben gedood. Het lijk werd indertijd gevonden, maar de zaak werd geklasseerd. Nu twintig jaar later, wordt afgezien van vervolgingen, 'omdat het te lang geleden is'.

Dit geval is maar één van de velen die regelmatig de krantenkoppen halen. Al eindigden slechts een minderheid met kindermoord, ze leggen bloot wat voor generaties achter gesloten luiken gebeurde, en ontmaskeren de leugens van de "traditionele waarden" die vandaag door de fundamentalisten van uiterst rechts geënt worden.

De vloed van onthullingen m.b.t. mishandeling van kinderen, zedenmisdrijven in en buiten het gezin, de talloze

verkrachtingen, doet de vraag rijzen: waarom?

Het blijkt dat de meeste verkrachters, pedofielen, mishandelaars in hun kinderjaren zelf het slachtoffer waren van gelijkaardige behandeling. Voor velen onder hen gaan de antecedenten naar de eigen familieleden, maar in de generaties van veertig - plussers zijn er weinigen, man of vrouw, die niet met afschuw terugdenken aan hun schooljaren, waar ze ofwel slachtoffers, ofwel getuigen waren van onmenselijke afranselingen aan de hand van hun voor het merendeel religieuze onderwijzers en onderwijzeressen. Ontzag en onderdanigheid werden erin geranseld. In instituten zoals wezenhuizen, verbeteringsscholen, en pensionaten kwam daarbij het seksuele aspect breedvoerig aan bod.

Wil dat zeggen dat ALLE geestelijken schuldig zijn? Verre van daar, maar het feit is en blijft dat voor bijna twee eeuwen de katholieke kerk het praktische monopolie had over het onderwijs in Ierland, althans voor de katholieke meerderheid van de bevolking, en dat zij zich altijd, en nog, verzet tegen al wat verandering inhoudt. Ze draagt een enorme verantwoordelijkheid voor het leed dat werd aangedaan aan ettelijke generaties, en waarvan de gevolgen tot vandaag een smet werpen op de Ierse samenleving. Macht korrupteert, kloosters en pastorijen waren een veilige haven, niet alleen voor boerenzonen en dochters voor wie er geen plaats was op de boerderij, of geen bruidsschat, maar ook voor mensen met seksuele en andere afwijkingen. Tot voor kort konden ze hun frustraties of fantasieën botvieren zonder vrees van ontmaskering, het aureool van heiligheid en ontzag dat hen omgaf droeg daarvoor zorg. Dat is nu allemaal voorbij. De verhouding moge nu nog 50-50 zijn, maar kijk naar het statistieke, het onthult de toekomst.

Haalt het Vredesproces de tweede verjaardag (september 1996)

Ik ben niet op de hoogte van wat er in België momenteel over dat fameuze Vredesproces verteld wordt. Als het minder ingewikkeld wordt voorgesteld dan wat wij hier ter plaatse ervaren, neem dan aan dat het naast het doel schiet.

Voor een tijdje werd Garry Adams van Sinn Fein/IRA zo over het paard getild, en door republikeins gezinde Amerikanen van Ierse afstamming gevierd, gefeest en gefinancierd, dat elk idee van een kompromisoplossing meer en meer op de achtergrond werd gedrongen. De wapens zwegen, maar de IRA militanten op non-actief werden alsmaar driester, en om het

plebs in de katholieke getto's diets te maken wie de baas is, namen de zgn. 'punishment beatings' hand over hand toe. Wie de slachtoffers zijn, hetzij kruimeldiefjes, of gewoon slachtoffers van een burenvete, doet er weinig toe; wat telt is dat de 'beschuldigde' zonder vorm van proces op gruwelijke manier wordt toegetakeld door groepjes van vier en méér gemaskerde vrijheidsstrijders. Het doel wordt bereikt: vrees baart macht, het oude SA recept.

Sinn Féin/IRA is natuurlijk niet de enige schuldige: de loyalistische terroristische groepen kunnen vanzelfsprekend niet achterblijven, en voeren dezelfde hatelijke pantomime op.

Dat alles is niet van aard om de gemoederen van de 'unionisten', op verre na niet uitsluitend protestanten, te bedaren. Vandaar herhaalde oproepen van alle zijden, met inbegrip van de leiders van de diverse kerken, om aan deze barbaarse praktijken een einde te stellen.

In oktober zat het proces diep in het slop, Gerry Adams liet geen kans voorbijgaan om te dreigen met een hervatting van de gewapende strijd, en maakte daardoor van de inlevering van de IRA wapens meer dan ooit een breekpunt voor de oppositie. President Clinton werd er dan bijgeroepen als Deus-ex-Machina, en slaagde er voorwaar in de trein weer op de sporen te plaatsen. Eigen elektorale berekeningen niet te na genomen, slaagde hij erin de vredesverzoeken van de bevolking nieuw leven in te blazen, en de impasse van de wapens min of meer te omzeilen door de instelling van een internationale commissie. Hij kreeg ook de - aanvankelijk argwanende - unionistische opinie aan zijn kant door niet zoals zijn voorgangers de 'groene' kaart uit te spelen en te bedanken voor de folkloristische zoektocht naar Ierse voorzaten en hun vervallen stulpje in het Verre Westen.

Sedertdien heeft Sinn Féin/IRA het over een meer radicale boeg geworpen: punishment beatings werden vervangen door het vermoorden van vermoedelijke 'drugdealers', weer eens zonder vorm van proces of tastbare bewijzen. Gerry ontkent elke betrokkenheid van het IRA, wat in Iers spraakgebruik even goed ja, als neen of misschien kan betekenen. Zoals steeds krijgen de Britten de schuld, maar dat refrain wordt nu ook vervelend. Niemand, zelfs in Adams' eigen republikeins milieu twijfelt eraan dat de moorden plaats vinden in opdracht van en met goedkeuring van de IRA leiding. In pers-kartoons speelt men de naam van de organisatie die de verantwoordelijkheid voor de moorden opeist als: "Direct Action against drugs".

De Ierse regering zit erg verveeld met deze ontwikkeling, en heeft Adams in tamelijk

klare termen te verstaan gegeven dat hij zijn bloedhonden moet terugroepen. Adams beweert nu plotseling dat hij geen vat heeft op het IRA, wat onzin is. Als Adams machteloos is, dan betekent dit dat de onbuigzame fractie in het IRA de teugels in handen heeft genomen, of dat het konsekwent bewandelen van de 'demokratische politieke paden' zou leiden tot de zoveelste scheuring in Sinn Féin/IRA, sinds haar bestaan. (Provo's hebben hun bestaan te danken aan zo'n scheuring: de 'Officials' (nu de Workers Party en Democratic Left) wilden in de politiek gaan, de Provo's niet, resultaat 25 jaar bloedvergieten en 3000 doden voor niets.) De taak van de Ierse regering wordt er niet gemakkelijker op. Niet alleen is ze verondersteld de belangen van de Noordse nationalisten te behartigen, maar ze heeft ook af te rekenen met de activiteiten van het IRA op eigen bodem: ook hier vinden 'punishment beatings' plaats, de politie

Maakt Vrede nog een kans

Met de twee bomaanslagen van het IRA in het centrum van Londen, waarbij drie doden vielen, is een eind gekomen aan het schuchtere vredesproces dat zeventien maanden geleden in en voor Noord-Ierland was op gang gekomen.

De hardnekkige weigering van Premier John Major om de onderhandelingen met Sinn Féin niet te starten vooraleer het IRA af zijn wapens inleverde was evenmin van die kant een bewijs geweest van goede wil.

Maar het IRA is, met het hervatten van de terreurdaden, uiteindelijk in de val getrapt die Major had gewenst en heeft zich zodoende nu meer dan ooit van de openbare opinie geïsoleerd.

Niemand kan bomaanslagen, die onschuldige slachtoffers treffen, uiteindelijk goed keuren. Bovendien heeft het IRA, zijn politieke arm Sinn Féin, die niet op de hoogte blijkt geweest te zijn van de bomaanslagen, in een onhoudbare positie geplaatst.

De tienduizenden personen die reeds herhaaldelijk in Belfast e.a. steden manifesteerden hebben het duidelijk gemaakt dat vrede hun dringendste wens is.

Het wordt dus hoog tijd dat Sinn Féin en de Britse regering zich aan tafel zetten om de onderhandelingen in goede banen te leiden.

(redactie)

verdenkt hen van schuld of medeplichtigheid aan de moord op een aantal onderwereld figuren, en onlangs werd een IRA bankoverval verijdeld. Niet de eerste, en de politie is er niet altijd vlug genoeg bij.

Premier Major heeft het evenmin gemakkelijk; hij heeft af te rekenen met een regering en een partij in virtuele doodstrijd, zijn meerderheid is zo goed als onbestaande, en hij is aangewezen op de steun van de unionistische parlementsleden in Westminster om het uur der waarheid zover mogelijk uit te stellen. Bovendien kan hij niet anders, willen of niet, dan optreden als de beschermheer van de unionistische meerderheid in Ulster. De huidige regering in Dublin probeert een deel van die last van zijn schouders te nemen door meer begrip te tonen voor de angst en vrees van de unionistische gemeenschap. Ze maakt daarin vooruitgang, maar het wantrouwen zit er diep in (en niet helemaal zonder reden), en er is tijd nodig. Hoopvol teken: binnen de 'mainstream' van het Unionisme is een duidelijke evolutie waar te nemen, maar net als Adams over zijn schouder moet kijken naar zijn radikale achterban, moet Trimble, de pas verkozen leider van de gematigde Unionisten een waakzaam oog houden op rabiante dominee Paisley.

Het ware niet moeilijk het tableau nog duisterder en onontwarbaarder te schilderen, maar allicht volstaat dit opdat de lezer zou begrijpen dat we niet te maken hebben met een zwart-wit situatie, de goeden en de slechten, de formule zo geliefd in de media sinds de Golfoorlog dat ze ook met gusto wordt toegepast op Bosnië, zelfs na de ondertekening van de vrede.

Samen met de meerderheid (meer dan 95%) van de hele Ierse bevolking hoop ik dat noch het IRA, noch enige andere terroristische organisatie het lef heeft om het bestand dat nu meer dan anderhalf jaar oud is, te verbreken. De meerderheid wil vrede, vooral nu de eerste vruchten van 'terreurloosheid' gesmaakt werden: meer jobs, meer welstand, en minder ongewenste begrafenissen. Ze maakt zich weinig bezorgd over de antieke republikeinse streefdoelen: de dag dat iedereen een herenigd Ierland wil is tijd genoeg. Vandaag volstaat het te weten zijn de grenzen open, Noord en Zuid maken kennis als goede burens, wederzijdse betrekkingen en initiatieven nemen toe, de kwaliteit van het leven verbetert zienderogen voor alle lagen van de bevolking. Hoe beter de toekomst voorbereiden?

Dublin, 8 januari 1996
Frans Frison

Palestijnen genieten een nieuwe legitimiteit

De verkiezingen voor het presidentschap van de Palestijnse Autoriteit en de nieuwe wetgevende Raad waren niet zonder schoonheidsfoutjes. Toch lijken ze over het algemeen eerlijk te zijn verlopen. Eindelijk heeft een deel van het Palestijnse volk, een miljoen kiezers in Gaza en de Westoever, zijn eigen vertegenwoordigers kunnen kiezen.

Er bestaat een algemeen gevoel bij de Palestijnen dat de verkiezingen van zaterdag 20 januari 1996 op den duur moeten uitmonden in een onafhankelijke staat. Van Yasser Arafat tot de minst belangrijke van de haast 700 kandidaten voor de Palestijnse Raad, allemaal zijn ze het eens: het doel is om binnen enkele jaren te komen tot een eigen staat, naast Israël, met Oost-Jeruzalem als hoofdstad.

Vanuit Palestijnse optiek is dat doel nu dichterbij gekomen. PLO-voorzitter Arafat heeft zijn 'revolutionaire legitimiteit' van de afgelopen dertig jaar ingeruild voor de 'democratische legitimiteit'. Hij is de eerste Palestijnse leider die massaal gekozen werd door zijn volk. Terwijl de Arabische wereld het al sinds jaar en dag heeft over 'president Arafat', zullen nu ook Israël en de rest van de wereld aan deze term moeten wennen.

De grote kiezersopkomst toont aan dat de islamitische beweging Hamas, die opriep tot een boycot van de verkiezingen, een blunder van de eerste orde heeft begaan. Men kan zeggen dat Hamas voor een onoplosbaar dilemma stond. Meedoen aan de verkiezingen zou immers impliciet kunnen worden opgevat als steun aan het vredesproces en de Oslo-akkoorden. Niet meedoen zou leiden tot verdere politieke marginalisering in de Westoever en Gaza. Dat laatste is nu inderdaad gebeurd.

Er zijn aanwijzingen dat sympathisanten van Hamas, en van de eveneens boycotende PFLP (Volksfront voor de bevrijding van Palestina) en DFLP (Democratisch front voor de bevrijding van Palestina), massaal gestemd hebben. Velen wilden eenvoudig hun stem niet verloren laten gaan in deze eerste Palestijnse verkiezingen.

De islamitische kandidaat Imad Fallouji, tot voor kort uitgever van het persorgaan van Hamas, kwam uit op een lijst van Fatah in Gaza. Het feit dat hij gekozen werd toont aan dat een deel van de fundamentalistische achterban het met hem eens was, dat de Raad te belangrijk is om geheel over te laten aan de aanhangers van Arafat.

De bekende linkse voorman Riad Malki, woordvoerder van het PFLP, sloeg publiekelijk het devies van zijn leider George Habash in de wind en bracht zijn stem uit in Jeruzalem. 'Ook de radicale groeperingen moeten inzien dat er een nieuwe politieke realiteit is ontstaan' zei hij. 'Anders verliezen we alle steun bij de bevolking.'

De realiteit is dat er een Palestijns bestuurs- en veiligheidsapparaat bestaat dat aan kracht en legitimiteit wint. Voor het eerst wappert de Palestijnse vlag in honderden steden en dorpen. Het is

allemaal niet perfect, maar boycotten helpt ook niet. De vaak toegepaste tactiek van boycotten heeft de Palestijnse nationale beweging de afgelopen decennia alleen maar verliezen en nederlagen opgeleverd.

Dat in de Palestijnse diaspora niet enthousiast op de verkiezingen is gereageerd, is goed te begrijpen. Hoe meer de Palestijnse staat in zicht komt, hoe uitzichtlozer de situatie wordt voor de meer dan drie miljoen Palestijnse vluchtelingen elders in de wereld.

Het door de VN gesanctioneerde 'recht op terugkeer', toch al geen prioriteit in het vredesproces, dreigt met de creatie van een Palestijnse staat geheel onder tafel te verdwijnen. De wereldgemeenschap zal zeggen dat, als er volledige autonomie of onafhankelijkheid bestaat in de (vroegere) bezette gebieden, het Palestijnse probleem is opgelost.

De vluchtelingen uit het Israël van voor 1967 hebben ook niet langer een sterke PLO om hun belangen te verdedigen. De PLO heeft plaats gemaakt voor de Palestijnse Autoriteit, sinds zaterdag 20 januari met de legitimiteit van een gekozen bestuur, die al zijn aandacht concentreert op de staat in wording.

Het is ironisch dat de Palestijnse diaspora toch nog één troef in handen heeft: de door Israël geëiste wijziging van het Palestijnse handvest, dat spreekt over de vernietiging van het zionisme. Dit handvest kan echter alleen veranderd worden door een tweederde meerderheid van de Palestijnse Nationale Raad, het parlement in ballingschap.

Ondanks zijn rol als president van de autonome gebieden, is het voor Arafat nog te vroeg om volledig te stoppen met zijn PLO-leiderschap. Het is juist in die hoedanigheid dat van hem de meest gewaagde politieke acrobatiek wordt verwacht om het vredesproces doorgang te doen vinden.

De verkiezingen in Oost-Jeruzalem: meer politie dan kiezers op de been

Terwijl Israël de betekenis van de Palestijnse verkiezingen in Oost-Jeruzalem zoveel mogelijk wil bagatel-

liseren, geldt voor de Palestijnen het tegenovergestelde. In feite hebben Israël en de PA (Palestijnse Autoriteit) zich in de vreemdste bochten moeten wringen om de verkiezingen in het in 1967 bezette en in 1980 geannexeerde oostelijke deel van de stad mogelijk te maken. Van de ongeveer 45duizend stemgerechtigden in Oost-Jeruzalem (op een Palestijnse bevolking van 165 duizend) mogen slechts 4400 personen hun stem uitbrengen in een van de vijf postkantoren in Oost-Jeruzalem.

De rest is aangewezen op stemmen in dorpen pal ten oosten en noordoosten van Jeruzalem, waarvan een aantal pas sinds een week voor de verkiezingen onder politieke controle van de PA valt. Tot op het laatste moment wisten veel kiezers niet waar ze hun stem moesten uitbrengen: in of buiten de stad.

Eveneens tot op het laatste moment is er tussen Israël's en Palestijnen geredetwist over de precieze stemprocedure in de postkantoren. Er werd tenslotte ook eindelijk geredetwist over de vraag wie, na afloop van de verkiezingen, de stembiljetten naar het centrale kantoor van het kiesdistrict moet brengen waar de stemmen geteld worden: de Palestijnse politie of de bewakingsdienst van de Israëlische posterijen. Het werd het laatste, onder toezicht van internationale waarnemers.

De Palestijnse kiezers in Oost-Jeruzalem, die zeven kandidaten mogen aankruisen, zullen daarmee nog niet direct meer zeggenschap krijgen over de politieke situatie in hun stad. Oost-Jeruzalem wordt door Israël immers als een integraal onderdeel van zijn 'ondeelbare hoofdstad' gezien, en over de dagelijkse gang van zaken waakt het door Likud gedomineerde gemeentebestuur van de stad.

Sommige kandidaten hebben echter wel specifieke gemeentekwesties aangesneden. Zo bestaat er onder de Palestijnen veel ongenoegen over het feit dat ze een kwart van de 'arnoni' (stedelijke belasting) betalen, maar er slechts een schijntje van terug zien in de vorm van gemeentendiensten.

De vraag is hoe de gekozen vertegenwoordigers in de Palestijnse Raad zich gaan opstellen. Directe contacten met

de Israëlische gemeenteraad van Jeruzalem lijken niet waarschijnlijk, omdat dit orgaan als illegaal wordt gezien.

Directe belangenbehartiging voor de kiezers van Oost-Jeruzalem zou eventueel kunnen lopen via de Nationale Raad voor Jeruzalem. Dit is een Palestijnse organisatie die fondsen uit de Golf probeert aan te trekken om het Arabisch en islamitisch karakter van Jeruzalem te behouden.

De gekozen leden van de Palestijnse Raad uit Oost-Jeruzalem zullen in ieder geval een belangrijke rol spelen in de onderhandelingen over de status van Jeruzalem. Deze onderhandelingen moeten in mei beginnen.

Van de zeven raadsliden uit Jeruzalem zijn vijf voor moslims gereserveerd en twee voor christenen. De twee favoriete christelijke kandidaten zijn de rijke zakenman Emil Jarjoui die op de Fatah-lijst uitkomt, en de onafhankelijke Hanan Hashrawi.

Opvallend is dat in Jeruzalem PLO-functionaris Faisal Hussein niet meedoet aan de verkiezingen. Hussein zou bang zijn dat het hem als lid van de Palestijnse Raad onmogelijk gemaakt zou worden zijn werk in Orient House voort te zetten. De Palestijnse Raad wordt immers geacht slechts in de autonome gebieden te functioneren, en Jeruzalem blijft voorlopig Palestijnse verkiezingen of niet, deel van Israël.

Op de dag van de verkiezingen waren in Oost-Jeruzalem meer Israëlische soldaten en politieagenten met stokken en geweren uitgerust, op de been, dan Palestijnse kiezers.

Die 4.000 soldaten en politieagenten doen alsof Jeruzalem net is veroverd en bewijzen daarmee dan Oost-Jeruzalem bezet gebied is.

Mede als gevolg van de Israëlische intimidatie ging in Oost-Jeruzalem slechts 42 % van de kiesgerechtigde Palestijnen naar de stembus. Geruchten dat kiezers hun Israëlische sociale rechten zouden verliezen - duizenden Palestijnen hebben Israëlische identiteitskaarten- en controle van inkomstenbelasting op Palestijnse auto's bij wegbarricades hield de meerderheid van de Palestijnen in Oost-Jeruzalem thuis. Dit was in schrille tegenstelling tot de 'bevrijde gebieden', waar verkiezingsvrijheid heerste, vooral in de Gazastrook, waar de opkomst 85 % bedroeg.

Claudine Huyghe

Bron: Palestijnen Oost-Jeruzalem stemmen via omweg per post / Jan Keulen in de Volkskrant, 20 januari 1996.

Meer politie naar kiezers in Oost-Jeruzalem op de been / Salomon Bouman in het NRC-Handelsblad, 22 januari 1996

Israëliërs gaan vervroegd stemmen

De Israëlische premier Shimon Peres heeft op 11 februari l.n. vervroegde algemene verkiezingen aangekondigd met het vredesproces als inzet.

Voor de eerste maal in Israëls geschiedenis zal de premier rechtstreeks worden gekozen waardoor de president het privilege verliest na de verkiezingen de kabinetsformateur aan te wijzen.

Objectief was er geen aanleiding om vervroegd algemene verkiezingen uit te schrijven die het vredesoverleg met Syrië zo niet in gevaar brengen dan wel voor enige tijd op een heel laag pitje zetten.

Misschien zou Peres gewacht hebben tot eind oktober voor het uitschrijven van algemene verkiezingen indien hij met een goed vredesverdrag met Syrië in zijn portefeuille de verkiezingen had kunnen ingaan. De Syrische president Hafez al-Assad heeft ondanks Amerikaanse druk echter niets gedaan om Peres een dergelijke sterke verkiezingskaart in handen te spelen. En dus heeft hij uitsluitend aan de hand van voor hem en zijn Arbeiderspartij sedert de moord op premier Yitzak Rabin aanhoudende gunstige opiniepeilingen besloten een vervroegd mandaat van het volk te vragen.

Om te vermijden dat de oppositie hem er tijdens de campagne aan zou kunnen herinneren dat hij kort na de moord op Rabin vervroegde verkiezingen uitschreef, greep hij de stelling van het rechtse Likud aan dat zijn regering geen mandaat voor haar vredespolitiek heeft. 'Ik voel dat ik om de weg van Rabin en mezelf voort te zetten een nieuw mandaat nodig heb.', besloot Peres.

In diplomatieke kringen bestaat de verwachting dat Israël zijn belangstelling voor de stroef verlopende onderhandelingen met Syrië zal verliezen wanneer het naar de stembus gaat.

Inmiddels hebben de twee belangrijkste rechtse partijen, Likud (32 zetels) en de ultra-nationalistische Tsomet (5 zetels) een lijstverbinding aan te gaan. Door een rechts front te vormen hopen de twee partijen de Arbeiderspartij van premier Peres van een zekere verkiezingsoverwinning af te houden.

Als Arafat een tweederde meerderheid van de Palestijnse Nationale Raad ertoe kan bewegen de bepalingen in het PLO-handvest die oproepen tot vernietiging van de staat Israël te schrappen binnen de afgesproken tijdslimiet van twee maand na de Palestijnse verkiezingen van 20 januari, net voor Israël naar de stembus gaat, geeft hij Peres wind in de zeilen.

Om de weg te openen voor de wijziging van het PLO-handvest hief Peres begin februari alle beperkingen op met betrekking tot de terugkeer van de in het buitenland verblijvende leden van de Palestijnse Nationale Raad, het PLO-parlement in ballingschap.

Deze voor zowel Arafat als Peres gunstige wind voor hun beider vredespolitiek kan alleen doorkruist worden door een spectaculaire terroristische aanslag van de moslim-fundamentalistische Hamas, die wraak zou nemen voor het doden van haar meesterbommenmaker Yehiya Ayyash in Gaza door Israël. Maar gezien Hamas met haar oproep de eerste Palestijnse verkiezingen te boycotten de plank behoorlijk missloeg, is het uitkijken wat de Israëlische verkiezingsuitslag van mei e.k. wordt.

Guatemala - President - 7/1/96

De conservatief Alvaro Arzu behaalde met 51,22 % van de stemmen de overwinning. Zijn tegenstrever, de populist Alfonso Portillo, een stroman van de vroegere president Monti die niet meer kandidaat kon zijn, bekwam 48,78 % van de stemmen.

Aan de tweede ronde namen 63,12 % van de kiezers deel.

Portugal - President - 14/1/96

De socialistische kandidaat, Jorgo Sampaio, die in 1990, dankzij de steun van het links eenheidsfront, tot burgemeester van Lissabon werd verkozen, won de presidentsverkiezingen met 53,83 % van de stemmen. Zijn tegenstrever, de gewezen liberale eerste minister Anibal Carvaco Silva, moest zich tevreden stellen met 46,17 %. Carvaco Silva, wiens partij ook reeds in 1995 de parlementsverkiezingen verloor, betaalt hiermede zijn tien jaar lang gevoerde soberheidspolitiek die hij als premier heeft gevoerd. Jorgo Sampaio staat nu als opvolger van Mario Soares, die als president twee mandaten vervulde (5 jaar per mandaat) voor de uitdaging een andere politiek op stapel te zetten die aan de verwachtingen van de bevolking kan beantwoorden.

Palestina - President-Parlement - 20/1/96

De verkiezingen van de Palestijnse Autonome Raad kenden volgens waarnemers een positief verloop.

Ondanks de oproepen van de Islamitische groep Hamas en van de oppositiefracties FDLP (Demokratisch Front voor de Bevrijding) en het FPLP (Nationaal Volksfront) voor een boycot van de verkiezingen, namen 88,1 % van de ingeschreven kiezers aan de stemming deel. (93 % in Gaza en 75 % in Cisjordanië waarvan, door het optreden van de Israëliëse militairen slechts 30 % in Jeruzalem.) Yasser Arafat werd als president verkozen met 88,1 % van de stemmen. Zijn tegenkandidaat, Samiha Khalif behaalde 9,3 % van de stemmen en er waren 2,6 % blanco's. Op de 88 te begeven zetels (37 in Gaza en 51 in Cisjordanië) zou de partij van Arafat over een volledige meerderheid beschikken. Een vijftigtal door kandidaten van zijn eigen partij, de belangrijkste vleugel van de PLO, het Fatah, en een vijftal onafhankelijken die bij de formatie van Arafat aanleunen. Naast deze werden dertien onafhankelijken verkozen die andere stromingen vertegenwoordigen. Bij voorbeeld drie leden van het FPLP, zes islamisten o.w. de gewezen directeur van de officiële krant van Hamas "El Watan", drie progressisten waaronder twee leden van de Fida van Yasser Abed Rabbo en een verkozen van de Volkspartij van Palestina (ex-kommunisten).

Onder de onafhankelijken werden eveneens twee belangrijke personaliteiten verkozen. O.m. Hanane Achraoui's (verkozen in Jeruzalem), de gewezen woordvoerdster van de Palestijnse delegatie in Madrid en New York maar die sindsdien gebroken heeft met Arafat en een organisatie heeft opgericht voor de eerbiediging van de mensenrechten in Palestina en Dr. Halder Abdel Chafi (verkozen in Gaza), gewezen voorzitter van de delegatie in Madrid en New York en voorzitter van de Palestijnse Halve Maan (Rode Kruis). Dr. Chafi verwijt Yasser Arafat, achter de rug van de onderhandelaars van Madrid, de besprekingen in Oslo te hebben laten voeren zonder hen hierover in te lichten en klaagt Arafat zijn eigengereid optreden aan.

OP MAAT GESNEDEN

In het verdrag van Rome voorziet het artikel 138c een éénvormige procedure voor de verkiezing van de leden van het Europees Parlement.

Jaar na jaar wordt hierover gepraat maar het in voege stellen van een "éénvormige procedure" wordt steeds maar uitgesteld en de regeringen verkiezen niets te veranderen.

Zo zijn er landen waar de verkiezingen per regio plaats hebben terwijl in andere het grondgebied als enig kiesdistrict telt.

Met uitzondering van Groot-Brittannië waar volgens het meerderheidsstelsel wordt gekozen, verlopen de verkiezingen in de andere landen, volgens een of andere (verschillend dus) proportionele norm.

De kiesbaarheid is verschillend van land tot land. In Italië, Nederland en Luxemburg moet men 25 jaar zijn om verkozen te worden. In Frankrijk 23 jaar.

In België, Ierland, Griekenland en Groot-Brittannië, Duitsland, Denemarken en Luxemburg kan men gelijktijdig nationaal en Europees parlements lid zijn. In de andere landen is dit onverenigbaar.

Dat de regeringen er niet in slagen tot een akkoord te komen over een éénvormig systeem wijst er ook op dat zij niet zo heel veel waarde hechten aan het Europees Parlement. (ads)

Zes rechtse Franse volksvertegenwoordigers, voorzitters van regionale raden (o.w. Giscard d'Estaing) hebben een wetsontwerp ingediend om de regionale verkiezingen onder de vorm van één kiesdistrict te organiseren.

Hierbij zou de lijst van de partij die de meeste stemmen behaalt een premie worden toegewezen van 30 % van alle zetels wat ook de uitslag zou zijn.

De overige 70 % zouden proportioneel verdeeld worden tussen alle lijsten die minstens 5 % van de uitgebrachte stemmen behaalden.

Kortom een kiessysteem op maat gesneden dat met een democratische vertegenwoordiging hoegenaamd geen rekening meer houdt.

TOP ... PUNT

In zijn boek "Haal de was maar binnen" wijst de journalist Chris De Stoop, naar de deportatie van Somalische asielzoekers met een C130 van de luchtmacht.

De operatie gebeurde in opdracht van de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken, de huidige SP-voorzitter Louis Toback.

Hoe is het mogelijk dat een socialistisch minister zich laat verleiden tot het terugsturen van vluchtelingen naar een land in oorlogstoestand en dit dan nog in een vliegtuig waarin humanitaire goederen werden vervoerd.

Het Vlaams Blok juicht, gezien de door haar vooropgestelde maatregelen om vluchtelingen met C130-vliegtuigen naar hun land terug te sturen in de praktijk door een socialistisch minister werd overgenomen. Waar blijven de grote socialistische principes van de internationale solidariteit?

Technologie en desinformatie

Naar een maatschappij met een eenvormige berichtgeving en één supermacht?

Nooit heeft onze wereld zo'n ongelijke economische situatie gekend. De verplichte éénvormigheid is in duidelijke tegenspraak met de culturele verscheidenheid van onze planeet. De culturele nivellering is zelfs niet meer te meten. Deze steeds maar stijgende culturele verwoesting is in het oog springend. De media in ons elektronisch tijdperk staan grotendeels ten dienste van deze éénvormige berichtgeving. Meer nog, ze zijn bezig de neoliberale waarden aan iedereen op te dringen.

Nooit was de technologische communicatiewetenschap zo geperfectioneerd. Toch lijkt onze wereld steeds meer op een koninkrijk van zwijgende burgers. De media zijn meer en meer het eigendom van enkelingen, die de macht hebben om zich tot de massa te richten. Erger nog, het aantal van de eigenaars van de media heeft de tendens om nog te verminderen. Het wordt echt een dictatuur van woord en beeld, kortom ons levensmodel wordt in een Amerikaans keurslijf geperst. We moeten gehoorzame verbruikers worden, passieve kijkers naar soapseries en dit naar het voorbeeld van de Amerikaanse commerciële televisie.

In deze wereld zonder geweten, zoals de media ze ons voorstelt als de enige mogelijke wereld, zijn er geen volkeren maar wel markten. De burgers zijn verbruikers, de naties ondernemingen en de menselijke relaties worden gedegradeerd tot commerciële concurrentie.

De wereldeconomie

De wereldeconomie is vandaag nooit zo weinig democratisch en nooit zo schandelijk onrechtvaardig geweest. Volgens cijfers van de Verenigde Naties en de Wereldbank is de ongelijkheid in dertig jaar verdubbeld. In 1960 bedroeg de welstellende bovenlaag 20% van de wereldbevolking. Deze bevolkingsgroep was dertigmaal rijker dan 20% van de armsten. In 1990 werden de rijksten zestigmaal rijker dan de armsten, waardoor de kloof des te groter werd. Volgens het tijdschrift "Forbes et Fortune" hebben de 100 rijkste families een groter bezit dan anderhalf miljard inwoners van onze planeet! Volgens het "Rapport over de ontwikkeling in de wereld" van de Wereldbank, dat met hele precieze gegevens uitpakt,

wordt deze trend maar steeds gevaarlijker. De Verenigde Naties bevestigde hogervermeld rapport in een eigen recent rapport, getiteld "Mondiaal rapport over de menselijke ontwikkeling". De mondiale economie heeft eerst en

slogans. De misdaad is het spektakel dat overheerst op het kleine scherm.

"Slaat voor je gestlagen wordt" en "Je bent alleen, tel alleen maar op jezelf" en ook "Jij ook kunt gedood worden." De wet van de jungle is de wet van een brutaal en niets of niemand ontziend kapitalisme.

Desinformatie

De media lepelen het zowel in Zuid als in Oost voortdurend in. "Armoede is het resultaat van de fataliteit." "Niet efficiënt werken wordt rechtvaardig gestraft" en "Armoede is een uiting van de natuurlijke orde der dingen."

De morele code waarmee onze eeuw eindigt veroordeelt niet de onrechtvaardigheid, maar wel de mislukking. Recent nog publiceerde Mac Namara, een van de Amerikaanse verantwoordelijken voor de oorlog in Vietnam, in zijn boek "In Retrospect" hetgeen volgt: Deze oorlog was een vergissing. Maar indien deze oorlog de dood veroorzaakte van drie miljoen Vietnamezen en 58.000 Amerikanen was dit inderdaad een vergissing, vooral dan omdat de VS niet hebben kunnen winnen. Tot zo ver Mac Namara.

Als we dit citaat ontfeden valt het duidelijk op dat NIET onrechtvaardig brutaal geweld een vergissing was, maar WEL als verliezer uit de moordpartij te komen! Als we dagelijks de reclamespots op de televisie zien en dit herhaaldelijk en tot vervelens toe, is het duidelijk dat men ons onderbewustzijn wil beïnvloeden, zodat we als burgers-consumenten, uiteindelijk toch in de verleiding komen om te kopen of te lenen. Als er dan plots beelden verschijnen van hongerige

vooral behoefte aan een eeuwigdurende expansie, opdat de winstcijfers niet zouden zakken. Terzelfdertijd en voor dezelfde hogergenoemde reden, heeft de economie de lageloonlanden van Zuid en Oost nodig. Bijgevolg dicteert het Noorden op een steeds maar meer autoritaire wijze de lageloonlanden. De maffiosi, de corruptie en de onveiligheid krijgen er vrij spel!

Voor miljoenen jongeren blijven alleen werkloosheid of hongerlonen over. De media herhaalt in alle toonaarden: "Wie niets heeft, is niets en is maar afval". De overbevolkte steden met hun aangroeiende sloppen zijn echte broeihaarden van de misdaad, wat overigens gestimuleerd wordt door dergelijke

vluchtelingen en oorlogvoerende mensen, lijkt het wel of dit beelden zijn van een andere wereld. De doorsnee kijker schuift die miserie gemakkelijks halve op rekening van de fataliteit, de luiheid en het gebrek aan ondernemingsgeest van de "inboorling". Over het koloniaal verleden wordt wijselijk gezweven en evenmin denkt men eraan dat ditzelfde kolonialisme willekeurige grenzen heeft getrokken waardoor volkeren werden gesplitst en Afrika werd verscheurd in meer dan 50 stukken! Ook blijven de wapenhandelaars buiten schot die profiteerden van de daardoor ontstane chaos. Deze wordt door de meesters van de media nog aangewakkerd, want deze heten hun berichtgeving de alleenspraak van de macht.

Zijn er grenzen aan die macht, waardoor de verloedering toeneemt?

De alleenspraak van de macht of de hegemonie van het Noorden over de rest van de wereld zal uiteindelijk haar doel NIET bereiken en dit niettegenstaande alle mogelijke desinformatiecampagnes. De Groep van Lissabon, onder voorzitterschap van professor Petrella, zegt in haar rapport hetgeen volgt: Waarom niet?

- 1° Omdat de steeds toenemende dichtheid van de mondiale communicatie, de onderlinge wereldwijde verbondenheid, overduidelijk aan het licht zal brengen.
- 2° Omdat de kwetsbaarheid van het aardse milieu, zowel in Noord als in Zuid een wetenschappelijk feit is, waardoor Noord en Zuid lotsverbonden zijn, waar niet kan naast gekeken worden.
- 3° Omdat de verloedering van het Zuiden de politieke democratie op mondiaal vlak in gevaar brengt.
- 4° Omdat het wetenschappelijk en technologisch potentieel een macht is die druk uitoefent, waardoor veranderingen ontstaan, die de hegemonie van het Noorden uiteindelijk zullen doorkruisen.
- 5° Omdat het gebrek aan sociale rechtvaardigheid, culturele dialoog en verdraagzaamheid een hypotheek legt op het alleenzaligmakend communicatiestelsel.

Wat kan en moet de toekomst brengen?

- 1° Het besef dat de verloedering van Zuid en Oost dient gestopt.

"Televisie zonder grenzen"

Het Europees Parlement besprak op 14/2 de herziening van de zeven jaar oude richtlijn "Televisie zonder grenzen".

Deze richtlijn, die door de Raad van Ministers moet bekrachtigd - of verworpen - worden is dus een aanbeveling voor wat betreft de bevoegdheid van de omroepen tot het toelaten van T.V.-reklame en het vastleggen van een kwota gereserveerd aan Europese programma's.

Het huidige voorstel dat door het Europees Parlement werd goedgekeurd met 292 stemmen tegen 195 en 25 onthoudingen is een overwinning voor diegenen die een ernstiger verdeling van de kwota vooropstellen.

Met dit voorstel zal de helft van de zendtijd - dit keer verplicht - moeten worden besteed aan Europese producties. In die zendtijd worden nieuws, spelprogramma's, reclame, teletekst en tefexwinkelen niet meegerekend. Voor temazenders zal dit beperkt zijn tot 25 % van hun uitzonderingen en 5 % van hun zakencijfer.

Het document legt eveneens de regels vast voor de reclame die voortaan wat de uitzending van filmen betreft, slechts een maal om de 45 minuten mag onderbroken worden. Het totaal volume van de publiciteit is beperkt tot 15 % van het geheel van de tijd van de dagelijkse uitzendingen of

20 % wanneer telewinkelen inbegrepen is. Dit laatste mag in zijn geheel de twee uur per dag niet overschrijden. De bescherming van de minderjarigen is een ander deel van de parlementaire tekst. Het betreft de verplichting een deel van het programma voor kinderen voor te behouden maar verbiedt publicitaire spots of andere aankondigingen uit te zenden die een aanslag zijn op hun morele of psychologische integriteit. Aandacht werd eveneens besteed aan de invoering van een systeem - waarover in de Verenigde Staten opzoeken worden gedaan - om geweld en bloedscènes uit de uitzendingen voor kinderen te kunnen weren. Het Europees Parlement heeft eveneens een amendement aanvaard van de Vlaming Philippe De Coene dat de verplichting oplegt de zetel van de T.V.-zender te vestigen op de plaats waar de programma's van de omroep worden uitgezonden. V.T. 4, waarvan de zetel in Groot-Brittannië gevestigd is, zal hiernede dienen rekening te houden.

Het mag gezegd zijn dat deze maatregelen een belangrijke stap vooruit zijn om de wildgroei in de T.V.-zenders en de kwaliteit te verbeteren. De bal ligt nu in het kamp van de raad van Ministers die de uiteindelijke beslissing zal nemen. (ads)

- 2° De afbouw van het communicatiemonopolie, waardoor de desinformatie afneemt, evenals elke manipulatie.

- 3° Coöperatieve samenwerking is de efficiënte weg om uit het slop te geraken. Het achterhaalde concurrentiesysteem van het kapitalisme heeft voldoende bewezen dat het niet werkt.

- 4° Er dient geijverd voor een mondiale coöperatieve samenwerking. De vakbonden als initiatiefnemers, de verlichte industriële elites, de universiteiten, de regeringen, de stichtingen e.a. Dit ook op lokaal vlak. Dit proces kan versneld worden als West-Europa, Noord-Amerika en Japan een coöperatief verdrag afsluiten om de oeverloze concurrentiestrijd te vervangen door

coöperatie. Dit zou enorm veel geldverspilling vermijden.

Samenvattend kunnen we stellen dat de Groep van Lissabon als alternatief voor het weinig bemoedigend toekomstperspectief met zijn algehele en niets ontziende economische oorlog, een wereldwijd coöperatief project voorstaat. **WANT HEGEMONIE OF WERELDOVERHEERSING DOOR EEN SUPERMAGHT WERKT NIET, NU NIET EN NOOIT NIET!**

René Van Nerum

Bronnen:
"Le Monde diplomatique"
"Grenzen aan de Concurrentie"

Habitat II: De internationale stedentop in Istanbul

Weer een conferentie over weer dezelfde problemen

Het heeft er alle schijn van dat de mensheid zich degelijk wil voorbereiden op de 21e eeuw. Daarvoor bedacht ze een inflatie aan conferenties. Na de Rio-conferentie waar Agenda 21 het daglicht zag, kregen we te maken met achtereenvolgens een bevolkingstop, een vruwentop en een sociale top. Blijkbaar wil men het geheel nu nog eens overdenken op een stedentop. Habitat II wil 20 jaar na de stedentop in Vancouver (Canada), de problemen van de steden opnieuw op de wereldagenda.

Men kan vraagtekens plaatsen bij het houden van al die internationale conferenties. Dergelijke conferenties slopen heel wat financiële middelen op van een verarmde VN. Boze tongen beweren bovendien dat ze de onmacht van de VN camoufleren en het geweten sussen van nationale leiders die gelegenheid krijgen wat holle retoriek te verkopen, maar achteraf weigeren de internationale afspraken na te leven.

Resultaat?

Als het over de implementatie gaat van gemaakte afspraken dan was de eerste Habitat-conferentie een voorbeeld van een deerlijke mislukking. Het was immers de ambitie van Habitat I om van een veilige en adequate watervoorziening en hygiënische afvalverwijdering een prioriteit te maken. 20 jaar later stellen we vast dat meer dan 1 miljard mensen, waarvan een groeiend aantal in de steden, een gebrek heeft aan (zuiver) water. Met het sanitair is het zo mogelijk nog erger gesteld. Met andere woorden, het blijft verder bergaf gaan. Menigeen verstoep zich achter de crisis van de jaren tachtig om de mislukkingen van Habitat I te vergoelijken. Dit is slechts een drogreden. In de jaren tachtig hielden leiders als Reagan en Thatcher de wereld voor dat publieke dienstverlening goedkoper en beter af zou zijn in private handen. Ondertussen weet de modale burger in Groot-Brittannië wel tot wat dit geleid heeft. De waterfactuur ging van 5.000 fr per jaar naar 9.000 tot zelfs 26.000 fr per jaar. Gemiddeld 1.000 gebruikers per maand worden van het watermet uitgesloten omdat ze niet in staat zijn om de hogere factuur te betalen. De winst gaat niet naar het milieu: 20 Britse rivieren zijn na de privatisering opgedroogd omdat de privébedrijven op geen enkele manier worden gestimuleerd om duurzaam om te gaan met water.

Privatiseringen

De ideologie van de privatisering wordt met grote ijver geëxporteerd naar de Derde Wereld. De Argentijnse gebruikers

van Aguas Argentinas, kennen ondertussen de Britse problemen. De winsten gaan naar de nieuwe "watertyconen" zoals de Franse multinationals Compagnie Générale des Eaux, Bouygues de France en Lyonnaise des Eaux (deze laatste kocht Aguas Argentinas op), die zich wereldwijd inkochten bij de (publieke) watermaatschappijen overal ter wereld.

Het is ondermeer de ambitie van Habitat II om verder uitvoering te geven aan de afspraken van Agenda 21, waar een volledig hoofdstuk gewijd is aan de 'menselijke nederzettingen'. De tweede stedentop zou moeten uitmonden in een programma, een globaal actieplan, dat aan problemen als werkloosheid, criminaliteit, milieuvernietiging, daklozen, verminderde stedelijke dienstverlening, armzalige behuizing, enz., tegemoet moet komen. Dit zijn uiteraard nobele doelstellingen, maar of het ditmaal anders zal zijn dan goedkope retoriek op dure conferenties, valt te betwijfelen.

Twijfels

In Afrika twijfelt men alleszins nu reeds sterk aan het nut van zo een conferentie. Een vertegenwoordigster van het in Nairobi gevestigde Environment Liaison Centre International, meent dat de Afrikaanse regeringen niet zozeer bekommerd zijn over de graad van urbanisatie als over de oorzaken daarvan. De Informal Drafting Group (IDG), een koepel van Afrikaanse NGO's (Niet-Gouvernementele Organisaties), gaf naar aanleiding van de werkzaamheden van het tweede voorbereidende comité een verklaring uit waarin met een beschuldigende vinger wordt gewezen op de gevolgen van de Structurele Aanpassingsprogramma's (SAP) van het IMF. Het is wellicht niet overdreven om te stellen dat velen van de 17 miljoen vluchtelingen die Afrika nu telt, dat rechtstreeks of onrechtstreeks te danken hebben aan internationale programma's zoals de SAP's. Een rapport van het Hoogcommissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde

Naties zette vorig jaar alles netjes op een rijtje. In Afrika woekert de kanker van een bepaald soort interne gewelddadige conflicten die bijzonder barbaars zijn. Die verschillen van de vroegere burgeroorlogen doordat de conflicterende partijen nauwelijks gestructureerd zijn, een onduidelijk leiderschap hebben en bijgevolg ook geen discipline kennen. De oorzaak van die conflicten is divers, maar er zijn een aantal duidelijke verbanden. De toenemende economische en sociale verarming, de schuldenlast en de strijd om de schaarse grondstoffen maakt het samenleven in Afrika tot een zeer groot probleem. En het IMF gaat hier niet vrijuit.

De Afrikaanse NGO's binnen de IDG reageren met ambivalente gevoelens op Habitat II. Geheel in de lijn met de politiek van het IMF leggen de regeringsvertegenwoordigers binnen Habitat II nogal zwaar de nadruk op de privésector. Maar de NGO's hebben geen enkel vertrouwen in het business-denken dat eigen is aan deze sector. En stellen zij, wie is in godsnaam de privésector in Afrika?

Men gaat nogal vanzelfsprekend om met het recept van de neo-liberalen: winst is de motor van de economie en al de rest volgt vanzelf. Het probleem van de meeste van die internationale conferenties is dat ze dit basisrecept niet in vraag stellen. Men probeert de wereldziekten te behandelen met een koortswerend middel, maar men behandelt de ziekte zelf niet. Men blijft geloven dat de vrije markt het ultieme kader is waarin alle problemen kunnen worden opgelost. De statistieken die duidelijke verbanden leggen tussen stedelijke criminaliteit en armoede als gevolg van een bepaalde economische politiek zouden de verantwoordelijken op andere gedachten moeten brengen. Maar het probleem wordt opgelost door meer gevangissen te bouwen. Maar daar worden alleen de bouwpromotoren beter van. Is het dat wat men verstaat onder de privésector?

Ludo De Brabander

■ **JAPAN:** Het Japans defensiebudget, het belangrijkste in de wereld na dit van de V.S., gaat stijgen met 2,58 %. Dit blijkt uit de financieringswet die op 25 dec. '95 door de regering werd goedgekeurd. De defensie-uitgaven zullen stijgen tot 47,5 miljard dollar en voor de eerste maal in een periode van zes jaar een stijging kennen die hoger ligt dan het Bruto Binnenlands Produkt (BBP). Een deel van het budget zal gespendeerd worden voor de ontwikkeling van een jachtvliegtuig en het op punt stellen van een nieuwe inlichtingsorganisatie waarin de verschillende delen van het ministerie van defensie zullen opgenomen worden.

De landen van Oost- en Zuid-Oost-Azië zullen zich hierover zeker vragen stellen.

■ **RUSLAND:** De minister van Landbouw, Alexander Zavefiouka verklaarde eind december dat de opbrengst van graan in 1995 de laagste was sinds 1963. De situatie wordt van dag tot dag erger zögde de minister en dringende maatregelen zijn nodig om aan deze catastrofale toestand een einde te stellen.

■ **BELGIË-PRIVATISERINGEN:** Het 152ste boek van opmerkingen van het Rekenhof (ook het Blunderboek genoemd) wijst er op dat aan de door de regering veel geprezen privatiseringen door bepaalde studie bureaus een dikke stuiver verdiend wordt.

Zo liepen de bijkomende kosten bij de privatiseringen van de ASLK - NIM-NMKN en CBHK van 1993 tot 1995 op tot niet minder dan 593 miljoen frank. Een bagatelle...

■ **PERS:** Het aantal kranten per duizend inwoners die in 1994 verkocht werden ziet er voor volgende landen als volgt uit. Tussen haakjes het aantal in 1992.

Japan 600 (605); Zwitserland 592; Finland 475 (516); Zweden 471 (514); Luxemburg 392 (316); Oostenrijk 328 (404); Groot-Brittannië 321 (359); Duitsland 317 (326); Denemarken 315 (340); Tsjechië 313 (395); Nederland 309 (310); Verenigde Staten 253 (260); Hongarije 215; Estland 186 (191); België 168 (173); Letland 165 (116); Ierland 159 (180); Frankrijk 156 (154); Slovaakse 155 (176); Polen 145 (125).

Meestal is er een terugloop waar te nemen.

■ **DUITSLAND-TEWERKSTELLING:** Het aantal werklozen is eind december gestegen tot 3,75 miljoen. Een verhoging van 180.000 tegenover einde 1994. Volgens de Federatie van de Duitse Vakbonden (DGB) bedraagt de werkloos-

■ DUITSLAND: SIEMENS WIL STEEDS MEER.

Na een rekdordwinst van 2,08 miljard mark (43,3 miljard B.fr.) in 1994-95 hoopt de derde Duitse industriële groep in 1996 zijn winsten nog te verhogen met 20 tot 25 %.

Zijn zakencijfer zou verhogen van 88,8 miljard mark tot meer dan 91 miljard mark.

Allerhande vernieuwingen staan op het programma. De groep die 373.000 personen tewerkstelt realiseerde een stijging van de productie met 8 %.

Ondertussen gingen in drie jaar tijd 43.000 arbeidsplaatsen verloren.

Siemens voorziet een rentabiliteitsstijging van 15 % tegen 9 % op dit ogenblik en zou hiervoor zijn posities willen versterken in Dresden en in het buitenland o.m. New Castle (Groot-Brittannië) en de Verenigde Staten.

In Oost-Azië neemt Siemens reeds deel aan gemeenschappelijke maatschappijen waarvan een dertigtal in China.

Tegen het jaar 2000 wil het bedrijf er 20 % van zijn zakencijfer verwezenlijken tegenover 10 % op dit ogenblik.

De derde Duitse onderneming

Siemens hoopt zijn winst in 1996 te verhogen van 20 tot 25 %

heid 9 % in het Westen en 15 % in het Oostelijk gedeelte van het land.

De vakbond verwacht dat het cijfer tegen het einde van de winter zou kunnen oplopen tot 4 miljoen. Daartegenover is het interessant de gegevens te publiceren die werden bekend gemaakt in de International Herald Tribune (8/12/95) over de investeringen in de Duitse Bondsrepubliek. In de loop van de laatste vijf jaar investeerden de Duitse ondernemingen voor 173 miljard mark buiten Duitsland en slechts 25 miljard mark in eigen land. De Duitse ondernemingen maken zich blijkbaar niet veel zorgen over de tewerkstelling in eigen land. Het zijn de lage loonlanden die hun voorkeur genieten.

■ **SUPERWINSTEN VOOR AMERIKAANSE BANKEN:** Het gaat goed met de Amerikaanse Banken. "Le Monde" (21/1) wijst op de stijgende winst van de Bankamerica 22 %, de Chemical Banking + 48 %, de Chase Manhattan Bank + 40 % en de Bancone + 30 %. Hieronder de netto resultaten (in miljoenen dollars) voor 1994 met tussen haak-

jes de gegevens voor 1993.

Citicorp 3.464 (3.366); Bankamerica 2.660 (2.180); Nations Bank 1.950 (1.090); J.P. Morgan 1.296 (1.211); Bancone 1.278; Chase Manhattan Bank 1.165 (1.205); First Chicago 1.150 (1.220); Wehls Fargo 1.000 (841).

Fusies en herstruktureringen (lees afdankingen) staan aan de orde van de dag.

De derde en de zesde bank van de V.S. Chemical Banking Corp. en Chase Manhattan Bank gaan samensmelten en worden meteen de grootste bank van de V.S. en de vierde op deze planeet.

Ondertussen leven ± 35 miljoen Amerikaanse burgers met een inkomen dat onder de armoedegrens ligt. (ads)

■ **DRUGS:** Het jaarlijks zakencijfer van de drugshandel is in de wereld opgelopen tot 9.600 miljard frank en de winst wordt geschat op 3000 miljard frank. Via gesofistikeerde systemen en belastingparadijzen (die de onderscheiden Westerse regeringen tolereren) wordt zwart drugsgeld wit gewassen.

Na de Russische verkiezingen ...

Voor wie met enige aandacht Rusland de laatste jaren heeft zien evolueren komt de uitslag van de Russische verkiezingen van 17 december jl. niet verrassend over. Voor de Westerse massamedia soms wél, maar die zijn vaak door het mistgordijn van de macht verblind en verzuimen meestal te kijken hoe de toestand van Iwan Modaal is.

Iwan Modaal heeft het écht niet goed, in 'n land waar een maandloon amper volstaat om voor één mens enkele dagen voedsel te kopen, en waar een flatje hartje Moskou 120.000 BFr per maand kost, terwijl het minimumloon op 280 BFr (!) per maand zit.

Nee, de vijf jaren van ombouw naar het kapitalisme hebben de overgrote meerderheid van het Russische volk bestaansonzeker gemaakt, terwijl slechts een kleine groep bevoorrechten leeft als God in Rusland (in een oceaan van honger, ziekte en alle menselijke ellende).

Er namen zeer veel partijen aan de verkiezingen deel. Je kan ze echter ook als varianten en tussenvormen van vier grote blokken opdelen, die we nu gaan bekijken:

1. Ельцин (Jeltsin) en zijn medevoorstanders van een stevig optreden van de staat (de zgn. *Jean Gol-variant*) om de "hervormingen" waar te maken. Zij hebben stemmen verloren. Mede omwille van het dictatoriale optreden dat toch niet gespeend verliep van aarzelingen, vertragingen en kliekjespraktijken, en *last but not least* de – allicht nog lange jaren – aanslepende oorlog in Tsjetsjenië.

2. Гадар (Gajdar), Явлинский (Jawlinski) en zijn "Аппел" (*Appel*)-partij zijn voor een nog snellere maar vooral meer marktgerichte overgang naar het kapitalisme, met minder staat (de zgn. *Guy Verhofstadt-variant*). Zij waren tegen de oorlog in Tsjetsjenië. Zij hebben allicht een aantal gewezen Jeltsinstemmers kunnen overtuigen.

De eerste twee blokken verdedigen dus twee varianten van eenzelfde richting: verdere herinvoering van het kapitalisme. De oorlog in Tsjetsjenië heeft diepe kloven tussen beide richtingen geslagen.

Die oorlog heeft ook diepe kloven geslagen tussen de twee volgende politieke blokken, die we gemakshalve het nationalistische en het linkse blok noemen.

3. Het nationalistische blok is zeer uiteenlopend: van nazi-sekten en tsaar-aanbidders over vele tienduizenden kozakken (traditionele Russische vrijkorpsen) tot Жириновский (Zjirinskij)'s fameuze "Liberaal-

Демократическая Партия России" (opvolgster van de burgerlijke *Kadettenpartij* waarmee Ленин (Lenin) nog af te rekenen had). Bij de laatste presidentsverkiezingen had Ельцин (Jeltsin) deze partij en haar lawaaierige baas een voordeel in de kiespubliciteit bezorgd, en dat had de man geen windeieren gelegd. Heel het nationalistisch blok verloor stemmen, mede omdat ze niet tegen de oorlog zijn.

4. De onbetwiste winnaars van de verkiezingen zitten in het linkse blok. Voor de Правда (PRAWDA) kon je op vier mogelijke manieren links stemmen: lijst 25 van Зюганов (Zjoeganow)'s КПРФ (*Kommunistische Partij van de Russische Federatie*), 'n massapartij met miljoenen leden en zusterpartijen in de 14 andere gewezen Sowjetrepublieken, die vooral het levensniveau van de werkende mensen wil verdedigen; lijst 30 van "De macht aan het volk", de links-nationale groep rond would-be-presidentskandidaat generaal Лебед (Lebed), legerbevelhebber in de burgeroorlog in Transdnjestrië (Oost-Moldavië), tegen de uitverkoop van Rusland aan "het Westen"; lijst 36 van de "Communisten - Werkend Rusland - Voor de Sowjet-Unie" van Ампилов (Ampilow)'s РКП (*Russische Communistische Arbeiderspartij*), een strijdbare en actieve groep die zijn program in zijn naam draagt; en lijst 41 van de Аграрная Партия России (*Agrarische Partij van Rusland*), die de vele miljoenen collectieve boeren bundelt die weigeren zich te laten (weg)privatiseren.

Op zichzelf alleen al kon de КПРФ (CPRF) ruim een kwart van de stemmen binnenhalen, en daardoor de onbetwiste winnaar van de verkiezingen worden. Mét de andere linkse partners samen vormt het linkse blok veruit de grootste groep in de Дума (*Doema*), het machteloze "parlement" wat Ельцин (Jeltsin) in oktober '93 in de plaats stelde van de *Opperste Sowjet* die hij had doen uitschieten.

De verkiezingen hebben dus duidelijk gemaakt hoe het volk nu denkt, maar wie zei daar weeral dat als verkiezingen écht iets konden veranderen, ze allang verboden zouden zijn? De Дума (*Doema*) is machteloos omdat de president de meeste macht in handen houdt en internationale steun uit het Westen krijgt.

Het valt te vrezen dat de roze (of de rode) dageraad méér zal vergen dan een stembusoverwinning. Het Russische volk heeft zijn laatste woord nog niet gezegd ...

Yvan Groenjan

Om de aardolie is het te doen ...

In 1991 viel de sovjetunie uiteen. Het was een Unie van 15 republieken geweest, maar die spatte nu uiteen. Wie zou de rijkdommen overnemen? Daaronder draaien conflicten en zelfs oorlogen. Vele tienduizenden doden en verminkten vielen al sedert 1990 in de diverse burgeroorlogen en gewone oorlogen, vooral in de Kaukasus en in Midden-Azië maar ook in Europa, en er is ontzettend veel verwoest.

Op het eerste gezicht gaat het om aloude ruzies en tegenstellingen, die al van vóór het ontstaan van de éne sovjetunie, na 1917, dagtekenen: ook toen heerste gewapend geweld. Je kan je wel afvragen waarom die oude ruzies weer opflakkeren: in de sovjetunie hadden de mensen toch geleerd om "samen" te leven? Enkele landkaarten brengen raad.

De aardolierijkdom van het Kaspisch gebied wordt op 1/3 van de wereldvoorraad geschat. Al 100 jaar is de Azerbeidzjaanse hoofdstad Bakoe bekend om zijn alles doordringende benzinegeuren, aardolievlekken en soms dikke olielagen op de Kaspische Zee. Nog maar 7% van de Kaspische voorraden (geschat op 850 miljoen ton olie en 8700 miljard m³) zijn in kaart gebracht.

Onder het sovjetbewind werd een hele sector uitgebouwd met boretoren, pijpleidingen, raffinaderijen e.d.m.: de hele USSR betaalde die opbouw, alle 15 republieken. Het hele systeem was ook opzettelijk óver de grenzen van elke republiek apart heen gebouwd: Azerbeidzjan, Ruslands Noordelijke Kaukasusrepublieken, Rusland, Kazachstan, Turkmenistan. 85% van de Kazaakse olie ging naar Russische (Siberische) of Azerische raffinaderijen, terwijl de Kazaakse raffinaderijen voor 3/4 op (andere) Russische olie draaiden. Met het wegvallen van de USSR viel ook de samenhang in het systeem weg: zowat alles staat nu stil: onder allerlei voorwendsels blokkeren de Russen de pijpleidingen.

Nu zijn de 15 USSR-republieken immers uiteen. Twaalf ervan vormen samen het GOS of *Gemenebest van Onafhankelijke Staten*. De sterkste en grootste republiek is uiteraard Rusland. En dat wil zijn invloed op de anderen verstevigen. En ook in Moskou strijden verschillende partijen en belangen om invloed. Zolang de Azeri's, de Kazaken e.a. niet betalen, liggen de pijplijnen stil.

De andere republieken willen uiteraard ook hun deel van de invloed en de winst hoger krijgen. Rond de Kaspische Zee zijn dat achtereenvolgens:

– **Azerbeidzjan** (hoofdstad Bakoe, munteenheid: *manaat*): een met de Turken verwant volk; in oorlog met Armenië, dat eenderde van het land bezet; de wortels van deze oorlog liggen in de volkenmoord die de Turkse staat in 1916 (in volle oorlog) op miljoenen Armeniërs pleegde;

– **de Noordelijke Kaukasusrepublieken** zijn zelfbestuurde gebieden binnen Rusland; ze hebben een erg uiteenlopende achtergrond van grote en kleine bergvolkeren, de ene christelijk en de andere islamitisch;

– **Rusland** (hoofdstad Moskou, munteenheid roebel) is de grootste staat van het hele GOS, en de buitengrenzen van het GOS worden door Russische troepen bewaakt, ook als het gaat om landen in volle burgeroorlog zoals Tadzjikistan;

– **Kazachstan** (hoofdstad Alma-Ata, munteenheid: *tenge*), 'n eindeloze steppe vol rijkdommen in de bodem, aardolie en aardgas, uranium en 's werelds grootste goudmijn, met ruimtebasis Bajkonoer, ...; Kazachstan was na Rusland de tweede grootste staat van de USSR;

– **Turkmenistan** (hoofdstad Asjkhabad, munteenheid: *manaat*), 'n snikhete woestijn met vooral heel veel aardgasvoorraden onder de grond, die nog allemaal ontgonnen moeten worden...

Olieboortoren
nabij Grozny (vóór de oorlog)

In de sovjetunie waren de grote bedrijven - zoals aardoliebedrijven - géén winstgevend privébedrijven, maar staatsbedrijven die niet voor de winst werkten maar gewoon die produkten maakten die ze volgens de plannen van de staat moesten maken.

De Russische regering en de andere GOS-regeringen zijn er nu mee bezig dat vroegere systeem te vervangen door het kapitalisme: wie veel geld heeft is welkom om dat te willen investeren in de vroegere sovjetbedrijven, met de bedoeling er winst mee te maken: er is namelijk veel te weinig geld om de vaak

verouderde installaties te moderniseren en om stand te houden op een wereldmarkt waarop je toch goedkoper moet zien te zijn dan je concurrenten.

Aangelokt door de winst die in het vooruitzicht gesteld was, hebben een aantal Westerse aardolie maatschappijen ('s werelds grootste firma's!) zich mee ingekocht in de Kaspische olievelden. Daartoe moest die olie echter ook nog bij de klanten in het "rijke Westen" kunnen raken. Er was dus een pijplijnenplan naar de Middellandse Zee nodig.

De vraag is: hoe gaat die pijplijn lopen? En wie gaat (dus) controle kunnen uitoefenen op wie wat door de pijplijn laat lopen of krijgt? De twee landen die erop azen zijn Rusland en Turkije.

Eigenlijk is dat niet de meest logische weg. De kortste weg naar een oceaan, de Indische Oceaan loopt vanuit het Kaspisch gebied Zuidwaarts, door Iran (en wel het gebied waar Koerden leven, een groot volk zonder land dat over 4 staten verspreid leeft en zelden zijn rechten erkend ziet), naar de oliehaven Abadan aan de Perzische Golf. Maar (sterk islamitisch) Iran is een absolute "no-no" voor de Verenigde Staten, en waar Amerikaanse olie firma's zijn spreekt ook de VS-regering een hartig woordje mee.

Een Westwaartse pijplijn dus. Met één uitzondering: het Zuidelijk gelegen Turkmenistan heeft dit jaar een overeenkomst kunnen afsluiten voor een aardgasleiding in een heel andere richting, met name naar het Zuid-Oosten, en wel met Pakistan. Tussen beide landen in ligt Afghanistan; geen nood, in de burgeroorlog die dat totaal verwoeste land nu al 15 jaar vanuit Pakistan teistert hebben pro-Pakistaanse islamitische fundamentalisten het hele Zuiden en Westen van het land ingenomen: de pijplijn kan er dus komen, richting Karachi aan de Indische Oceaan. Het traject loopt langs en door verschillende gebieden waar de burgeroorlog volop woedt...

Bakoe: olie-installaties aan zee

In Kazachstan kocht het Amerikaanse *Chevron* zich in de onmetelijke Tengiz-olievelden in. Het Franse *Elf Aquitaine*

kreeg voor tien jaar het alleenrecht over de streek van Aktioebinsk. De streek van Karasjaganak is voor *British Gas* en het Italiaanse *Agip*, en sinds 1994 (onder druk van Moskou maar ook van *Chevron*) ook voor het Russische *Gazprom*. Het Noorden van de Kaspische Zee is voor *BP-Statoil*, *British Gas*, *Mobil*, *Total*, *Agip* en *Shell*.

Met het Arabische *Oman Oil*, dat in de Oostzone rond Dunga actief is, en de Franse *Kazakhstan Pipe-Line Company*, werd door Kazachstan en Rusland een maatschappij opgericht om de Kazachse olie per pijplijn onder de Kaspische Zee naar Azerbeidzjan te krijgen, op weg naar het Westen.

Beide varianten van de pijplijn doorheen de Kaukasus

In Azerbeidzjan kwam de nationale oliemaatschappij *SOCAR* in 1992 met de Amerikaanse firma's *Amoco*, *Pennzoil*, *McDermott* en *Unocal*, het Britse *BP*, het Noorse *Statoil* en het Turkse *TPAO* overeen een aardoliepijplijn naar de Turkse Middellandse-zee-haven

Yumurtelik aan te leggen. In 1993 echter kwam in Bakoe na een machtsgreep een nieuwe president, die een derde van de *SOCAR*-aandelen aan de Russische maatschappij *Lukoil* overmaakte. Prompt werden de plannen aangepast: via de Kaukasus moest de pijplijn gaan, en wel hetzij via Georgië, hetzij via Rusland.

Het is opvallend hoe de Amerikaanse regering en oliemaatschappijen, althans tot in 1994, telkens partij kozen voor Rusland en tegen Turkije (waar men in 1992 dacht dat de zaak in kannen en kruiken was). Nochtans is Rusland voor de Verenigde Staten pas sedert 1991 een "bevrind land", terwijl Turkije al lange jaren een trouwe bondgenoot van Washington is, en actief lid van het Westerse militaire bondgenootschap van de NAVO (waar de Belg Willy Claes tot voor kort algemeen secretaris was). Twee redenen zien we hier toe: ten eerste is Moskou gewoonweg veel machtiger - en dus belangrijker als (handels)partner - dan Ankara; en ten tweede is de Turkse route onveilig omdat ze dwars doorheen het Koerdische oorlogsgebied in Oost-Turkije loopt: gesaboteerde pijplijnen dienen tot niets, en je kan niet op elke meter pijplijn een soldaat posten. Daárom staken de Amerikanen de Russische aanspraken in Kazachstan en de Kaukasus een stevig handje toe.

Oorlogen in het Kaukasusgebied

Het lijkt er dus op dat de massa's aardolie uit het Kaspisch gebied van Kazachstan in de toekomst per onderzeese pijplijn naar de Kaspische Westkust zullen vloeien, om van daaruit door de Kaukasus verder Westwaarts gestuwd te worden, naar de Zwarte Zee (het Georgische Batoemi) of het Russische Novorossijsk, dan overgeladen op tankschepen naar het Bulgaarse Burgas, nog 'n pijplijn in en ditmaal door de woelige Balkan, door Macedonië, naar de Albanese Middellandse-Zeehaven Vlórë. Vanzelfsprekend wil Turkije geen doorvoer van olieschepen meer toestaan tussen de Zwarte Zee en de Middellandse Zee: de route loopt dwars door de stad Istanbul, is dus riskant, én het gaat om de concurrent. Rusland protesteerde tot nu toe tevergeefs.

Oorlogen in de Kaukasus

We zagen al dat een derde van het **Azerbeidzjaanse** grondgebied (het Zuid-Oosten) bezet is door Armenië, na een oorlog in het Karabach-berggebied. De (christelijke) Armeniërs willen zich hiermee 'bij voorbaat' indekken tegen een mogelijke uitroeiing zoals in 1916. Azerbeidzjan is hierdoor fel verzwakt, en moest wel steun zoeken bij Rusland. De huidige president, Gajdar Alijev, was in de USSR bij de top-vijf te Moskou. Het land heeft veel aardolie, maar moet die ook nog te gelde kunnen maken ...

De derde Kaukasusrepubliek, **Georgië**, is nog veel onrustiger. Sedert de 'volledige onafhankelijkheid' in 1991 kende het land al twee burgeroorlogen tussen Georgiërs onderling; het Westelijk deel van het land, Abchazië aan de Zwarte Zee, scheidde zich in 1993 met steun van het Russische leger af; en in het Noorden is de doorgang naar Rusland geblokkeerd doordat het opstandige "zelfbestuurd gebied Zuid-Ossetië" nu al vier jaar onder de staat van beleg leeft (beschermd door ... het Russische leger). Het was ook in Georgië dat in 1993, bij een mislukte aanslag op een minister, de tweede topman van de

Amerikaanse CIA (op incognito-bezoek) toevallig neergeschoten werd.

Als al die gebieden dan toch zo gevaarlijk zijn, moest Rusland zijn plannen voor een pijplijn op zijn eigen grondgebied, door de Noordelijke Kaukasus, wel kracht bijzetten: tenslotte bevat de voorgestelde route al téveel overstap-plaatsen (pijplijn -> tanker -> pijplijn -> tanker) om niet verspillend te lijken. Is de route door de Noordelijke Kaukasus dan tenminste veiliger? Ook dát lijkt helaas niet gewaarborgd. De Noordelijke Kaukasus is nu eenmaal vanouds een roerig en opstandig gebied.

Reeds in het begin van de 19de eeuw komen Kaukasische oorlogen als thema voor in de Russische literatuur (bv bij de grote romantische schrijver Michail Lermontov met zijn *Кавказский пленник* of *Gevangene van de Kaukasus*). Rusland lijfde dit gebied rond 1825 in (om daarna Georgië e.a. te gaan veroveren). Maar tot in 1859 moest het afrekenen met de Tsjetsjeense opstandelingen van imam¹ Sjamiel. En in 1920 leidde diens kleinzoon Saïd Beck nóg een opstand; de jonge Sovjetleider Stalin zorgde er toen mee voor dat het (vnl.

islamitisch) gebied binnen Rusland zelfbesluit kreeg. Maar echt één werd het gebied niet.

Vanuit het Oosten (met de havenstad Makhatsjkala, één van de mogelijke eindpunten van de onderzeese oliepijplijn uit Kazachstan) is Dagestan met zijn veertigtal bergvolkaren (soms maar enkele dorpen groot) de eerste van die republieken. Dan komt Tsjetsjenië; over de oorlog daar hebben we het meteen.

De daaropvolgende republiek is Ingoesjië; de Ingoesjen waren altijd Moskou's bondgenoten, en werden in 1991 na bloedige rellen en duizenden doden verdreven uit het nieuw opgerichte Tsjetsjenië en uit de buurrepubliek Noord-Ossetië (de Osseten zijn het enige christelijk-orthodoxe volk aldaar). De Osseten kijken op naar hun Zuid-Ossetische broeders, die met de Georgische staat in de clinch liggen. De Kabardijnen en Balkaren hebben samen een republiek, evenals de Karatsjajers en Tsjerkessen. En aan de Zwarte Zee ligt het nu van Georgië afgescheiden Abchazië. Alles bijeen een bij ons minder gekend deel van Europa ...

Net als in de 19de eeuw liep ook nu

Tsjetsjenië voorop in de beweging "los van Rusland", terwijl de Noordelijke Kaukasus als gebied net als vroeger onderling verdeeld bleef. Met zijn 13.000 km² is Tsjetsjenië even groot als Vlaanderen; het Noorden is heuvelachtig, het Zuiden is het hooggebergte van de Kaukasus en uitstekend geschikt voor guerrilla-oorlogvoering: overal schuilplaatsen, wie het land kent is er baas. Grozny is de hoofdstad, en het Russische woord *зрункити* betekent *verschrikkelijk*.

Inwoners van Grozny schelden Russische soldaten uit

In 1991 hield de sovjetunie op te bestaan. Elk van de 15 unierepublieken ging zijn eigen gang, zo ook Georgië en Azerbeidzjan. Het kwam erop neer dat plaatselijke leidende groepen zoveel mogelijk rijkdom en macht in eigen handen wilden. Ook binnen Rusland koersten sommige gebieden op afscheiding, meestal de rijkste (zoals de Oeralrepublieken Basjkirië - chemie - en Tatarstan - zware nijverheid - en zoals het koudste land ter wereld, de Sahara-republiek - het vroegere Jakoetië, met zijn goud en diamanten en zijn permanent bevroren ondergrond).

De toenmalige Tsjetsjeense politici waren niet allen tegen Moskou. De voorzitter van het Russische parlement, Chasboelatow, was zelfs een Tsjetsjeen. Maar dat parlement werd nu net in 1993 op bevel van de Russische president Jeltsin uiteengesloten door elitetroepen. In Tsjetsjenië zelf nam toen een generaal Doedajew de macht over: gewezen bevelhebber van de atoomwapen-keurdivisie van het Rode Leger in Letland, wilde hij van Moskou zwakte gebruik maken om zijn landje onafhankelijk te maken en door de aardolie te verrijken (de aardolie van Grozny is van allerbeste kwaliteit, en bevoorradde indertijd ook het Rode Leger).

Moskou vertegenwoordigers werden weggestuurd, en een tijdlang beheerste de maffia in volle vrijheid de straten van Grozny. Want de *clan*opbouw van de traditionele samenleving had, net als in Sicilië, reeds vroeger geleid tot een Tsjetsjeense machtsovername in de sector van de "illegale straatcriminaliteit" over heel de voormalige sovjetunie: auto- en andere diefstallen, bedreiging en

afpersing (vnl. van handelaren), drughandel (soft én hard, vanuit heel Midden-Azië), prostitutie, enz.: een sector die met méér geweld dan gebruikelijk over heel Oost- en Midden-Europa door Tsjetsjenen "veroverd" werd.

Grozny: alles op 'n handkar...

"Russische soldaten, vuur!" luidde dan op 11 december 1994 het bevel van Jeltsin en zijn keurgeneraals Mol en Gratsjew. Bedoeling was de klus in enkele dagen te klaren, maar het duurde een half jaar. Het Russische leger in deze oorlog telde in het begin ook brave dienstplichtigen - die de plaatselijke bevolking meestal eerbiedigden - maar vooral toch geoefende keurtroepen, paracommando's e.a., die zonder pardon mensen oppikten en doodden en die hier en daar zelfs een heel dorp uitmoordden. Waarbij geen onderscheid gemaakt werd tussen Russen of Tsjetsjenen: een inwoner was een vijand. Uiteindelijk werd ook de hoofdstad Grozny veroverd - of beter gezegd de puinhopen die er overbleven (uit angst voor guerrilla-oorlog werden heel wat gebouwen opgeblazen).

In Tsjetsjenië zelf kwam het tot een wapenstilstand, maar de eerste guerrilla-aanvallen uit de bergen vonden al plaats, evenals terreurdaden zoals het gijzelen van een heel ziekenhuis in de nabije Russische bergkuurstad Pjatigorsk. Eigenlijk beheerst het leger alleen overdag de steden.

Maar die oorlog van het grote Rusland tegen het kleine Tsjetsjenië zal ook in Rusland zelf ernstige gevolgen hebben, in een land dat elk jaar zijn economie verder ziet achteruitgaan, zoals uit cijfers blijkt (en zoals vele tientallen miljoenen mensen in honger, koude en ziekte ondervinden):

Ruslands economische achteruitgang

	procentsgewijs, vergeleken met het voorbije jaar				
	1990	1991	1992	1993	1994
bruto bin. prod.	-2	-12,9	-18,5	-12	-16
industrieproduct.	-0,1	-8	-18	-16,2	-22,4
landbouw	-3,6	-4,5	-9,4	-4	-7
vervoer	-4,3	-7,4	-23,6	-25,1	-26
investeringen	-0,1	-15,5	-39,7	-16	-26
detailhandel	+10	-7,2	-35,3	+2	+1

Bij de aanstaande verkiezingen van 17 december 1995 zal de oorlog de positie van president Jeltsin zeker niet ten goede komen. Zijn optreden voor

een "sterke staat" stootte zijn radicaal-liberale bondgenoten af.

Is het "pro-Westerse" kamp op die manier grondig verdeeld geraakt, ook in het "anti-Westerse" kamp (het *afwijzingsfront*) kwam tweedracht tussen enerzijds de nationalist (die voor een sterk Rusland pleiten, in de grenzen van de voormalige USSR) en anderzijds de communisten (tegenstanders van de oorlog, en het snelst stijgend in populariteit).

Dat de anti-oorlogsdemonstraties in Rusland maar matig bezocht werden heeft te maken met de lage populariteit van het thema "Tsjetsjenië" (i.v.m. de veelvuldige en lastige kleine en minder kleine criminaliteit) maar vooral met het feit dat de meeste mensen helemaal murw zijn en bijna wanhopig zoeken te overleven: dat is niet zo eenvoudig in een tijd waar een maandloon amper volstaat om voor één mens enkele dagen voedsel te kopen en dan is alles op, of waar een flatje hartje Moskou 120.000 BEF (!) per maand kost terwijl het minimumloon rond de 280 BEF (!) per maand zit.

Een moeder beweent haar dode zoon

Is in Tsjetsjenië alles stukgeschoten wat maar kon, ook aan Russische zijde vielen doden. Het leert ons enkele dingen over "de oorlog". Wie eraan deelneemt, heeft meestal een "mooi ideaal" voor ogen: welke Rus vindt "Rusland" géén mooie zaak? En wie zou niet voor "de Vrijheid" vechten? In werkelijkheid wordt in en om de Kaukasus en in Midden-Azië gevochten om macht, invloed en heel veel geld. Dat alles in de gedaante van de aardolie: in 1941 was die aardolie overigens ook voor Hitler een van de belangrijkste redenen geweest om de sovjetunie binnen te vallen...

Of hoe een op zichzelf nuttige brandstof voor veel gewone mensen een vloek kan worden, die hen armer maakt en die hen soms zelfs het leven kost.

Yvan Grosjean

1 een imam is een islamitische geestelijke

Het leven in Rusland

Onze lezer André De Brouwer uit Oostende bezorgde onderstaand krantenknipsel dat hij ontving van een korrespondente uit Volgogradsk (Rusland) met de bijhorende informatie.

МЕДИКАМ УЖЕ СТЫДНО, ЧТО НЕ МОГУТ ПОМОЧЬ БОЛЬНЫМ

В минувшую пятницу в 14.00 городских медики провели митинг у ДК им. Курчатова.

Собравшиеся, более двухсот медработников и горожане, заинтересовавшиеся акцией, требовали остановить развал здравоохранения в нашем городе, жаловались на скудное финансирование, а значит, низкую зарплату и невозможность лечить больных и т.д., в итоге приняли резолюцию митинга, где и отразили все свои требования. Теперь медики ждут ответа от администрации и областного РО-ФОМСа.

Фото Алексея БУРДЮГОВА

Op vrijdag j.l. ging in onze stad een betoging door gevolgd door een meeting waaraan tweehonderd dokters uit onze streek e.a. medisch personeel deelnamen.

Zij eisten de stopzetting van de afbraak van de geneeskunde in onze stad.

Ze klaagden de lage lonen aan en de onmogelijkheid onder de huidige voorwaarden mensen te genezen. Ik moet er aan toevoegen, schrijft ze, dat er geen geneesmiddelen zijn in het hospitaal. De zieken moeten ze zelf kopen in de apotheek.

De familieleden moeten eveneens zelf instaan voor de eetmalen omdat deze door het hospitaal niet meer uitgereikt worden. Dringend vervoer met ambulances wordt niet meer gedaan omdat er geen benzine is...

Een andere kijk op de rood bruine coalitie mythe

Het is in de media de traditie, "pour le besoin de la cause", etiketten te plakken. Zo heeft men het steeds, wanneer het om Rusland gaat, over het bestaan van een "rood-bruine coalitie". Hiermee wordt een verbond tussen extreme nationalist en de communisten bedoeld. De anderen, Jeltsin, de regering, e.a., die verantwoordelijk zijn voor de catastrofale politiek die de meerderheid van de bevolking treft, worden dan hervormers en democraten genoemd. Met de recente verkiezingen van een voorzitter in de Douma, het parlement, wordt die mythe doorgeprikt. In de media heeft men dit blijkbaar niet gemerkt. De pas gekozen voorzitter (17/1) is Geunnadi Selesnev, hoofdredacteur van de Pravda, gewezen vice-voorzitter van de Douma en communistisch volksvertegenwoordiger. Hij werd verkozen met 231

stemmen = de communisten (157), de boerenpartij en andere kleine partijen en een groot aantal onafhankelijken.

De regeringskandidaat, Yvan Rybkine, gewezen voorzitter van de Douma, kreeg de stemmen van de regeringspartij "Rusland ons huis" van premier Tsjernomyrdins (55 zetels), van de Liberale Democratische Partij van de extreemrechtse nationalist Vladimir Jirinovsky (51 zetels) en een aantal onafhankelijken. In totaal 150 stemmen.

De kandidaat van het labloko blok, Vladimir Loukine, ex-voorzitter van de commissie van buitenlandse zaken, kreeg 50 stemmen.

Hieruit blijkt dus duidelijk wie met de extremistische nationalist samen-

werkt en hoe de openbare opinie door de media gemanipuleerd wordt.

Bovendien is het nuttig er de aandacht op te vestigen dat Jirinovsky reeds achter Jeltsin stond bij de ontbinding van de Douma en de militaire aanval op het parlamentsgebouw in sept-okt 1993. In het referendum in dec. 1993 stond hij eveneens aan de zijde van Jeltsin voor de goedkeuring van een nieuwe grondwet die aan de president uitzonderlijke machten verschaft.

Sinds het begin van de oorlog in Tsjetsjenië verleent Jirinovsky eveneens zijn steun aan Jeltsin en dringt er steeds op aan om nog een hardere koers te voeren. Dit alles wijst er op dat de media nog al een loopje met de waarheid neemt als ze het over een "rood-bruine" coalitie heeft. (ads)

Rusland in de raad van Europa

Bij zijn oprichting in 1949 bevestigde de Raad van Europa in zijn beginselverklaring het principe van democratie en de eerbiediging van mensenrechten.

Deze Raad is samengesteld uit afgevaardigden van de parlementen van de lidstaten die geacht worden zich onafhankelijk van hun regering op te stellen. Spoedig bleek dat dit larie was.

Met de opname van Turkije was het bv duidelijk dat de beginselverklaring werd toegepast volgens het principe van twee maten en twee gewichten. Het is toch algemeen bekend en aanvaard dat Turkije met zijn ver-

drukking van de Koerden en iedere vrij meningsuiting noch een democratie is, noch de mensenrechten respecteert. Onder druk van hun regeringen waren de afgevaardigden door de knieën gegaan.

De recente opname van het Rusland van Jeltsin, ondanks zijn vuile oorlog in Tsjetsjenië en de schending van de rechten van zijn bevolking, is eens te meer een bevestiging geworden van de zonderlinge principes die door de Raad van Europa worden toegepast.

Iedereen is het er over eens, ook de media legde hier de nadruk op - dat alle afgevaardigden door hun regeren

onder druk werden gezet om voor de opname van Rusland te stemmen. Ze willen nu eenmaal Jeltsin een steuntje in de rug geven in het perspectief van de presidentsverkiezingen en zijn tegenstanders de wind uit de zeilen nemen. De tienduizenden Tsjetsjenen die als gevolg van het door Jeltsin geleid militair geweld hun leven verloren zijn bijzaak. Uiteindelijk werd Rusland opgenomen met 164 stemmen voor, 35 tegen en 15 onthoudingen.

En hieruit is nogmaals gebleken dat de grote principes van democratie en mensenrechten voor sommigen slechts praat voor de vaak zijn. (ads)

Zeg me wie uw vrienden zijn...

Boris Jeltsin heeft bekend gemaakt dat hij zich kandidaat stelt voor de Presidentsverkiezingen die in juni in Rusland zullen plaats hebben.

De Franse Premier Alain Juppé, op bezoek in Moskou, verklaarde reeds de kandidatuur van Jeltsin te steunen. Meteen verleende hij eveneens een miljardkrediet aan de Russische regering. Helmut Kohl, die enkele dagen later eveneens in Rusland vertoefde, beloofde eveneens zijn steun aan Jeltsin te verlenen.

Het Internationaal Monetair Muntfonds (IMF) heeft ook aan de kandidaat Jeltsin een krediet toegewezen van 300 miljard frank op vier maand van de verkiezingen. Iedereen weet nochtans dat dit geld terecht komt in een mand zonder bodem. De Russische minister van financiën bekende namelijk zelf dat jaarlijks 300 miljard frank naar het buitenland verdwijnt.

Meer nog dat 60% van de Russische banken banden hebben met de maffia.

Maar het is nog niet alles. In april zal president Clinton eveneens een bezoek brengen aan Rusland met de bedoeling Boris Jeltsin een duwtje in de rug te geven.

Over vriendschap gesproken.

Meteen is het duidelijk dat voor het Westen de miskenning van de mensenrechten, het bombarderen van het parlement, de vuile oorlog in Tsjetsjenië en de rampzalige sociale toestanden, waarvan het Russische volk het slachtoffer is, van geen enkel belang zijn. De grote verdedigers

van de democratie en de mensenrechten deinzen er dus niet voor terug zich te bemoeien met de binnenlandse situatie van een ander land.

Zeg me wie uw vrienden zijn en ik zal u zeggen wie u bent zegt, het spreekwoord. (ads)

Die Welt

Besuch beim Kandidaten

Klaus Böhle

Een minderheid met grote angst voor verdwijning

Koerden in de Kaukasus

Kaukasuslanden kennen multiculturele samenlevingen. Sinds eeuwen leven er verschillende volkeren samen. Soms in armoede, soms in grote welvaart, soms in oorlog en soms in vrede. Nu zijn er serieuze etnische spanningen.

Ondanks alle omstandigheden bleven de volkeren vroeger rekening houden met elkaars waarden. Staatsbelangen konden de gevoelens van wederzijds respect voor elkaar niet de baas. Het solidariteitsgevoel tussen volkeren tegen de totale uitmoordingen bleef altijd leven. Armeniërs, Koerden, Lazen, Georgiërs, Osseten, Abchaziërs en nog vele andere volkeren hebben zeer moeilijke tijden meegemaakt. Maar toch bleven ze buren met volle respect voor elkaar. Dat was een niet geschreven wet bij die groeperingen.

Wat gebeurt er nu? Hoe is het mogelijk geworden dat deze broederlijke samenlevingen met wederzijds respect veranderd zijn in vijandschap? Deze toestand dreigt diep geworteld te geraken. Want er is sprake van raciale zuivering in de diverse kleine staatjes van de Kaukasus.

Azerbeidzjan

De Azeri's genieten van de volle steun van de andere landen van Turkse origine en ze hebben de laatste tientallen jaren hun land van niet-Azeri's gezuiverd. Van de meer dan 40.000 islamitische Koerden vindt men bijna geen sporen meer. In 60 jaar tijd werden alle Koerden geassimileerd. De identiteit werd langzaam aan maar gedwongen veranderd. Zonder veel lawaai werd van deze Koerden Azeri's gemaakt. Wie niet akkoord ging met de staatspolitiek en de 'Azerische' identiteit moest uit het land vertrekken.

Armenië

In Armenië is de situatie erger. De Armeense staat heeft eerst de islamitische Koerden uit het land weggejaagd. Deze politiek zorgde er voor dat de zelfs de Koerden onderling tegen elkaar werden opgezet. De Yezidische Koerden werden opzettelijk en met een langdurige strategie tegen de islamitische Koerden gebruikt. De fanatieke Yezidi-groep

kreeg enorm veel morele en financiële steun en dat werd tegen de islamitische Koerden in praktijk omgezet. Al de bezittingen van de islamitische Koerden werden als staatseigendommen geregistreerd, zodat ze later geen aanspraak op die eigendommen konden maken. Deze politiek heeft tientallen jaren geduurd. De Koerden die van Armenië gevlucht waren zijn terecht gekomen in een Azerbeidzjan of Kazachstan, waar ze gedwongen werden geassimileerd. In Azerbeidzjan is die assimilatiepolitiek gelukt. Maar in Kazachstan bestaan er nog mensen met 'Koerd' als kenmerk op hun identiteitskaart.

Georgië

In Georgië, vooral in de hoofdstad Tbilisi, wonen er ongeveer 35.000 Koerden van Yezidi oorsprong. Ze zijn in Tbilisi gevestigd sinds meer dan 80 jaar. Tot enkele jaren geleden werden ze beschouwd als burgers met evenveel rechten als de Georgiërs. Hoewel er in het dagelijkse leven duidelijke tekenen waren van discriminatie (onderwijs, leger, ambtenarij) waren er geen verschillen voor de wet.

Pas na de bekende perestrojka van enkele jaren geleden en de machtsuitoefening van bepaalde groeperingen is de discriminatie openbaar gemaakt. Sindsdien worden niet-Georgische minderheden, die een 'politieke fout' begaan, in Georgië letterlijk en figuurlijk belaagd, gediscrimineerd en zelfs gedwongen om het land te verlaten. De wettelijke bescherming voor zij die politiek actief zijn, is weggefallen. Er is geen politie of staatsapparaat meer die de rechten van alle burgers op gelijke basis verdedigt. Er zijn verschillende groeperingen met elk hun eigen territorium. Het is de politieke groep rond Shevardnadze, de huidige president, die de lakens uitdeelt. Al de rest werkt in de vorm van maffiaclass, die dikwijls zeer veel invloed hebben.

De meeste minderheden hebben een land waar ze in geval van nood naar toe kunnen. De Joden bijvoorbeeld kunnen zonder problemen naar Israël, de Armeniërs naar Armenië, de Russen naar Rusland, de Azeri's naar Azerbeidzjan, enz. Maar wat met de Koerden, die ooit de kant van een andere politieke partij hebben gekozen? Door de interne oorlo-

gen vluchten veel dorpelingen naar de stad Tbilisi. De bevolking is er in enkele jaren verdubbeld.

Er is een gebrek aan woningen en aan voorzieningen, er zijn economische behoeften, en er is een tekort aan arbeid. En juist dat maakt het moeilijk voor de 'vroegere vijanden'. Ze worden als zondebokken behandeld, tenzij ze zich uitdrukkelijk bekennen als medestander.

Nergens welkom

De extreem-nationalisten vallen iedere opposant aan om hun woningen, hun werkplaatsen en hun andere bezittingen te onteigenen. De staat kan en wil blijkbaar niet meer tussenkomen om de rust te handhaven. Dagelijks worden er mensen vermoord. Vooral de groeperingen, zoals de Koerden die politiek actief waren en 'een vijandelijke kant' hadden gekozen, zijn de voornaamste doelwitten. Ze hebben geen land waar ze een beroep op kunnen doen en naartoe kunnen. Ze worden in zekere zin geterroriseerd. Daarom moeten ze vluchten naar andere republieken waar ze evenmin welkom zijn. Daar rest hen geen andere keus dan de illegaliteit. Op alle momenten kunnen ze door de politie opgepakt worden en komen ze pas vrij na het betalen van fikse geldboetes vooraleer te worden uitgewezen.

Velen vluchten naar Europese landen een onzekere toekomst tegemoet. Ook daar zijn ze hulpeloos. Er bestaat geen enkele instantie die hen kan helpen.

De verdedigers van de fundamentele mensenrechten van de Koerden worden in vele gevallen zwaar gestraft. De meeste Koerdische intellectuelen hebben het land verlaten na allerlei pesterijen. Een verbetering van de situatie in de nabije toekomst is moeilijk in te schatten. Want alles hangt af van de politieke en economische toestand van het land. De economie is een ware puinhoop. Sociale en politieke stabiliteit ontbreken en het lijkt er op dat het nog lang zal duren eer die zal zijn hersteld.

Basa Mamed Adjamova
Lid van Ronahi en het Koerdisch
Volkstheater

De Wereldbank en Oost-Europa

De krant "Le Monde" (18/2/96) publiceerde onder de titel "Zonder sociale vooruitgang geen voldoening gevende ontwikkeling", een interview met James Wolfensohn, de sinds juni 1996 nieuwe voorzitter van de Wereldbank.

De voorzitter vestigt hierbij, in tegenstelling tot wat tot heden steeds de politiek van de Wereldbank was, en is, de nadruk op de noodzaak meer aandacht te schenken aan de sociale aspecten in de samenleving.

Interessant is hierbij het antwoord dat hij verstrekt op volgende vraag: uw reactie, is deze niet in bijzonder ingegeven door de politieke problemen in Oost-Europa? Antwoord van Wolfensohn:

"Het fenomeen betreft eveneens de duur. Neem de landen van de ex-USSR. Tijdens de communistische periode hadden de regimes de nadruk gelegd op de sociale kwesties. Gelijktijdig met de beperking van de vrijheid, bekommerde men zich over de kinderen en de zieken. De cultuur werd bevoordeligd en een "sociaal vangnet" werd gewaarborgd door de regering en de staatsbedrijven. Na de val van Berlijn ontstond er een grote hoop bij de bevolking. Maar deze moest ook spoedig vaststellen dat er ook een streep getrokken werd door de sociale verworvenheden die de vroegere regimes toegelaten had hun systeem te consolideren. Het zijn de werkloosheid, de inflatie die de lonen en pensioenen aantast, het verlies van de sociale voordelen, het ontbreken van sociale diensten kortom zoveel factoren die, samengevoegd, de actuele ontevredenheid uitlegt. Dit is niet alleen waar

voor Rusland maar ook voor andere landen van de gewezen Sovjetunie, evengoed voor Oesbekistan al voor Oekraïne".

James Wolfensohn besluit hieruit dat de Wereldbank meer aandacht moet schenken aan de sociale en educatieve aspecten in de ontwikkeling.

Uit bovenstaande kan men zeker twee conclusies trekken. Vooreerst dat, in tegenstelling met wat men sinds jaren vertelt alles niet zo negatief was in Oost-Europa en er voor de gewone mensen een hele boel positieve zaken hadden kunnen overgenomen worden. Vervolgens dat de vermelde goede intenties van Wolfensohn, in tegenspraak zijn met de grote principes die de Wereldbank als basis heeft: "Vrije markt economie" en "Vrije concurrentie". Hierin is geen plaats voor een sociale politiek.

(ads)

Köln Stadt-Anzeiger

Einde van de Duitse naziprocessen

Alfred Streim, hoofdofficier van justitie bij de centrale dienst voor vervolgingen van nazi-misdaden in Ludwigsburg heeft gezegd dat het waarschijnlijk in Duitsland niet meer tot rechtszaken komt tegen nazi-misdaden. Vorig jaar werd in Duitsland een proces beëindigd tegen de 90-jarige Malkovskis die in 1942 betrokken was bij de executie van 170 inwoners van een dorp in Letland. Begin dit jaar liepen bij de dienst van Streim nog 28 vooronderzoeken binnen. Streim klaagt dat zijn dienst onvoldoende

medewerkers krijgt en niet genoeg geld. In totaal werden sinds 1945 in Duitsland 6494 mensen veroordeeld wegens nazimisdaden.

In Italië staat de voormalige SS-er Erich Prielke (82) nog terecht wegens zijn rol in de executie van 335 gijzelaars bij Rome in 1944. In Frankrijk is er eersdaags de rechtszaak tegen Maurice Papon (84) die als prefect onder het Vichyregime meer dan 1600 joden liet deporteren (ads).

Wist je dat...

- ... er 19 belastingparadijzen bestaan die absoluut geen belastingen heffen op de inkomsten van de onderdanen die er wonen, inbegrepen de vennootschappen en de multinationale ondernemingen die er hun zetel hebben.
- ... er 700 Belgen in Monaco wonen die van zulke voordelen genieten.
- ... volgens een studie van de senatoren Geens en Cooreman er in 1993 in België een belastingfraude was die opliep van 400 tot 450 miljard frank.
- ... er in de wereld, over de grenzen heen, dagelijks in een mum van tijd 1.500 miljard dollar van hand tot hand verhandeld wordt zonder de minste overheidscontrole.
- ... de opbrengsten van de drugseconomie worden geschat op 100 miljard dollar per jaar.
- ... er in de recente koude golf in de Verenigde Staten werd bekend gemaakt dat er op dit ogenblik in het land 700.000 daklozen zijn.
- ... er inzake het aantal werklozen in Duitsland het hoogste cijfer werd bereikt sinds de tweede wereldoorlog, namelijk 4 miljoen 200.000.
- ... in Israël de jongens een diensttijd verrichten van drie jaar en de meisjes van twee jaar. Daarbovenop moeten ze ieder jaar, tot hun 52ste een verplichte diensttijd van één maand vervullen.
- ... de Belgische openbare schuld eind januari 9.606.7 miljard frank bedroeg wat een stijging betekent van 85,9 miljard frank tegenover eind december vorig jaar.

Nieuwe leden veiligheidsraad

Bij de jaarwisseling kwamen, voor een periode van twee jaar, vijf nieuwe landen de veiligheidsraad vervoegen. Het gaat hier om Chili (voor Latijns-Amerika), Egypte en Guinee-Bissau (voor Afrika), Zuid-Korea (voor Azië) en Polen (voor Oost-Europa).

Zij vervangen Argentinië, Nigeria, Rwanda, Oman en Tsjechoesl. voor wie de periode van twee jaar voorbij is.

De andere niet-permanente leden die tot 31 december 1996 zullen zetelen zijn Botswana, Duitsland, Honduras, Italië en Indonesië.

Zoals men weet zijn de vijf permanente leden - met vetorecht - China, Frankrijk, Rusland, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten. (ads)

V.S.-wapendepots in Oostenrijk

De Amerikaanse ambassadeur in Oostenrijk, Swance Hunt, heeft het plots nodig geoordeeld bekend te maken dat in het begin van de jaren vijftig, zonder medeweten van de toenmalige regering, door de V.S. in Oostenrijk wapenopslagplaatsen werden aangelegd. Volgens de Oostenrijkse regering zou het om 70 wapendepots kunnen gaan.

Aan kanselier Vranitzky, die hiertegen protesteerde, verklaarde Hunt dat in de opslagplaatsen geweren, pistolen en explosieven verborgen waren. Volgens de Oostenrijkse T.V. waren de wapens bedoeld voor het Oostenrijks verzet in geval van een communistische opstand of een Sovjetrussische bezetting.

Aan de Oostenrijkse regering die gedurende tientallen jaren hiervan niet op de hoogte werd gebracht, verklaarde ambassadeur Hunt dat de Amerikaanse regering aan een gedetailleerde lijst werkt met de precieze ligging van deze wapendepots.

Een nieuw onderdeel van de fameuze Gladio-affaire die enkele jaren geleden in Italië, aan het licht kwam. Een bevestiging van het gebrek van enig respect voor de soevereiniteit van andere landen. (ads)

De lobbys en het Europees parlement

Op 17 januari werden twee belangrijke rapporten verworpen in het Europees parlement. Het is bekend dat rond de Europese commissie en het Europees parlement zowat drieduizend pressiegroepen en een tienduizend lobbyisten aan het werk zijn. De speciale commissie van het Europees parlement hadden hieraan zekere beperkingen willen brengen. Deze zouden de pressiegroepen verplicht hebben iedere

prestatie die aan parlementsleden of hun medewerkers betaald wordt bekend te maken.

Het rapport was zelf breed want het ging hier alleen om giften van boven de 1000 Ecu (39.000 fr) per jaar en per begunstigde.

De socialistische groep weigerde het rapport goed te keuren en werd hierin gevolgd door de kristen-democraten. Meteen weigerden ze ook de tekst goed te keuren met betrekking tot de doorzichtigheid van de financiële belangen van de Europarlementairen. Dit hield in dat zij hun bijkomende betaalde activiteiten en hun patrimonium in een publiek register zouden moeten bekend maken. Als je dan van die mensen moet verwachten dat ze optreden tegen de belastingparadijzen of het bankgeheim zul je dus nog lang moeten wachten. (ads)

Mobiliseren tegen armoede

Leandro Despouy (Argentinië), speciaal verslaggever van de V.N.-commissie voor mensenrechten heeft in een speciaal rapport op 7.2. j.l. de aandacht gevestigd op het feit dat het aantal armen in de wereld jaarlijks toeneemt met vijftieng miljoen.

Rond de twee miljard armen leven in extreme armoede.

Despouy wijst er op dat niet alleen de onderontwikkelde landen getroffen worden maar dat zelfs in de geïndustrialiseerde staten de armoede toeneemt. Zelfs in landen die vroeger een economische groei hebben gekend.

Volgens de V.N. tracht 20 % van de mensheid te overleven met minder dan één dollar per dag, zonder water en zonder geneeskundige zorgen.

De uitgesloten zijn dakloos en ondervoed. Honderddertig miljoen kinderen, in hoofdzaak meisjes, genieten geen onderwijs. Hun toekomst is somber: bedelen, extreme uitbuiting, slavenwerk, delinkwentie, drugs en prostitutie.

Men telt zeventig miljoen straatkinderen in Latijns-Amerika, vijftieng miljoen in Azië, tien miljoen in Afrika en vijftieng miljoen verspreid in gans de wereld, zelfs in de rijke landen.

In dit jaar van de armoede wil de V.N. ijveren om de armoede af te remmen.

Tijdens de top in Kopenhagen in maart 1995 werd reeds de aandacht gevestigd op het probleem maar de resultaten bleven jammer genoeg uit.

De V.N. doet een oproep tot de staten, regionale en gespecialiseerde organisaties als UNICEF, FAO, UNESCO, OMS e.a. om de mobilisatie tegen de armoede aan de orde te stellen op de volgende sessie van de UNCTAD die plaats heeft van 25 tot 27 maart in Genève. (ads)

Arbeidsduurverkorting

De directie en de vakbonden (OGT, CFDT en OGE) van het kranenbedrijf Potain hebben een overeenkomst bereikt om binnen de drie jaar de wekelijkse arbeidsduur terug te brengen tot 35 uur zonder verlies van loon.

Potain heeft 1.437 loontrekkenden die werkzaam zijn in de Franse departementen Saône et Loire, Loire en Allier. Volgens het akkoord zal de wekelijkse werktijd jaarlijks met één uur verminderen om op 1 januari 1998 tot 35 uur te komen. De loonsverhoging zal in 1996 en 1997 beperkt worden tot 1 % op voorwaarde dat de koopkracht niet vermindert. Een nieuw bewijs dat arbeidsduurverkorting mogelijk is.

Karl Marx leeft nog

Als men sommigen had moeten geloven dan was, met de implosie van de sovjetunie, het marxisme dood en begraven. Ze schenen niet begrepen te hebben dat de ineenstorting van een regime niet noodzakelijkerwijze het verdwijnen van een ideologie betekent. Tot hun verbazing zullen ze echter moeten vaststellen dat ze zich lelijk vergist hebben. De bevestiging hiervan komt aan het licht in de Britse Sunday Times die er de aandacht op vestigde dat in Engeland dagelijks zo'n 2000 exemplaren worden verkocht van een nieuwe pocket uitgave van het 148 jaar geleden gepubliceerde kommunistische manifest van Karl Marx. De eerste editie bedroeg 10.000 exemplaren die in een mum van tijd werden verkocht en voor de tweede uitgave werden opnieuw 100.000 exemplaren gedrukt waarvan reeds 70.000 besteld werden. Het ziet er dus naar uit dat de belangstelling groeit voor de analyses van Karl Marx. Ook al werden deze 150 jaar geleden op papier gezet... (ads)

Personalialia

Te Charleroi overleed half januari de kanunnik Raymond Goor. Goor was gekend om zijn inzet in de sociale organisaties van de kerk. Hij was mede-oprichter en een van de woordvoerders van het Komitee voor Europese Veiligheid en samenwerking en nam deel als observator aan de vergaderingen van het Bureau van de Wereldvredeeraad. Aan Raymond Goor werd destijds de Leninprijs voor de Vrede toegekend voor zijn onbaatzuchtige inzet voor vrede en internationale samenwerking. Aan de familie en vrienden bieden we onze oprechte deelneming in het verlies dat hun treft.

5 jaar later: Bilan van een geplande massamoord

Het voorspel: Irakgate of het Grote Bedrog

Toen in 1913, het perfide Brits imperium misbruik maakte van zijn mandaat in het Midden-Oosten, door het Emiraat Koeweit te erkennen, werd aldus de voedingsbodem gecreëerd voor een conflict dat zou uitmonden in de afschuwelijke Golfoorlog van februari 1991. Want door deze grenswijziging verloor het hedendaagse Irak niet alleen een regio die integraal tot zijn grondgebied behoorde, maar werd het bovendien zijn toegang tot de Perzische Golf ontnomen.

Maar nu terug naar het heden. In zijn boek "Spider's Web" beschrijft Alan Friedman haarfijn hoe in de tweede helft van de tachtiger jaren, Irak clandestien werd volgestouwd met wapens, door cowboy Reagan, krijgsheer Bush, maffia-baas Andreotti en ijzeren barones Thatcher.

Alles begon op 5 maart 1985. In de ovaal kamer van het Witte Huis kwamen toenmalig VS-president Reagan, toenmalig premier Craxi en buitenlandminister Andreotti van Italië samen. Ze hadden het over het gevaar dat Iran de in 1980 begonnen oorlog met Irak zou winnen. Tijdens dit gesprek vroeg Reagan aan Andreotti of hij bereid was mee te helpen aan de omzeiling van het door Carter ingestelde wapenembargo tegen de oorlogvoerende golfstaten. Het antwoord luidde "si".

Dit was de start van Irakgate. De poort naar Irak werd wijd opengezet voor de Amerikaanse en Europese (ook Belgische) wapenhandelaars, onder het welwillend toezicht oog van de CIA, M16 en tal van andere westerse veiligheidsdiensten. De geleverde wapens werden later ingezet tegen Koeweit en de alliantie van Operation Desert Storm. De man die door Bush vergeleken werd met Hitler werd dus door diens toekomstige tegenstanders eerst tot de tanden toe bewapend.

Om het embargo te omzeilen kregen de wapenleveringen als eindbestemming Jordanië of Egypte, vanwaar ze probleemloos Irak bereikten. Tot vlak voor de inval in Koeweit bleven de VS Saddam Hoessein steunen, zelfs met het risico hem een nucleair wapenarsenaal te laten opbouwen. Naar aanleiding van geruchten hierover, vertrok begin 1990 een brief van toenmalig buitenlandminister James Baker naar het "Commerce Department" met o.a. volgende passus:

"De betekenis van die geruchten moet ook tegen andere belangen worden afgewogen, zoals onze plicht de Amerikaanse bedrijven te steunen die door middel van export de handelsbalans met Irak opnieuw tot een evenwicht brengen".

Pikant detail uit het onderzoek van Friedman, zoals weergegeven in "De Morgen" van 8 januari 1994: "In de jaren die de Golfoorlog voorafgingen, liep de handel langs de meest vreemde tussenpersonen, zoals Carlos Cardoen, een wapenhandelaar van Belgische afkomst, die in Chili opereerde. Italiaanse mijnen, afkomstig van een bedrijf dat door Agnelli's imperium werd beheerd, waren dan weer door Casalee geëxporteerd, een bedrijf dat tot voor kort zijn hoofdzetel had in Aartselaar.

Uit het boek "Guerre du Golfe" van Pierre Salinger en Eric Laurent blijkt dat niet minder dan acht Belgische bedrijven bij dit soort handel betrokken waren; met name Philips Petroleum voor de levering van thioglycol, een grondstof voor chemische wapens, Poudrières Réunies de Belgique voor brandstof voor raketten, Amalgamated Trading Inc voor het zogenaamd superkanon, Cockerill en Forges de Zeebrugge voor onderdelen van het superkanon, Six Construct voor de aanleg van een vliegbasis en Space Research Corp, de eerste ontwerper van het superkanon. De uitvinder van dit "supergun", Gerald Bull, wiens Space Research Corp in Brussel gevestigd was en waarvan de aandelen voor de helft aan Poudrières Réunies de Belgique toebehoorden, die op hun beurt geleend zijn met de Generale, werd om duistere redenen in Brussel vermoord. Een dochteronderneming van diezelfde Generale, Sybeta, had in Irak een fosfaatmijn en een verwerkingsinstallatie die als toelevering voor het Iraaks nucleair programma kon dienen (fosfaaterts bevat uranium als onzuiverheid). De talloze andere leveranciers kwamen uit volgende landen (de cijfers tussen haakjes verwijzen naar het aantal betrokken bedrijven): Argentinië (3), Oostenrijk (17), Brazilië (1), Zwitserland (11), Egypte (1), Frankrijk (16), Duitsland (86), Griekenland (1), Nederland (2), India (1), Groot-Britannië (18), de Verenigde Staten van Amerika (18) en Irak zelf (2).

Tot welk een ontroerende samenwerking zijn we met zijn allen toch in staat als er moe vermoord worden!

Volgens "De Morgen", had de toenmalige Belgische minister van Handel, zes maanden voor de inval in Koeweit, nog gepleit voor het opheffen van het

wapenembargo, en zouden ook sommige Belgische ministers via steekpenningen een aardige duit aan de wapenhandel met Irak hebben verdiend. Ik herinner me nog dat toen ik, in een Senaatscommissie, tegen toenmalig vice-eerste minister Willy Claes opmerkte, dat de Golfcrisis de wapenindustrie geen windeieren zou leggen, de geachte minister rood aanliep en mij op een woedende tirade tracteerde. Ik had blijkbaar een erg gevoelige snaar van deze musicus geraakt. Wat voorafgaat en de enorme naoorlogse wapenleveringen aan de Golfstaten en in het bijzonder aan Saudi-Arabië, hebben mij nochtans ten overvloede gelijk gegeven.

De Pax Americana

Aanleiding van het uit de hand gelopen conflict tussen Irak en Koeweit was de beslissing van dit Emiraat om, samen met de Verenigde Emiraten, de olieprijs te doen dalen, waardoor Irak economisch zwaar getroffen werd.

Op 25 juli 1990 werd de Amerikaanse ambassadrice, April Glaspie, door Saddam Hoessein ontboden. In een lange donderpreek zet Hoessein niet alleen zijn grieven tegen Koeweit op een rijtje, maar maakt hij haar bovendien duidelijk dat zijn geduld op is en wat zijn plannen zijn. Maar bovenal vraagt en eist hij begrip voor zijn plannen vanwege de V.S.. Tot tweemaal toe krijgt hij van April Glaspie de verzekering dat de V.S. zich niet met het conflict zal inlaten, en er noch economische, noch militaire sancties vanwege de V.S. te vrezen zijn. Ze geeft hem als het ware groen licht voor de operatie Koeweit.

Op 2 augustus valt het Iraaks leger Koeweit binnen, precies een week na het gesprek met ambassadrice Glaspie. Op 25 augustus 1990 wordt door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, via resolutie 665, een blokkade tegen Irak afgekondigd. Het gaat wel degelijk om een blokkade, want afgedwongen met militaire middelen. Met name zal men de toegang tot Irak beleiden door bewaking met een oorlogsvloot in de Perzische Golf. Overeenkomstig de internationale verdragen is het instellen van een blokkade een oorlogsdad. In artikel 1 van het Charter van de V.N. staat nochtans dat de doelstellingen van de V.N. zijn: "het behoud van de vrede en de internationale veiligheid en daarom, het nemen van efficiënte collectieve maatregelen, om bedreiging van de vrede te voorkomen, teniet te

doen en agressieve daden en andere vredesbreuken te onderdrukken, en om dit te doen met vredelievende middelen, overeenkomstig met de principes van rechtvaardigheid en internationaal recht...".

Omdat men besefte dat dit artikel geweld werd aangedaan, werd de feitelijke blokkade voorgesteld als een embargo. De Golfoorlog gevoed door de geallieerden, en de Golfoorlog door hen gevoerd is dus nooit iets anders geweest dan een aanslag op het internationaal recht.

"Operation Desert Storm", waarom ?

Ogenschijnlijk was de inval in Koeweit door het Iraaks leger van Saddam Hoessein een schending van het internationaal recht. Het staat echter als een paal boven water, dat deze crisis werd uitgelokt en wel om louter economische motieven. Onafgezien van de aard en de persoonlijkheid van Saddam Hoessein en zijn regime, moet worden erkend dat Irak redenen te over had om zich op te winden over de economische maatregelen van zijn buurland.

De ware drijfveren van de V.S. waren het versterken van hun controle op de oliebronnen, het installeren van permanente militaire basissen in de regio, het in stand houden van vazalstaten ter plekke en de militaire en politieke suprematie van Israël, als een Amerikaanse bruggehoofd in het Midden-Oosten, te verzekeren.

In het zuiden werd een andere analyse gemaakt en werd de oorlog tegen Irak gevoeld als een les voor de Derde Wereld en als het begin van een nieuwe strategie van economische "Anschluss" door het noorden. In feite werd door de dekolonisatie en de koude oorlog tegen het communisme, het imperialisme enigszins verzwakt, maar nu het rode gevaar verdwenen is, werd de tijd rijp geacht om de verovering en onderwerping van de wereld door het kapitalistische westen af te werken, en de nieuwe wereldorde in te stellen. Dat deze orde jaarlijks vele miljoenen slachtoffers eist in de Derde Wereld, is voor het rijke noorden een detail van de geschiedenis. Wat voor dat noorden het zogenaamd internationaal recht betekent, is gewoon de overheersing en uitbuiting van allen door enkelen. In naam van deze dubieuze "moraal", werd deze monsterachtige slachtpartij gepleegd, onder het mom van een humanitaire plicht tot ingrijpen. Dat soort schandalige drogredenen wordt aangewend om het neo-kolonialisme te verantwoorden.

Toen duidelijk werd dat de V.S. ten allen prijze aanstuurde op oorlog, deed Fidel Castro, op 5 augustus 1990, nog een oproep tot de verdeelde Arabische wereld om zijn eenheid te herstellen en een vredesinitiatief te nemen. Het mocht niet baten. De meeste Arabische landen kozen, vaak tegen de wil van hun bevolking in, voor de alliantie met de V.S. en dus ook voor het westers imperialisme. De PLO van Yasser Arafat veroordeelde weliswaar de bezetting van Koeweit, doch koos toch partij voor Irak wegens de oorlogsdreiging tegen een Arabisch land, dat afweek van de door de V.S. uitgestippelde lijn.

In het westen schaarden vele zogenaamde progressieven zich desondanks aan de zijde van de pro-Amerikaanse alliantie, onder voorwendsel van de bedreiging van Israël. Hierbij werd uit het oog verloren dat Israël bij alle conflicten in het Midden-Oosten betrokken was geweest, hetzij als oorlogvoerende partij, hetzij als wapenleverancier, hetzij als manipulator van de strijdende partijen. Alle Europese sociaal-democraten, met aan het hoofd de diep betreunde en onvolprezen François Mitterand, kozen meteen en ondubbelzinnig voor de harde aanpak, samen met de christen-democratische en liberale partijen. Ook gewezen pacifisten, die in de tachtiger jaren luidruchtig en massaal tegen de plaatsing van kernraketten hadden betoogd, ontbraken niet op het appél. Het voorwendsel was eensklingend de verdediging van het internationaal recht. Hierbij werd vergeten dat in alle gewapende conflicten, alle betrokken partijen zich steevast beroepen op de verdediging van het recht.

De genocide

Dat fameuze internationaal recht resulteerde in februari 1991, in een onvoorstelbare slachtpartij, waarbij met massale, door CNN gefilmde en dagelijks op de televisie uitgezonden zogenaamde precisie-bombardementen, in een mum van tijd en op beestachtige wijze, op zijn minst 100.000 burgerslachtoffers, vooral kinderen, vrouwen en bejaarden werden gemaakt.

Voor het eerst na Hiroshima en Nagasaki, werd aan nucleaire oorlogvoering gedaan, door het aanwenden van munitie, geladen met van uranium afgeleide producten, die bij de explosie radioactief stof verspreiden. Zowat 300 ton van dat goedje, met een stralingsintensiteit die ongeveer 400 maal hoger ligt dan de radioactiviteit die in de omgeving van kerncentrales vrijkomt,

werd aangewend. Met alle gevolgen van dien: het Golfoorlogsyndroom. Stralingsziekten zowel bij de burgerbevolking van Zuid-Irak, als bij de militairen van beide kampen, kanker, tumoren, leukemie en misvormingen bij de kinderen van de besmette mensen.

Dit alles onder de kundige leiding van de Amerikaanse generaal Norman Schwarzkopf. De oorlogsmisdaden van deze man werden in ons land blijkbaar erg op prijs gesteld, want in 1992 werd hij in Antwerpen, gelauwerd tot Groot-officier in de Leopoldsorde, wat ondergetekende ertoe bracht het ridderschap in dezelfde orde te weigeren.

Sinds het einde van de Golfoorlog werd de genocide driftig verdergezet.

Door de blijvende toepassing van het onmenselijk embargo, wordt de Iraakse bevolking verder uitgehongerd, wat tot op heden het leven kostte aan 560.000 kinderen, zoals blijkt uit een studie van de F.A.O., de V.N.-organisaties voor voedsel en landbouw, gepubliceerd op 30 november 1995.

Deze prestatie zou wellicht veel nazi's uit WOII jaloers hebben gemaakt, want er kwamen nog niet eens gaskamers aan te pas !

In feite komt de Amerikaanse interpretatie van de V.N.-resolutie 687, over de ophelling van het embargo, erop neer iedere vorm van Iraakse soevereiniteit af te schaffen, en dit land onder een soort Amerikaans mandaat te plaatsen. Anderzijds zou de eventuele toelating voor Irak, om voor 1 miljard dollar petroleum te verkopen, hierop neerkomen dat de opbrengst dermate door de V.N. zou worden afgeschuimd, dat voor ieder van de 20 miljoen Iraakse burgers slechts 6,5 dollar per maand zou overblijven!

Dit alles heeft niet belet dat de veiligheidsraad het embargo steeds weer blijft verlengen. Dit zal opnieuw leiden tot massale kindersterfte. Hoeveel kinderlevens zullen nog worden geofferd aan de onverzadigbare winsthonger van de kapitalistische oliemaatschappijen van het westen?

Hoelang gaan we dat nog toelaten ?

Eric Gryp
ex-senator

Geraadpleegde bronnen

- Guerre du Golfe, Pierre Salinger en Eric Laurent, 1991, bij Olivier Orvan
- Le Guerre du Pétrole, onder leiding van Gérard de Sélys en Bogdan Van Dorinck, 1991, bij Epo
- De Morgen van 8 januari 1994, pp 20-21 van De Bijsluiter, Max Borka, "Irakgate was helemaal geen uitzondering, het was de regel"
- Le monde van 19 januari 1996, p 12, "Génocide froid en Irak"

Een internationaal oorlogstribunaal ? Maar niet voor iedereen

De laatste tijd is in onze media veel geschreven en gesproken over het internationaal oorlogstribunaal en de gepleegde oorlogsmisdaden in ex-Joegoslavië te bestraffen.

Men kan zich niet van de indruk ontdoen dat de persmensen hun beschuldigende vinger uitsteken naar één groep, namelijk de Serviërs en de misdaden die begaan werden door de Kroaten en de Moslims in mineur behandelen, of ze doodgewoon -gewild of ongewild-verzwijgen.

Wij zijn van oordeel dat alle misdaden, en dan bedoelen we ook alle, dienen bestraft te worden, wie hun daders ook mogen wezen.

Ook deze begaan door bepaalde grootmachten, tijdens hun koloniale periode of militaire interventies om hun "vitale belangen te vrijwaren", zoals in Vietnam, Cambodja, Panama, Golfoorlog, Tsjetsjenië, de diverse oorlogen door Israël gevoerd tegen de Palestijnen en de Arabische buurstaten gedurende de laatste 40 jaar. Misdaden die nauwelijks aandacht kregen in onze media en vlug van tafel werden geveegd, ze werden gepleegd door de goeden.

We willen in het kader van deze bijdrage onze lezers en mensen die opkomen voor de bestraffing van misdaden gepleegd op burgers en krijgsgevangenen informeren over bepaalde daden van het Israëlische leger tijdens enkele van hun militaire optredens in de laatste 40 jaar.

Rond het publiek maken van deze misdaden in de Israëlische pers, in de zomer van verleden jaar, is er in Israël nogal beroering geweest, maar dit onderwerp kreeg slechts weinig aandacht in onze media, en de dossiers werden zeer vlug opgeborgen.

Niemand van onze persmensen of politici stelde voor ook deze misdaden voor een internationaal tribunaal te brengen. De slachtoffers van deze gruweldaden hebben blijkbaar geen recht dat de daders die hen van het leven beroofd hebben, bestraft worden. Ze hadden het ongeluk tot het verkeerde kamp te behoren, en niet tot onze vrienden te kunnen worden gerekend.

"Ik nam mijn 'Karl-Gustav-machinegeweer' en schoot mijn magazijn leeg."

De Israëlische historicus Matti Galani had niet het minste besef dat zijn studie een lawine zou doen ontstaan.

In de bestudering van de nu vrijgegeven archieven over de Suez-oorlog van 1956 vermeldde hij in de rand van zijn opzoekingswerk, dat deze oorlog niet zo

proper was verlopen. 35 Egyptische krijgsgevangenen soldaten werden omgebracht omdat er niet genoeg bewakers waren.

Galani herinnert ons eraan dat de Suez-oorlog geen operatie was om de onafhankelijkheid of integriteit van Israël te verdedigen, zoals we in de jaren vijftig werden voorgehouden. Maar dat deze oorlog deel uitmaakte van een Frans-Engelse betrachting om Nasser uit het zadel te lichten, en de uitbating van het Suez-kanaal terug in handen te krijgen. Kennelijk had de Israëlische censuur geen inbreuk op de nationale veiligheid vastgesteld bij deze studie. Ze was tenslotte toch uitgevoerd in opdracht van de geschiedkundige afdeling van het Israëlisch leger. Of werden hier de gevolgen, of gevoeligheden van z'n vaststelling verkeerd ingeschat? Hoe het ook weze, het Israëlische vakbondsbld Davar heeft in zijn uitgaven van juli 1995 grote uittreksels ervan gepubliceerd. De daaropvolgende weken deed deze bekendmaking van de feiten heel wat stof opwaaien en groeide het uit tot een schandaal, waardoor hooggeplaatste regerings- en oppositieleden zich genoodzaakt zagen de alarmklok te luiden.

De gewezen defensie-minister Ariel Sharon van Likoud verplichtte de toenmalige (midden '95) premier Rabin, een definitief einde te maken aan de openbare polemiek. Hij sprak zelf over "nationale zelfmoord".

Ondertussen publiceerde de Israëlische pers een ganse reeks getuigenissen van ooggetuigen, die probeerden de gepleegde daden te rechtvaardigen, of omgekeerd hun geweten te zuiveren van dergelijke feiten waarbij ze vrijwillig of ongewild betrokken waren geweest. Al de berichten over deze zinloze moordpartijen werden door de overheid afgedaan met het argument dat het hier een militaire noodzaak betrof.

De journalist Ronah Fisher schreef in het dagblad "Maariv" over een massamoord op 273 ongewapende Egyptenaren aan de Mitla-pas. Sommigen werden in de

rug geschoten tijdens "hun vlucht". De toen aanwezige kapitein Dani Wolf herinnert zich nog enkele van de slachtoffers. Ze waren allen met gelaba geklede wegenarbeiders, werkelijk straatarme rakkers, die hard werkten in onderhoud en wegenbouw. Ze riepen en huilden van dorst en honger. Op de vraag van de journalisten of hij het neerschieten had gezien, antwoordde Dani Wolf: "Wat denkt u wel, ongeveer 300 man zag het gebeuren, praktisch ons gans bataljon. We stonden op de zandheuvel, enkele officieren brachten ze 1 km verder weg, en schoten ze dood." Hij voegde eraan toe dat het niet plezierig was geweest.

In hetzelfde artikel komt generaal Arieh Biro aan het woord. Hij beschreef eerst zijn persoonlijke betrokkenheid bij het neerschieten van 39 geboeide krijgsgevangenen. En in een vlaag van schokkende openheid gaf hij het relaas over 3 Sudanese gevangenen die voortdurend om water riepen. Hun geroep had hem zodanig op de heupen gewerkt dat hij zijn 'Karl-Gustav-machinegeweer' nam en de kogellader leegschoot op deze drie Sudanese. Hun lijen gooiden hij nadien in een snel gegraven graf. Een dag na de moordpartij in de Sinai-woestijn, hebben Israëlische grenstroepen 49 Palestijnen in het Israëlische Kufr Kassem neergeschoten. Het ging hier niet om gewapende Palestijnen maar vrouwen en kinderen, Palestijnen met Israëlisch staatsburgerschap, die doodgeschoten werden als ze van hun werk huiswaarts keerden. Ze wisten niet dat er een uitgaansverbod was ingesteld.

In het dagblad Yedioth Aharonot stond een bericht van Nahum Barnea over de moord op een Arabier. Deze man werd op bevel van het huidig zetelend Knessetlid Rafael Etan, in 1948, naakt in een wespennest ingegraven. De man overleed aan de gevolgen van de wespenteken.

Krijgsgevangenen moesten hun eigen graf delven voor hun terechtstelling, of onder de codenaam 'gazellenjacht' over de zandheuvels lopen tot ze volledig in

elkaar stortten.

Dit alles werd verzwegen. Het bleef in de familie. Waarom?

De familie was geen beperkte lezing voor ingewijden die uit angst voor repressie zwegen. Het waren kibboets-leden en parachutisten. Zoals de journalist Eli Amizov schrijft, waren het ook opvoeders, dichters en schrijvers die in hun literaire werken de Israëlische oorlogen en het leger verheerlijkten. Daarom moesten deze daden van volkerenmoord gedurende al die jaren verzwegen worden. Daarom ook was de historische wetenschap in deze gebeurtenissen geïnteresseerd, precies ook omdat ze hun thesis van verafgoding van de sterke en verachting van de zwakke, en de nationale 'Masada-mythe', wilden onderbouwen. De Masada-rotsen aan de Rode Zee vormen een toeristische bezienswaardigheid, tevens de plaats waar de Israëlische recruten de eed afleggen, en het belangrijkste symbool van de onoverwinnelijkheid van het Israëlische leger. Hier wordt de Israëlische schölier bijgebracht dat het eervoller is te sterven voor het land, dan zich over te geven.

Mubarak van Egypte onderneemt niets om deze begane wandaden voor een internationaal tribunaal te brengen, want bij een diepgaand onderzoek zou dan ook aan het licht komen dat het Egyptische leger in dezelfde oorlog van 1956 zich ook schuldig maakte aan het beestachtig

afmaken van Israëlische krijgsgevangenen.

Ook de V.S. en haar vriendenkring is niet geïnteresseerd in de vervolging van de toen gepleegde oorlogsmisdaden. Het zou de rol van schoonmoeder van het huidige 'redesproces', die Washington zich heeft toegeëigend, en haar hegemonistisch streven in de regio alleen maar kunnen schaden.

Het gaat ons hier niet om een debat over de door Israël begane oorlogsmisdaden en de schuldvinger op de staat Israël te richten. Het gaat ons in de eerste plaats om de objectieve betrachtting van waarheid en leugen, en de juiste weergave van de gebeurtenissen te kennen, en de bestraffing van de daders en hun opdrachtgevers.

Men kan de gepleegde daden tegen de mensheid niet afdoen met ze te bestempelen als anti-Israëlische propaganda, want ze kunnen ook niet langer verzwegen worden door de "familie".

Ook kon men zich niet langer van de bewering bedienen dat de vlucht van de Palestijnen eind van de vijftiger jaren, een vrijwillig gevolg was aan de oproep van de mufti van Jerusaleem, maar integendeel het resultaat was van een kolonisatie, en een gewelddadige stichting van een staat.

De getuigenissen die verschenen zijn in de Israëlische pers zijn onomstootbare bewijzen van de werkelijke feiten. Dat heeft niets te zien met anti-semitisme.

Waar het om gaat is dat oorlogsmisdaden, wie ze ook pleegt, vervolgd en bestraft dienen te worden door een internationaal tribunaal. En dat men geen onderscheid kan maken tussen een bevriende natie en een land of groepering die men als vijand heeft aangewezen. Wat stoort is dat de media de ware of vermeende daden van de aangewezen vijand of boosdoener dik in de verf zet, precies om het gewenste vijandbeeld te accentueren. Noodzakelijkerwijs volgt daaruit dat men zwijgt of ternauwernood melding maakt van wandaden begaan door het 'vriendenkamp'.

Hierdoor bewijzen de media eens te meer dat ze niet onafhankelijk aan berichtgeving kunnen doen, maar in dienst staan van een bepaalde politiek, waar waarheid en recht naar de achtergrond verdwijnen.

We zijn voor de vervolging van alle gepleegde misdaden tegen de mensheid. En we leggen de klemtoon op alle. De aanklacht en bewijsvoering moet zich steunen op objectieve criteria en mag men zeker niet met twee maten en twee gewichten benaderen, naargelang het om vrienden of de aangewezen vijanden handelt.

Antoine Uytterhaeghe
bron: Max Böhmel - Jerusaleem
Freitag

Vredesfonds

December 1995 - januari 1996

L.V. Gent 500; D.D.R. Harelbeke 400; J.E. Gent 400; E.V.D. Wetteren 400; J.D. Oostende 1.400; T.D. Gent 400; R.D.G. St.-Niklaas 600; F.R. Gentbrugge 400; E.D.B. Brugge 400; L.D. Harelbeke 400; J.D. Mariakerke 400; J.F. Gent 400; M.S. Willebroek 400; W.C. Brussel 400; M.B. Kapellen 400; L.H. Wezemaal 400; R.H. Destelbergen 400; L.R. Lummen 400; R.M. Aalst 400; L.B. St. E. 400; L.D. St.-Amandsberg 400; J.V. Antwerpen 400; V.M. Mechelen 400; D.R.F. Oosterzele 400; H.M. Tongeren 400; L.B. Oudenaarde 400; G.G. Gent 400; A.V. Westerlo 400; M.D. Deerlijk 400; V.L. Gent 500; M.D.S. Aalst 400; K.D.V. Lokeren 400; A.C.O.D. Gent 400; J.M. Brussel 400; M.D. De Pinte 400; H.M. Gent 400; M.V.O. De Haan 400; L.V. Brugge 600; C.H. Oudenaarde 400; J.C. Bredene 400; G.G. Oudenaarde 1.000; G.V.B. Antwerpen 1.000; J.M. Brussel 1.000; A.D.C. Edegem 400; B.R. Ixelles 400; F.S. Vilvoorde 400; F.V.Z. Bornem 200; N.B. Berchem 1.000; H.V.S. Oostende 200; R.M. Oostende 300; L.B. Wilrijk 200;

J.G. Nieuwerkerken 200; M.V. Pollare 400; P.V.C. Maldegem 400; L.M. Drongen 1.000; F.D'H. Zedelgem 200; W.D. Brugge 500; R.V. Ranst 200; L.V. Lokeren 200; C.V. St.-Niklaas 200; G.R. Kontich 400; E.D. Veldegem 200; E.H. Antwerpen 600; A.D.B. Oostende 100; G.D.B. Oostende 200; E.L. Westende 500; H.D.S. Brugge 300; C.D.S. Aalst 200; L.V. Gent 1.000; A.D.S. Oostende 200; E.L. Oostende 200; V.S. Leuven 400; W.D.R. 's Gravenwezel 500; J.D.L. Aalst 200; M.T.D. De Pinte 400; U.C. Torhout 200; L.B. St.-Eloois-Vijve 400; R.N. Keerbergen 500; W.L.E. Mechelen 200; M.C. Bredene 100; E.M. Gent 200; W.W. Kortrijk 200; C.D.S. Gent 200; M.V.H. Gent 200; J.E. Gent 200; M.T. Zwalm 1.000; E.D.B. Brugge 200; A.C. Mariakerke 400; L.V. Antwerpen 400; H.J. Oostende 100; K.D.V. Lokeren 1.000; Y.G. Hoevenen 200; B.P. Oostende 400; L.A. Gent 200; K.L. Gent 200; F.D. Oostduinkerke 200; A.M. Brussel 400; F.V.V. Gent 100; D.C. St.-Martens Latem 400; J.C. Zoersel 200; J.D.S. Luik 200; R.B. Gent 400. Totaal 41.600 fr.

Hartelijk dank aan alle storters.

Petroleum in Guatemala

Sinds eind vorig jaar zijn petroleummaatschappijen werkzaam in het noordoosten van de Ixcán en het noorden van Alta-Verapaz te Guatemala. Zonder enige inspraak van de duizenden indianen die in het gebied wonen is men er begonnen met de exploitatie.

Immense gebieden worden in eerste instantie onderworpen aan een meting naar de plaats en hoeveelheid van petroleum (in Alta-Verapaz door de maatschappij „Western Atlas”, een Amerikaanse maatschappij die vanuit Mexico opereert). Zullen weldra dit vruchtbare woud en zijn inwoners het zoveelste slachtoffer worden van het winstbejag van de petroleummaatschappijen? Als multinationals, regering en landeigenaars onder één hoedje spelen, dan staan de indianen wel echt in nauwe schoentjes. Te volgen.

Witte wagens voor zwart goud

Aangezien er maar een tiental auto's zijn in het dorp kent iedereen het plaatselijk verkeer. Neem daarbij nog de opkopers van kardemom en mais, de verkoper van sigaretten, de camion van de coca-cola, en je hebt de „normale” trafiek. Op een dag in het voorjaar van 95 reden twee pick-ups het dorp binnen, wagens die niet tot bovenstaande categorieën behoorden. Witte nieuwe wagens met Mexicaanse nummerplaten en op de deur het label „Western atlas”. Wat kon dit betekenen? Ook in het dorp kon niemand mij vertellen wie die kerels zijn en met welke bedoelingen ze komen. Ze waren nergens gestopt, tenzij bij een paar rijkere ladino's waar wij geen contact mee hebben. De daarop volgende maanden zag niemand nog de wagens van „Western Atlas”, zodoende hechtte niemand veel belang aan dit voorval.

Eindelijk is de spanning wat afgenomen in de streek. Je weet wel dat Guatemala een hevige burgeroorlog kende. Ook na dat eigenlijke geweld, met als hoogtepunt de jaren 81-82, bleef de spanning groot in het gebied. We zitten immers aan de rand van de CPR (dorpen in verzet). Het leger had er alle belang bij een bufferzone rond die CPR op te werpen. De streek waar wij werkten behoorde tot die bufferzone. Via allerlei subtiele en minder subtiele strategieën trachtten de soldaten uitdrukkelijk aanwezig te zijn en „de zaak” te controleren.

Eindelijk was die aanwezigheid wat verminderd. Alles was begonnen met de herdenking van de „500 jaar weerstand”. Deze herdenking werkte als de kristallisatie van vele ideeën rond indiaanse rechten, sociale en politieke spreekkracht, culturele identiteit en economische eisen. Neem daarbij nog de Nobelprijs voor de vrede (Rigoberta Menchú), de voor Guatemala eigenaardige wending in het proces rond de moord op Myrna Mack (waar als

beschuldigden voor de eerste maal regering en leger werden aangeduid), de terugkeer van de eerste vluchtelingen uit Mexico en hun politieke overwinning hierbij, de afgang van president Serano en de toen nog hoopvolle belofte van een „ombudsman voor de mensenrechten” als nieuwe president (Ramiro De Leon), de strijd van de dorpsbewoners van Santiago de Atilán die er in lukten om de militaire basis uit hun dorp te verwijderen, de nieuwe akkoorden tussen guerrilla en regering die controlecommissies van de Verenigde Naties (MINUGUA) toelieten, en laatst ook de afschaffing van de „militaire comisionados”. Deze nieuwe conjunctuur heeft hoe dan ook de lucht wat opengetrokken. Na tien jaar van controle, koude oorlog, repressie en selectief geweld is deze verademing meer dan welkom. Eindelijk kunnen op de dorpsvergaderingen terug de netelige kwesties aangekaart worden. Thema's als „grond”, „rechtvaardige prijzen”, „indiaanse rechten” komen vaker aan bod, en vooral de openheid om hierover te kunnen spreken is een welkome gebeurtenis. Wat niet wegneemt dat het volk zwaar gehavend uit deze woelige jaren is gekomen. Vooral de verdeeldheid tussen zij die de kant van het leger kozen (burgerwachten) en zij die het woud invluchtten zal nog jaren doorwerken. Anderzijds valt het niet te ontkennen dat dit indiaanse volk doorheen deze bloedige jaren heeft moeten vechten voor zijn waardigheid. Een waardigheid die vooral gevoed wordt door een herbronning aan de eigen rijke culturele wortels. Als er aan de boom geschud wordt, komen de wortels onder spanning.

Zwarte spiegels

In augustus vorig jaar krijgen we plots de witte wagens opnieuw te zien. Bijna iedere dag staan ze in het dorp. Er wordt een dorpsvergadering gehouden en de heren stellen zich voor. Er zal binnenkort

een meting gebeuren en er zullen „brechas” -gleuven- getrokken worden. Het wordt ons duidelijk dat hier een petroleummaatschappij aan het werk was. Diezelfde dagen worden, in een razendsnel tempo, alle dorpen -een twintigtal- bezocht. In ieder dorp gebeurt hetzelfde: men zoekt de burgemeester en doet hem een papier tekenen (een toestemming om het grondgebied te betreden). Het overgrote deel van de burgemeesters kent geen Spaans. Maar de beloften zijn groot. Er zullen wegen aangelegd worden, waterpompen geïnstalleerd, geneesmiddelen verdeeld, er is zelfs kans op aanleg van elektriciteit. Natuurlijk zal de maatschappij een aantal goedbetaalde jobs creëren. Alle omgehakte bomen of aangerichte schade zullen vergoed worden. Tenslotte gaat het hem maar over een gleuf van ongeveer twee meter die de dorpen zal doorkruisen. Een simpele handtekening volstaat. De meeste burgemeesters vinden hier geen graten in en tekenen. Anderen willen eerst hun dorpsgenoten of andere dorpen consulteren, maar dat blijkt niet nodig te zijn, adviseert de maatschappij. In twee dorpen weigeren de burgemeesters te tekenen. Tot driemaal toe krijgen ze bezoek van de petroleumcompagnie, die ondertussen ook al mensen uit de streek zelf inzet. Pas nadat de boeren hun machetes hebben getrokken, blijven ze weg. Maar blijkbaar is voor de maatschappij de klus nu rond en kan het grote werk echt beginnen.

Ijzeren waterjuffers

Vanaf de dag komt ons dorp en alle dorpen in de omstreek echt in de ban van de zwarte goud koorts. Als een leeuw die lang en geduldig op zijn prooi heeft liggen wachten, zo heeft deze maatschappij minutieus voorbereidingen getroffen om nu toe te happen. Eerst nog even de bevolking aaien om dan de klauw er definitief in te slaan. In ons dorp

wordt een „medische dag“ georganiseerd. Op één dag worden alle dorpsbewoners van jong tot oud gratis onderzocht en ze keren huiswaarts met een zak vol medicijnen, of moet ik „snoepjes“ schrijven. Er is die dag voor 25.000 bfr. medicijnen uitgedeeld, nu moet het toch wel voor iedereen duidelijk zijn dat je hier met een liefdadigheidsinstelling te doen hebt.

In een paar dagen tijd is het hele gebied onder controle van een helikopter, die van zonsopgang tot zonsondergang grote vrachten meezeult aan een kabel. Op tientallen plaatsen verrijzen „kampementen“, bestaande uit tenten, zwaar werk materiaal zoals motoren, waterpompen, buizen e.a., een paar werknemers van de maatschappij en aangevoerde indiaanse boeren (die eerst aan een geneeskundige check-up en een taalproef Spaans werden onderworpen). Eerst wordt vanop het voetbalveld dat tussen de hutten ligt geopereerd. Maar als op een dag de kabel los komt en een vracht met een duizelingwekkende knal naast een huis neerploft (en de vracht zo plat als een tortilla achter blijft) wordt besloten vanaf het wat verderop gelegen oude vliegveld te laden en te lossen. Enige weken later valt andermaal een vracht. Jerrycans met diesel en een ander chemisch produkt besmeuren een maïsveld. Men haast zich om de getroffen te vergoeden. Met zo een „IJZEREN LIBELLES“ kan je in deze onherbergzame streek ongelofelijk snel en veel werk verzetten. Kampementen worden afgebroken om een paar minuten later weer opgebouwd te worden op een totaal andere plaats in het woud. Vaak worden finca's uitgekozen.

Als de zoon van Juan wordt gebeten door een giftige slang staat er na een half uur al een dokter met het nodige antgift om dit mensenleven te redden. Jongeren verdienen een maandloon van 15.000 bfr, wat het tienvoud is van de gangbare normen: een welkome bron van inkomstenverhoging van de krappe familiebeurs (anderzijds zijn de werk-omstandigheden en risico's hoog; na vijf weken komen de jongeren opmerkelijk vermagerd terug). Kinderen beginnen helikoptertje te spelen en op de plaatselijke marktjes verschijnen plots verkopers van allerlei slag. Horloges en cassette-records, je vindt het.

Niet met geweren maar met een oliepijpleiding

Maar niet iedereen is zo gelukkig met

deze evolutie, die op een paar dagen tijd het hele sociale en economische leven is gaan beheersen. Een paar ouderlingen zijn verontrust. Don Manuel komt mij vertellen dat petroleum eigenlijk het bloed is van moeder aarde. Door moeder aarde als een vampier leeg te zuigen zal er dan ook niet meer overschieten dan een verschrompeld lichaam. Don Louis vertelt mij dat hij in het woud de ijzeren landpaaltjes is gaan uittrekken die een petroleummaatschappij daar vijftien jaar geleden neerplante, en waar ze nu blijkbaar naar op zoek zijn. Don Ricardo verhaalt mij dat hij zijn zonen geen toestemming gaf om mee te werken met de compagnie, want het geld dat ze nu verdienen wordt later tienvoudig terug genomen door de onderneming, het dorp met honger en zonder vruchtbare maïsvelden achterlatend.

Ik word in een dorp uitgenodigd om de inwoners in te lichten over de hele zaak. Mijn advies is de voor- en nadelen te bestuderen. Een aantal studies uit Mexico over de schade die dit soort multinationals aanricht aan natuur en cultuur worden ter hand genomen. Uit eigen analyse komt dat dorp al snel tot het besluit dat ze op geen enkel vlak nog willen meewerken met de compagnie, dat er een vergadering zal belegd worden met alle burgemeesters uit de omstreken, en dat in de regionale vergadering dit allesomvattende thema moet aangesneden worden. Vanaf dat moment is ook de weerstand tegen het hele gebeuren geboren. In een recordtempo, via allerlei vergaderingen, onderlinge bezoeken, en het wijze woord van de ouderlingen komen dorpen tot de conclusie dat ze in een val gelokt zijn, niet meer zullen meewerken, en hun verzet gaan verbreden naar organisaties die hen kunnen helpen (in eerste instantie werd contact opgenomen met de juridische dienst van „Pastoral Social“). Op de regionale vergadering is de taal ook duidelijk. Het geweld van de voorbije jaren was begonnen in naam van hun grond, en nog maar net herstellende wordt al opnieuw een aanslag gepleegd op die grond. Deze keer niet met geweren maar door een oliepijpleiding. Anderen begrijpen plots waarom de regering hen steeds geweigerd heeft eigendomsstitels te verstrekken, uiteraard staan ze nu gedwongen in de zwakste positie.

En toch is er ook verdeeldheid waar te nemen in sommige dorpen. Waarom dat vlug verdiend geld laten liggen? Anderen hebben zich duidelijk gecompromit-

teerd. Sommige twifelen en wachten af.

Ontwricht evenwicht

Het toeval wil dat er die dagen een grote zaairitus is gepland op één van de heilige bergen rond de provinciestad Cobán. Honderden mannen en vrouwen zullen er rituele offers brengen en de toelating vragen aan moeder aarde om te mogen zaaien. Tijdens de voorbereiding heiroep is de consensus groot; enerzijds de vruchtbaarheid van moeder aarde afsmecken en anderzijds diezelfde moeder laten verkrachten: dat kan niet. Er wordt besloten een delegatie van ouderlingen uit te kiezen die de gouverneur en de burgemeester aan de land zal gaan voeren, tevens zal een stuk van het offer gebrand worden in het centrale park van Cobán, om de bevolking op de hoogte te brengen van wat er in het hinterland gebeurt, zo ook wordt een „campo pagado“ in de plaatselijke radio geplaatst.

De gouverneur van Cobán bijt bitsig van zich af. Met een arrogantie, zo typisch voor rijke ladinos t.o.v. indianen, wordt tot driemaal toe de vraag van de boeren -of hij op de hoogte is van de zaak- afgewimpeld. Wat zijn jullie boeren toch dom, de aanwezigheid van zo een petroleummaatschappij kan toch alleen maar welvaart brengen in ons departement, is de toon van zijn relaas. Hij wordt zelfs zeer kwaad als ik, buitenlander, een vierde maal aandrings op een antwoord op de gestelde vraag „Wie ben jij, wat doe jij, van waar kom jij? Buitenlanders moeten hier de mensen niet komen opjatten!“ iemand merkt op dat het ook buitenlanders zijn die de touwtjes in handen hebben bij Western Atlas. Waarop hij brutaal het gesprek afbreekt en de zaal verlaat. Ook de burgemeester blijkt plots spoorloos te zijn, en wil geen onderhoud. Vele handen op één dikke buik.

In het park zitten mannen en vrouwen geknield, met wierook en kaarsen richten ze zich tot de vier hoeken van de wereld. Later op de dag gaat de ritus verder, 's nachts wordt er sereen gedanst op de tonen van de harp. De dans symboliseert het nagestreefde evenwicht tussen mens en natuur, tussen man en vrouw, tussen berg en dal, tussen zon en maand. Of maakt petroleum dat evenwicht overbodig?

Bernard Dumoulin
29-02-1996.

Klassenstrijd in El Salvador

Globalisering, comparatieve voordelen, vrije markt vormen de nieuwe modewoorden, maar voor de arbeiders en arbeidsters in Mexico en Midden-Amerika staan ze voor zeer concrete begrippen.

Multinationale distributiebedrijven, in bijvoorbeeld de textielsector, zoeken hun producten zo goedkoop mogelijk te laten produceren om hun winsten maximaal te houden. Dat daarbij de internationaal erkende of de eigen sociale gedragscodes van deze ondernemingen worden overtreden, zal hen een zorg wezen. Hoewel. Hier volgt een verhaal over klassenstrijd en internationale solidariteit.

Vrijhandelszones

Onder president Bush werden er via AID (het ABOS van de V.S.) vele fondsen naar El Salvador versluisd. Zo kreeg de voormalige legerkolonel Mario Guerrero ruime steun voor de uitbouw van de vrijhandelszone San Marcos.

In dergelijke vrijhandelszones worden allerlei investeerders aangetrokken, binnenlandse en buitenlandse. Er wordt hen uitgelegd dat de lage lonen een schitterende winstmarge garanderen, en bovendien krijgen ze management-assistentie om flexibiliteit en personeelsbeleid te optimaliseren. Er wordt hen aangeraden arbeiders en arbeidsters maximum een contract van een jaar te geven bijvoorbeeld, en ze ook te verplichten lid te worden van een eigen bedrijfsbond (Asociacion solidarista). In deze vrijhandelszones worden er dan verbruiksgoederen aangemaakt voor export naar de V.S.. Dit systeem noemt men "maquila".

De Taiwanese groep Mandarin International zag dat wel zitten. Men kon aanleveringscontracten versieren met de grote distributiemerken uit de V.S.: J.C.Penney, Eddie Bauer en Dayton-Hudson, maar in hoofdzaak met GAP. Nu Mandarin is niet de enige. Sedert de vredesakkoorden in El Salvador is het aantal van dergelijke maquila's enorm toegenomen. Het aantal mensen dat er te werk wordt gesteld is van 12.000 naar 50 à 60.000 gestegen.

Bij Mandarin International werk(t)en er 850, voornamelijk vrouwen. Ze maken er o.a. T-shirts damesmodel. Hun loon bedraagt 16 of 17F/u, in een 44-uren-week. Dit brengt het maandloon op nog geen vijfde van de kost voor een gezinsbasiskorf voor 4 personen. De arbeidsters worden om de haverklap verplicht overuren te presteren, dikwijls zonder of met slechts gedeeltelijke betaling. Als we het voorbeeld van de T-shirts nemen dan blijkt de directe loonkost van de naaister 3 à 4 F te bedragen. De verkoopprijs in de States draait rond de 600 BF. Behoorlijk wat marge (99,4% met name) om na betaling van andere kosten nog wat winst over te houden, zou 'k zo denken.

Ook de arbeidsomstandigheden zijn niet Vrede — nr. 318 — maart-april '96

maals. Er heerst een ondraaglijk hoge temperatuur, er is veel stof. Tijdens de werkuren geldt een absoluut verbod om met mekaar te praten, en men mag maximaal tweemaal daags naar het toilet. Er is geen drinkbaar water, en de meestergasten blijken op bijzonder brutale wijze het werkritme hoog te moeten houden. Bovendien betaalt Mandarin de ingehouden bijdragen voor sociale zekerheid niet door naar de nationale kas, zodat de mensen geen ziekteverzekering hebben.

Strijd

November 1993 werd een eerste poging ondernomen om een vakbond op te starten. Onmiddellijk werden honderd arbeid(st)ers ontslagen, met inbegrip van de volledige ploeg initiatiefneemsters. Januari 1995 volgde een nieuwe poging. Via een centrumvakbondskoepel CTD (Democratische Arbeiderscentrale), aangesloten bij het IVVV (Internationale van vrije vakverenigingen), verkreeg men officiële erkenning op het Ministerie van Arbeid. Maar dat had de Mandarin-directie zo niet begrepen. Op 8 februari voerde ze een lock-out (d.i. toegang tot het bedrijf ontzeggen) uit voor alle 850 arbeiders en arbeidsters. Deze wilden het terrein van de vrijhandelszone echter niet verlaten en bleven er overnachten. De volgende dag huurde de eigenaar van de industriezone, Guerrero, privéveiligheidsdiensten in die brutaal de arbeidsters te lijf gingen. Er volgden onderhandelingen en de directie gaf toe, op papier althans. Er zat namelijk in die periode heel wat druk op bepaalde economische kringen in Centraal Amerika, omdat het National Labour Committee in de VS er was in geslaagd om tolverlagingen voor maquila's uit te doen stellen, in functie van respect van arbeidersrechten. De dag nadat het akkoord was gesloten echter ontslaat Mandarin op staande voet 150 vakbondsleden.

Een officiële delegatie van GAP, de voornaamste afnemer van Mandarin, zei dat de Salvadoraanse wet de rechten van de arbeiders garandeert en dat ze dus geen reden ziet het beleid van hun onderaannemer te bekritisieren.

In de maand mei ging Mandarin over tot verplichte werktijden van 12 uren en met dagen zelfs tot 18 uren.

Klassenstrijd kruipt waar ie niet gaan kan. Ondanks de scherpe repressie, de (privé-)militarisering van de vrijhandelszone en de onderneming werden meer dan 300 mensen lid van de vakbond. De Taiwanese eigenaars antwoordden met nieuwe ontslagen in kleine groepen. Vrouwen werden ontslagen omdat ze zwanger bleken.

Intussen groeide dit conflict uit tot een nationaal schandaal. Een ganse reeks vakbonden, mensenrechtenorganisaties, professoren, 4 parlamentsleden (waaronder Maria Valladares, ofte Nidia Diaz van het FMLN) voerden fel actie. Een delegatie bezocht de States om er o.a. met de GAP-directie te onderhandelen.

Regeringskringen

Dit conflict en het protest maakte de Salvadoraanse president Calderon Sol woedend. Z'n ARENA-partij begon een moddercampagne tegen de actievoerders en zocht (zonder resultaat) allerlei wegen om de 4 parlamentsleden te schorsen. Het IVVV protesteerde krachtig. Kerkelijke groepen en het National Labour Committee namen deze zaak op in de V.S..

President Calderon Sol noemde de actievoerders "landverraders". Hij meent dat buitenlandse investeerders of afnemers nu worden afgeschrikt. Op 5 oktober 1995 kwam de zus van de president, Milena de Escalon, in het nieuws, wanneer ze als eigenaarster van de maquilafabriek "Encasa y Esmodica" 120 arbeiders ontslaat, zonder de wettelijke vergoeding uit te betalen, op beschuldiging dat het guerrillero's en communisten zijn. All in the family, kan je wel zeggen.

Het is ook bijzonder opvallend dat het Ministerie van Arbeid de wet niet doet toepassen. Bij niet-naleving van de arbeidswetgeving kan het Ministerie in principe een boete opleggen van 175.000 BF per dag. Dit is dus niet

gebeurd. Een officieel rapport van het Ministerie van Buitenlandse Zaken in Washington meldde in februari van vorig jaar: "De Salvadoraanse regering treedt doelloos op in verband met maquila-bedrijven, deels wegens gebrekkige wetgeving, deels uit angst de bedrijven te verliezen". En verder nog: "De Minister van Arbeid heeft slechts beperkte mogelijkheden, z'n budget is bijzonder krap en inspectie is zo goed als onmogelijk".

In dit verband stelt een rapport van de Internationale Arbeidsorganisatie dat de ministeries zo'n beperkt budget hebben, dat hun personeel zo slecht betaald wordt, dat dergelijke situatie de beste garantie vormt opdat zelfs de wettelijk erkende arbeidswetgeving en de vrijheid van vakvereniging niet zou worden toegepast.

Vergeeten we in dit verband niet nog 's te onderstrepen dat het precies een algemene IMF-politiek is om de "staat te ontvetten", m.a.w. de staat te beletten z'n rol te spelen.

Internationale solidariteit

Zoals reeds gezegd kwam er naast het sterke protest in El Salvador zelf ook een beweging op gang in de States en Canada. Ook het IVVV begon een mediacampagne.

Intussen is het image van GAP behoorlijk geschonden. Deze reus in de textiel-distributie in de V.S. en Canada voelde zich in het najaar verplicht na dit maandenlange protest, haar klanten ervan op de hoogte te stellen geen goederen uit Mandarin meer te willen betrekken tot de arbeidsters fair worden behandeld. Ze weigerde echter nog steeds een onafhankelijk onderzoek in te stellen.

De Salvadoraanse beweging rond de maquila publiceerde een advertentie in *Diario Latino* (een krant uit FMLN-kringen) van 30 november 1995 onder de titel: "waardig werk". Het is een pleidooi opdat GAP El Salvador niet zou verlaten, maar omgekeerd precies contractueel zou

eisen van haar toeleveringsbedrijven dat alles volgens de internationale en nationale arbeidswetgeving verloopt. De actie voor een onafhankelijk onderzoek en de heropname van de ont-slagenen ging door.

Uiteindelijk ging GAP dan toch door de knieën. Ze gaat akkoord een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar de werkomstandigheden in haar toeleveringsbedrijven: een bepaalde overwinning voor de de niet aflatende strijd in El Salvador zelf en voor de internationale solidariteit.

Brouwend op dit succes verklaarde het National Labour Committee onderzoeken in te stellen naar de werkomstandigheden van andere giganten als Reebok en Nike, evenals de kledingdistributeur J.C. Penney.

Georges Spriet
bronnen: e-mail,
met dank aan Oxfam-België

Europarlementslid Bernard Tapie blijft

De extravagante Franse zakenman, politicus en ex-voorzitter van de voetbalploeg Olympique Marseille, werd in november tot twee jaar gevangenisstraf veroordeeld waarvan 4 maanden effectief voor omkoping en het afleggen van valse getuigenissen.

Tapie kan echter de gevangenis niet in omdat hij als Europarlementslid onschendbaar is. Het Franse gerecht vroeg voor deze zaak en een bijkomend onderzoek rond sjoemelingen met rekeningen van O.M., zijn immunitet op te heffen. Het Europees parlement besloot met 266 tegen 61 en 26 onthoudingen de onschendbaarheid van Tapie te handhaven. De twee grote fracties in het Europees parlement, de christen-democraten en de socialisten zorgden voor deze meerderheid. (ads)

Ontwikkelingshulp vermindert

De ontwikkelde landen blijken zich, ondanks de vele internationale konferenties en gedane beloften, weinig gul te gedragen voor wat hun financiële hulp aan de derde wereldlanden betreft.

Deze stagneerde in 1994. In dit jaar was deze hulp lager dan ooit en bedroeg voor het geheel van de landen van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) 59 miljard dollar.

Het objectief dat door de V.N. destijds werd vastgelegd bedraagt 0,7 % van het B.N.P. (Bruto Nationaal Produkt). Slechts vier landen overschrijden deze opgave: Noorwegen 1,05 %, Denemarken 1,03 %, Zweden 0,96 % en Nederland 0,76 %.

Voor de andere landen ziet het aandeel er als volgt uit: Frankrijk 0,64 %, Canada 0,43 %, Luxemburg 0,40 %, Zwitserland 0,36 %, Australië 0,35 %, Portugal 0,35 %, Duitsland 0,34 %, Oostenrijk 0,33 %, België 0,32 %, Finland 0,31 %, Groot-Brittannië 0,31 %, Japan 0,29 %, Spanje 0,28 %, Italië 0,27 %, Ierland 0,25 %, Nieuw-Zeeland 0,24 %, Verenigde Staten 0,15 %, sommige landen hebben dan nog de neiging hun hulp te verbinden aan de verkoop van producten van hun eigen nationale industrie.

Voor Spanje loopt dit op tot 85 % van de toegestane hulp daar waar dit voor Nederland slechts 10 % bedraagt.

In omvang van de verleende ontwikkelingshulp staat Japan vooraan met een

bedrag van 13,2 miljard dollar. (ads)

Presidentskampagne

De Amerikanen, althans de Republikenen, zijn gestart met de voorverkiezingen voor het aanduiden van de presidentskandidaat. Een nieuwe kandidaat is de miljardair Steve Forbes, erfgenaam van de Forbesdynastie en eigenaar van het zakenblad met dezelfde naam. Forbes wiens fortuin geschat wordt op 400 miljoen dollar heeft bekend gemaakt geen aanspraak te maken op overheidssteun voor zijn campagne. Hij is bereid in de zes weken durende voorverkiezingen voor zijn campagne 40 miljoen dollar (1 miljard 200 miljoen fr.) uit te geven.

Men ziet dat alleen diegene die geld heeft kan meespelen in de Amerikaanse democratie.

Het is goed te weten dat Forbes als hoofdpunt van zijn programma de afschaffing wil van een progressieve belastingsinning. Alleman gelijk voor de wet zegt hij en stelt een eenheidsbelasting voor van 17 %, evengoed voor de armen als voor de rijken. Wat door deze laatste op prijs wordt gesteld.

Eerlijkheidshalve

Spanje 1936 - 1939

We zullen maar met de deur in huis vallen. Deze bijdrage gaat over wat als "Spaanse burgeroorlog" de geschiedenis is ingegaan. Ik schrijf dit naar aanleiding van de vertoning van de film van Ken Loach "Land and Freedom".

Geen burgeroorlog

Men staat gewoon pal te moeten zien en horen hoe zestig jaar na de feiten, die intussen opgeklaard werden door het feitenmateriaal, men het nog altijd heeft over de "Spaanse burgeroorlog" waarin anarchisten en een handvol trotskisten in hun elan voor de sociale revolutie werden gefnuikt door communisten en andere Spaanse republikeinen.

De internationale context op dat ogenblik, die de inhoud en het karakter van de strijd in Spanje zou bepalen, valt geheel buiten beschouwing in de film. Het was nochtans die internationale context die inhoud en uitkomst van de strijd heeft bepaald.

Claude Bowers, Amerikaans ambassadeur bij de Spaanse republiek van 1933 tot 1939 en die zich tevergeefs had ingezet bij zijn regering om de republiek te helpen, publiceerde in 1953 zijn herinneringen in "Mijn missie in Spanje". Daarin schreef hij o.m. "Zij (de republikeinen) zijn bezweken aan de eigenaardige onverschilligheid van de democratische naties die zij toch zo dapper verdedigden. De tweede wereldoorlog begon in Spanje in 1936".

Ambassadeur Bowers is nog erg mild geweest in zijn beoordeling. Het ging inderdaad niet enkel om onverschilligheid van de toenmalige democratische regeringen maar zeer vaak om medeplichtigheid in de wurging van de Spaanse republiek. De gebeurtenissen die zich buiten Spanje afspeelden tonen het aan. Op 31 maart 1938 werd Oostenrijk bezet door Nazi-Duitsland. Geen woord van protest kwam over de lippen van de westelijke regeringsleiders. Op 15 maart 1939 werd met de hulp van Engeland en Frankrijk Tsjecho-Slovakije aan Duitsland uitgeleverd. Op 1 september 1939 kwam de inval in Polen. Op 31 maart 1939 waren de Franco-troepen Madrid binnengerukt, de Spaanse republiek ging ten onder. Het eerste bedrijf van de tweede wereldoorlog werd afgesloten. Amper 5 maand later begon het tweede bedrijf van de wereldoorlog.

De oorlog in Spanje werd in het keurslijf van "burgeroorlog" gedrongen. Zelfs de linkerzijde liet zich manipuleren want ook zij sprak over de "burgeroorlog" en

gaf daarmee ook voeding aan de politiek van "niet-interventionisme" in een burgeroorlog.

Men kan begrip opbrengen voor het feit dat men in de eerste dagen van de opstand van de pro-fascistische klik van generaals, de gebeurtenissen zag als een loutere "coup", een staatsgreep van reactionaire militairen. Maar vrij spoedig waren Hitler en Mussolini in het gebeuren te bespeuren.

Wereldverhoudingen

Spanje vormde in de plannen van de nazi's, die een wereldhegemonie op het oog hadden, een belangrijk onderdeel. De Duitse chef van de Abwehr, admiraal Cawaris, was in Spanje geen onbekende, zomin als Spanje voor hem onbekend gebied was. Hij had al van 1916 tot 1918 in Spanje verbleven als agent van de Duitse spionagedienst. In 1935 was Cawaris er opnieuw. In 1936 verbleef daar Fregatten-kapitein Heyes, een andere agent van de Abwehr. Heyes maakte er een rapport op over het belang van de "Beherschung der Schlüsselstellung Spanien". Hij bestudeerde er het belang dat Spanje kan bieden in geval van oorlog (die in voorbereiding was). Heyes dacht dan vooral aan Gibraltar dat de mogelijkheid bood de toegang tot de Middellandse Zee af te snijden.

In maart 1936 organiseerde generaal Mola legermanoeuvres waarvan het doel was troepen en milite samen te brengen op plaatsen van waaruit de rebellie zou starten. Generaal Franco was door de regering naar de Canarische eilanden overgeplaatst als gouverneur. Daar kon hij niet veel kwaad doen, zo redeneerde men.

Op 11 juli 1936 steeg vanuit Croydon, in Engeland, een vliegtuig op dat de naam "Dragon Rapid" droeg. Het was nog eigendom geweest van koning Edward. Het vliegtuig ondernam een "vakantie-trip" naar Las Palmas op de Canarische eilanden. Bestuurder was de Engelse kapitein Bibb. Aan boord bevond zich ook Hugh Pollard van de Engelse geheime dienst.

Op 14 juli streek het vliegtuig neer te Las Palmas. 16 juli in de morgen steeg het opnieuw op met ditmaal generaal Franco aan boord. Bestemming Tetouan in Spaans Marokko. Diezelfde avond zond

radio Ceuta, in Spaans Marokko, het signaal voor de opstand uit: "In gans Spanje is de hemel onbewolkt".

De Spaanse kolonie viel in handen van de rebellerende generaals. Op het vaste land verliep het anders. In de meeste steden werd de opstand neergeslagen door inderhaast gevormde milities en de "guardia d'asalto" (gendarmerie). Uitzondering hierop vormde Burgos en Sevilla-Cadiz.

Generaal Sanjurjo, die een tijd te Berlijn had verbleven en overgebracht was naar Portugal, zou de opstand moeten leiden. Toen hij op die 16de juli naar Sevilla zou gevlogen worden stortte zijn vliegtuig neer op Portugees grondgebied. De Spaanse führer vond er de dood.

Duitse hulp

Vanuit Spaans Marokko zou Franco de opstandelingen in Spanje ter hulp komen. De koloniale troepen (de Tabores) en het vreemdelingenlegioen zouden naar Sevilla worden overgevoerd. Die plannen konden niet doorgaan daar de oorlogsvloot de zijde van de republiek had gekozen en elke overtocht naar Spanje kon beletten. Daarmee zat Franco geblokkeerd in Spaans Marokko. Maar toevallig (?) verscheen op 18 juli '36 een Duits oorlogseskader in de Middellandse Zee. Aan boord van het eskader bevond zich Adolf Langenheim, Ortsgruppenführer van de SS die te Ceuta van boord ging en een onderhoud had met Franco. Op 20 juli '36 besloten Hitler, Goering, Blomberg en Cawaris twintig transportvliegtuigen van het type JU-52 naar Franco in Spaans Marokko te sturen. Ook Mussolini stuurde elf vliegtuigen van het type Savoia-18. Bovendien vertrokken 86 Duitse piloten en jachtvliegtuigen Henkel-51 naar Portugal van waaruit ze Sevilla moesten bereiken.

Het vreemdelingenlegioen en de koloniale Tabores konden nu overgevoerd worden naar het bruggehoofd in Sevilla.

Het was pas op 6 augustus 1936 dat Franco het waagde over te steken naar Spanje, om er zijn hoofdkwartier in Sevilla te vestigen. Vandaar zou de opmars naar Madrid beginnen.

Om de verdere ontwikkeling van de strijd enigszins te begrijpen moet met een

aantal factoren rekening gehouden worden.

Republikeins leger

In Spanje bestond toen geen dienstplicht. Het leger was een beroepsleger dat opstandige generaals in handen hadden. De weerstand die aan de oprukkende Franco-troepen werd geboden bestond uit inderhaast gevormde milities die afhingen van deze of gene vakbond, of van deze of gene partij. Die versplintering bracht mede dat de milities niet beschikten over een algemeen operatieplan, wat de getrainde en georganiseerde fascistische eenheden in de kaart speelde.

De Spaanse republiek beschikte niet over een leger met centraal commando. Een nieuw leger moest uit de grond gestampt worden, terwijl er intussen gevechten moesten geleverd worden. Dat reuzewerk werd niettemin geleverd door Spaanse generaals die de republiek trouw bleven zoals generaal Hija, Rojo en anderen.

Toen de Franco-troepen begin november 1936 voor Madrid stonden waren er al 10 leger-brigades gevormd. Zo komt het dat de Internationalen die de republiek ter hulp kwamen ingedeeld werden in de 11de, 12de, 13de en 14de brigade. Later komen er nog een paar brigades bij.

Links conflict

Maar komen we nu terug tot wat de kern van het conflict met anarchisten en P.O.U.M. zal worden.

Op 24 oktober 1936, toen het nieuwe republikeins leger in vorming was, schreef het anarchistisch blad "Frente Libertario": "Wij wensen geen nationaal leger". Op een ogenblik dat er nog hevig gevochten werd bij Madrid schreef het blad "La Batalla" van de P.O.U.M. op 16 december 1936: "De arbeidersklasse kan niet dulden dat onder voorwendsel van de oorlogsomstandigheden een leger wordt gevormd dat van de een op de andere dag tegen haar kan gericht worden". Aan revolutionaire demagogie ontbrak het niet. Het bleef evenwel niet bij woordenkramerij. Tijdens de laatste dagen van april 1937 werden militeereenheden van het front in Aragon (Catalonië) naar Barcelona overgebracht waar ze onder aanvoering van anarchisten en POUM overgingen tot de bezetting van de telefooncentrale van Barcelona, die de verbindingen van de Spaanse regering met het buitenland verzekerde. In de straten van Barcelona werden barricaden opgeworpen en werden vuurgevechten geleverd met republikeinse soldaten die in de stad verbleven.

De rebellie hield zes dagen aan. Pas toen de regering eenheden van de guardia d'asalto er op af zond kwam er een einde aan de rebellie. Het betekende meteen het einde van het legaal bestaan van de anarchistische en POUM-milities. Voortaan werden nog enkel de reguliere eenheden van de republiek geduld.

Die gebeurtenissen deden zich enkele dagen na de grote slag van Guadalajara voor waar de Italiaanse troepen, circa 80.000 man, door de republikeinse troepen waren verslagen. De demoralisatie die daardoor was ingetreden onder de fascistische eenheden kreeg door de rebellie in Barcelona weer een opkikker.

De Italiaanse socialistische voorman Pietro Nenni schreef in zijn memoires: "Het republikeins leger was in staat Franco en zijn moren te verslaan. Maar na Guadalajara werd het duidelijk dat zij

de definitieve overwinning niet konden behalen tegen Franco, Mussolini en Hitler samen. De beslissing lag nu buiten Spanje...".

Vanaf mei 1937 nam de hulp van nazi-Duitsland aan Franco steeds toe. De beslissing lag nu in de handen van de democratische regeringen. Maar deze wilden niet dat Franco de nederlaag leed. (Zij hebben dat ook niet gewild in 1945 !!) Hun conservatisme, hun anti-communisme gecombineerd met economische belangen die ze in Spanje hadden, brachten hen in een politiek die het Spaanse fascisme de helpende hand bood.

Zoals ze het Duits fascisme de helpende hand gaven bij de afsluiting van de akkoorden van München in maart 1939, en in september daarop het deksel op de neus kregen.

A. De Coninck

Van de republiek naar de dictatuur

1931: 14 april: Proclamatie van de republiek.

1932: Poging tot staatsgreep door generaal Sanurjo.

1933: Adolf Hitler wordt kanselier van Duitsland.

1934: Begin van de "twee Duistere jaren", de regering Lerroux komt terug op de toegestane sociale en institutionele hervormingen. Opstand in Asturië die brutaal neergeslagen wordt. 1.000 doden en 30.000 aanhoudingen.

1936:

- 16 februari: Succes van het volksfront in de wetgevende verkiezingen.
- 3 mei: Overwinning van het volksfront in Frankrijk.
- 18 juli: Militaire opstand tegen de regering in Spanje.
- 19 juli: "No Pasarán", Oproep van Dolores Ibarruri, (la Pasionaria) de legendarische leidster van de Spaanse communistische partij, van op het balkon van het Ministerie van Binnenlandse Zaken tot de bevolking van Madrid.
- 1 augustus: De regeringen van Frankrijk en Groot-Brittannië stellen aan Europa een programma voor van "niet interventie in Spanje".
- 7 november: Mislukking van de eerste franquistische poging om Madrid in te nemen.

1937:

- 8 februari: Val van Malaga.
- 28 april: Vernietiging van Guernica met Duitse bommenwerpers.
- 3 mei: Botsing tussen anarchisten en communisten in Barcelona.

1938:

- 19 juni: Inname van Bilbao door de troepen van generaal Franco.
- 30 september: Akkoorden van München, Frankrijk en Groot-Brittannië staan het Sudetengebied (Tsjechoslovakije) af aan nazi-Duitsland.
- 30 oktober: Einde van het volksfront in Frankrijk.

1939:

- 26 februari: Inname van Barcelona door de Franquisten.
- 1 april: Einde van de oorlog in Spanje.
- 1 september: Begin van de tweede wereldoorlog.

Dialogogavonden

Antwerpen

19 maart 1996

Heeft het huidige Rusland nog een toekomst?

spreker: Yvan Grosjean
kenner van Oost-Europa en de ex-sovjettunie
medewerker van Vrede
20u - Vredescentrum
Unolaan 1 Deurne

Gent

19 maart 1996

Esperanto, een kritische kijk op de internationale taal

spreker: Alberto Fernandez
auteur van het gelijknamige boek (Masereelfonds) en eminent esperantist
20u - Vredescentrum Galgenberg
Galgenberg 29 9000 Gent

16 april 1996

Viëtnam, van Hanoi tot Ho Chi Minh stad

spreker: Irma De Clerck
ervaren reizigster in verschillende Derde-Wereldlanden
medewerkster Vrede
20u - Vredescentrum Galgenberg
Galgenberg 29 9000 Gent

Oostende

8 maart 1996

Algerije, achtergronden van een tragedie

spreker: Wim De Neuter
journalist, expert Noord-Afrika en Midden-Oosten
mede-auteur van het boek "Allah weent om Algiers"
20u - Trefcentrum Het Baken
Fortuinstraat 18 8400 Oostende

12 april 1996

Mexico en Chiapas, de opstand van de Zapatisten

Trefcentrum Het Baken
Fortuinstraat 18 8400 Oostende

al deze dialogogavonden gaan door met ondersteuning van Vrede vzw Gent

PROGRAMMA - OVERZICHT

Tenzij anders aangegeven, vindt alles plaats in de gebouwen van het Sint-Lodewijkscollege.

09.30 u.

Inschrijving,

onthaal; animatie.

10.15 u.

VOORMIDDAGPROGRAMMA
Bisschop Samuel Ruiz uit Mexico, Marjet Van Puymbroeck en Maurits Coppieters in gesprek met de Wereldwijd-redactie; tussen door zingt het koor *Solied*.

12.30 u.

Opening van de

INFO-MARKT

met meer dan 30 deelnemende organisaties (doorlopend tot 19.00 u.); met animatie;
middagpauze (soep en broodjes verkrijgbaar).

14.00 u.

Inleiding van de

STILLE MANIFESTATIE

door Ester en Rubín Zamara uit El Salvador. Optocht vanuit St.-Lodewijks naar 't Zand.

16.00 u.

VIERING in de *kathedraal*

in *St.-Lodewijks* blijft de **INFO-MARKT** open.

18.30 u.

VOORAVONDPROGRAMMA

Keuze uit diverse inhoudelijke werkwinkels m.m.v. o.a. E. en R. Zamora, Leo Peeters, M. Coppieters, G. Debunne, R. Petrella, KAJ, Esperantobeweging, Hefboom, e.a. (zie binnenin de folder)

20.00 u.

AVONDPROGRAMMA (keuze)

A. Don Samuel Ruiz

'T IS TE DOEN!

EEN STRATEGIE VAN OPBOUW EN VERZET

BRUGGE
ZATERDAG 23 MAART 1996

16de
ROMERODAG

B. Cabaretprogramma 'Gezichten'
C. Documentaire 'Esta Esperanza'
D. Latijns-Amerikaanse dansinitiatie (grote zaal)

21.00 u.

Feest

optreden van **Abderrahmane ABDELLI**

dans met disco Paul Braem
afzonderlijke ruimte voor rustige babbel

Aangepast

kinderprogramma

tot 18.00 u.

In de reeks "Lekkende daken"

Habitat II, een VN-conferentie in Turkije

georganiseerd door het Koerdisch Instituut in de lokalen van Vrede Galgenberg 29 9000 Gent, met ondersteuning van de vzw Vrede

25 maart 1996 20u

Reacties in Turkije op de Habitat-II-conferentie

Ludo De Brabander (Vrede vzw) licht de bekommernissen en reacties van een aantal Turkse NGO's toe.

Wie heeft een paar uurtjes vrij voor nuttig werk?

Voor de werking van Vrede vzw doen we graag een beroep op vrienden die een paar uurtjes vrij hebben om een handje toe te steken.

We willen graag wat hulp voor de uitbouw van de Bibliotheek Jan Verwest, hulp voor het uitvoeren van verzendingen, het versturen van het tijdschrift Vrede e.a. administratief werk. Ook voor de organisatie van de tweedehandsklederbeurs kunnen we steeds hulp gebruiken in bijzonder tijdens de verkoopdagen in de lente en de herfst. Loop eens binnen om hierover te praten of telefoneer naar 09/233.46.88. Hartelijk dank bij voorbaat.

100 x Vrede

Het is de goede gewoonte verjaardagen te vieren. Het verschijnen van het honderdste nummer van ons tijdschrift is zeker zo iets dat niet ongemerkt mag voorbijgaan. Het is zeker het moment om al de gekende en ongekende vrienden van ons blad, zij die op de één of andere manier aan de opstelling of de verspreiding van "Vrede" meegewerkt hebben, bij deze gelegenheid zeer hartelijk te danken. We hadden eerlijk gezegd ook voor hen dit nummer mooier, beter en omvangrijker willen maken. Uiteindelijk hebben we er echter de voorkeur aan gegeven geleidelijk aan verder te gaan. Een blad als "Vrede" uitgeven, blijft in ons land, wanneer geen financiële groepen in uw rug duwen, een hele opdracht. De korte geschiedenis van ons blad is er het bewijs van. Dat we ondanks alles stand gehouden hebben en alle moeilijkheden ten spijt er op vooruit gegaan zijn danken we zeker aan de talrijke vredesmilitanten die ons

op de een of andere wijze geholpen hebben.

Er is heel wat weg afgelegd om tot het blad te geraken dat we vandaag kennen. We hebben hoogten en laagten gekend en heel wat moeilijkheden.

Het was in 1953 dat de eerste nummers van "Vrede" van de pers kwamen. Na een tweetal nummers was de kous echter af. In 1954 kwam er een nieuwe start doch het bleef opnieuw slechts bij enkele nummers. Vanaf 1955 verscheen "Vrede" op initiatief van de B.U.V.V. -Antwerpen maar dan geroneotypeerd maar slechts tot eind 1956.

Het was in maart 1958 dat afdeling Oostende besloot "Vrede" opnieuw uit te geven. Onze vrienden F. Kesteloot, A. De Smet namen hiervoor het initiatief. Rosa Michaut stelde zich ter beschikking voor de opmaak van deze eerste gestencileerde uitgaven en Mevr. E. Verbeeck zorgde voor het beheer. Na vijf nummers werd reeds overgeschakeld

naar een gedrukte uitgave om van af maart 1965 als definitief maandblad te verschijnen.

Het is duidelijk dat het sindsdien niet steeds van een leien dakje gelopen is. Dank zij de onbaatzuchtige medewerking van talrijke vrienden is "Vrede" er echter bestendig op vooruitgegaan. Ieder jaar kwamen een nieuw aantal lezers de vorige vervoegen. 1970 is zo tot een hoogtepunt uitgegroeid. Kwa inhoud, opmaak, aantal medewerkers en verspreiding is "Vrede" stilaan een blad geworden dat zijn plaats veroverd heeft tussen de tijdschriften in Vlaanderen.

Dit honderdste nummer moet nu het vertreksein zijn voor een brede campagne waarvoor we op de medewerking van al onze lezers rekenen.

Ook uw steun, waarde lezer, is ons hiervoor onontbeerlijk!

8000
59 01 255 (90) LET
75 21 572 (90) 117
Februari 1971

ALS SOLIDARITEIT GEEN IJDEL WOORD IS

Op 9 januari 1996 eindigde, na een 33 dagen durende moeilijke en harde solidariteitsstaking van het personeel van de Regie des Transports de Marseille met een overwinning.

Het begon allemaal met de invoering op 1 september 1993, door de toenmalige sociaal-democratische burgemeester Vigouroux, van een nieuw sociaal statuut dat het tram- en metropersoneel in twee categorieën verdeelde.

De sinds deze datum aangeworven bestuurders ontvingen 6.000 BF per maand minder voor hetzelfde werk. Bovendien moesten ze twee uur en twintig minuten per week langer werken en mochten ze hun verlof niet tijdens de zomermaanden nemen.

De arbeiders van de trammaatschappij namen het in voege stellen van dit dubbel statuut niet, onderhandelden en gingen in staking maar moesten uiteindelijk de duimen leggen.

Bij de recente grote stakingen in Frankrijk in december j.l. vervoegde het trampersoneel de aktie tegen het plan Juppé maar koppelde er onmiddellijk de strijd aan voor de afschaffing van het dubbel statuut.

Het verzet tegen het plan Juppé kende in Marseille een nooit geziene omvang. Dit bleek uit een betoging die doorging met 150.000 deelnemers.

Doorheen deze eensgezinde aktie was er voor de trambestuurders ook een nieuw element tot stand gekomen. Namelijk de eenheid tussen de vijf vakbonden (CGT - CFDT - FO - CSL en SUP).

Aan het einde van de decemberstaking werd dan ook besloten de strijd verder te zetten voor de afschaffing van het dubbel statuut.

Het werd hard tegen onzacht. De rechtse burgemeester Jean-Claude Gaudin, ook minister in de regering Juppé, deinsde voor niets terug. Gaudin beweerde dat een meerderheid van het trampersoneel het werk wilde hervatten en liet de politie uitrukken om met brutaal geweld het tramdepot te ontzetten en de staking de kop in te drukken. Er stond namelijk voor de regering veel op het spel.

Andere openbare diensten, banken en bedrijven waren eveneens zinnens het systeem van een dubbel statuut, zoals in Marseille, in hun sector in te voeren.

Burgemeester Gaudin verbood dan ook aan de Regie des Transports de Marseille (TMT) ook maar een duimbreed toe te geven alhoewel deze staking haar 300 miljoen B.fr. kostte of praktisch meer dan de door de arbeiders gestelde eisen. Maar het trampersoneel hield stand en uiteindelijk gingen burgemeester Gaudin en de directie van de Regie door de knieën. Het dubbel statuut wordt afgeschaft, er komen salarisverhogingen, er zullen geen sancties vallen, de verlofperiode zal gelijk zijn voor iedereen en zeven stakingsdagen zullen vergoed worden.

Hierbij moet zeker de nadruk gelegd worden op de solidariteit van het geheel van het trampersoneel van Marseille en hun vakbonden. Zij hebben niet geaarzeld om 33 dagen een moeilijke strijd te voeren en offers te brengen voor hun driehonderd collega's aan wie een minderwaardig statuut werd opgedrongen.

Deze mooie solidariteitsaktie mag zeker als voorbeeld gesteld worden.

André De Smet

*wij nemen
uw drukwerk
au sérieux*

DRUKKERIJ GOFF N.V.
Kaleweg 5
9030 Mariakerke
Tel. (09) 227 00 55

*NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT !*

BOEKHANDEL MARNIX

NEDERKOUTER 109

9000 GENT

TEL. (09) 225 10 92

FAX (09) 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur
en van 13.30 tot 18 uur.

De Lingerie
van de Kerkstraat DE MUNCK
L O K E R E N

LINGERIE CORSETTERIE BADMODE

KERKSTRAAT 47 • 9160 LOKEREN • 09/348 58 23

*Wat gevoelig ligt,
wordt goed opgevangen.*

[Linde Vanneste]

Nieuwe uitgave van Vrede vzw - Vredeschahier 1/96

De structurele aanpassingsprogramma's in Afrika

door *Jose Gavilan*, bio-ingenieur in de landbouwkunde

De algemene remedie van het Internationaal Muntfonds voor de Derde-wereldlanden hanteert één wondermiddel: de structurele aanpassingsprogramma's. Hoofdbedoeling is orde op financiële zaken zetten, en het land in een positie brengen dat het zijn schulden kan terugbetalen.

J. Gavilan spitst zijn onderzoek toe op de gevolgen van dergelijke programma's op de bevolking.

Voor een meer menselijke en meer democratische samenleving Een standpunt van Wit: organisatie van directe democratie

Europa, België en Vlaanderen kennen een systeem van vertegenwoordigende democratie. De burger duidt parlementsleden aan, die daarna in zijn naam denken en beslissen. Hij kan zich niet uitspreken over concrete ideeën of voorstellen.

Wetten zijn maar rechtmatig, indien de burger die wetten ook mee vorm kan geven. De burger heeft slechts een onrechtstreekse invloed op de rechtsvorming. Hij kiest volksvertegenwoordigers, die dan voor hem wetten en decreten maken. Het parlementair systeem is dus gebaseerd op verplichte mandatering. De enige manier om rechtstreeks aan de rechtsvorming mee te doen, is zelf verkozen te worden. Maar de deelname aan de rechtschepping door een groot aantal burgers is in principe uitgesloten.

In principe moet, voor iedere afzonderlijke wet, het laatste woord bij de burger liggen. Dit is in een zuiver vertegenwoordigende democratie als de onze niet het geval. Een beperkt aantal parlementsleden heeft in principe het laatste woord, ook als zij handelen tegen de wil van de meeste burgers.

Wil de meerderheid van de Belgen dat onze democratie met referendumrecht wordt uitgebreid? Zeker. Men hoeft niet eens naar de resultaten van het recente VLD 'referendum' te verwijzen (82 % pro). De opiniepeiling die Marketing Unit bij de Belgische bevolking uitvoerde leverde 51 % voorstanders tegen 21 % tegenstanders op. Maar waarom hebben wij dan niet allang een verdiepte democratie? Heel simpel: de meeste politieke partijen willen niet. Zij vinden dat een vierjaarlijks verkiezingsritueel, met nietszeggende slogans en meetings-met-popzangers, als democratische legitimatie moet volstaan.

WIT voor Directe Democratie is een vereniging van individuen die ijveren voor een echte democratie in Europa, België en Vlaanderen. WIT staat in verbinding met gelijksoortige bewegingen in andere Europese landen. WIT is een burgerbeweging die niet enkel in theorie, maar ook in praktijk totaal onafhankelijk is van iedere politieke strekking of economische macht.

In sommige staten, zoals Zwitserland en sommige staten van de US, kunnen burgers zelf (in een gebrekkige vorm althans) het initiatief nemen om een wet te veranderen, af te schaffen of in te voeren. Een democratie waarin zo'n burgerinitiatieven mogelijk zijn is een *directe democratie*. De procedure om een burgerinitiatief te lanceren zoals WIT het voorstelt bestaat uit 3 fasen:

Eerste fase: het *burgervoorstel*: met 20.000 handtekeningen wordt uw voorstel wet als het parlement dit binnen het half jaar goedkeurt, wordt het afgewezen dan kan het burgerinitiatief overschakelen naar de volgende fase:

Tweede fase: het *burgerverlangen*: het burgervoorstel wordt ingediend bij het ministerie van binnenlandse zaken. Het wordt dan binnen de maand in het staatsblad gepubliceerd en kan dan via de gewone media worden bekendgemaakt. De initiatiefnemers moeten dan binnen de vijftien maanden het vereiste aantal handtekeningen voorleggen. Wanneer zij voor het voorstel 200.000 (1) handtekeningen vinden, wordt het voorstel een burgerverlangen. Uiterlijk zes maanden na het voorleggen moet een burgerstemming over het voorstel

plaatsvinden. Het verzamelen van de handtekeningen mag niet door betalende firma's geschieden.

Derde fase: de *burgerstemming*: de meerderheid van de uitgebrachte stemmen beslist. Elke nieuwe wet is wél toetsbaar aan de mensen- en de burgerrechten. Zelfs als een minderheid van de stemgerechtigden deelneemt, blijft de uitslag van de burgerstemming bindend. Ieder kiesgerechtigde burger kreeg immers de reële kans om aan het beslissingsproces deel te nemen. Wie niet deelneemt, geeft hiermee te kennen dat het hem of haar om het even is of het voorstel wet wordt of niet. Het spreekt vanzelf dat elke burger of rechtspersoon die meent dat hij door een burgerwet in zijn rechten wordt aangetast, een klacht kan indienen bij het arbitragehof dat tevens een grondrechterlijk hof wordt. Zo kunnen alle grondwettelijke rechten van de burgers beschermd worden, evenals die rechten die geput kunnen worden uit bij wet of decreet geratificeerde Internationale Verdragen. (mensenrechten, de rechten van het kind enz.)

Directe democratie biedt iedereen de mogelijkheid om rechtstreeks mee te werken aan de samenleving zonder de noodzaak om zich aan een partij of partijprogramma te binden en dit op ieder gewenst moment en over elke aangelegenheid.

De vredesbeweging streeft naar ontwapening, niet militaire defensie, verbod van wapenproductie en handel enz. Zulke voorstellen kunnen burgervoorstellen worden en kan wet worden. In Zwitserland had de socialistische partij voorgesteld om het militaire budget te halveren en het gespaarde bedrag aan vrede te besteden. Indien het voorstel van WIT gerealiseerd wordt zou de vredesbeweging zulke eisen als burgervoorstellen kunnen lanceren.

Om de directe democratie in België in te voeren moet de grondwet gewijzigd worden. Dat kan tijdens de huidige legislatuur. Daarom organiseert WIT een nationale petitie. Wij willen 20.000 handtekeningen verzamelen voor ons voorstel en dit vervolgens aan het parlement voorleggen. Indien het parlement ons voorstel niet binnen de 60 dagen aanneemt, zullen wij de actie verder zetten door 200.000 handtekeningen te verzamelen. Dan zou, overeenkomstig met ons voorstel de overheid voor het eerst een burgerstemming moeten organiseren.

Wilt u meer dan een schijn democratie? Bent u de onmacht beu? Wilt u een echte democratie waarin gebeurt wat de mensen willen? Vindt u ook dat een menswaardige samenleving niet anders kan zijn dan door en door democratisch en dat het de moeite waard is om zich hiervoor in te zetten opdat niet alleen uzelf, maar alle mensen een echte stem in het kapittel krijgen? Dit kan door de petitie van WIT te ondertekenen, door u op te geven als plaatselijke medewerker voor deze actie of door zelf handtekeningen te verzamelen in uw omgeving. Petitie-exemplaren zijn te verkrijgen op het secretariaat: WIT, Beeldhouwersstraat 38 te 2000 Antwerpen.

Ballade voor een fabrieksmeisje

Spin maar voort
aan de draad
van je leven
- jij Françoise -
die elke dag
weer opnieuw
uit de schoot
van stalen monsters
en het geluid van
dronken motoren
koortsachtig deze
ruwe draden
doet herboren worden
tot een harmonisch geheel
van zilveren meeldraden.

Jozef Vandrommte

(1) Deze handtekeningenaantallen gelden voor het federale niveau.

Toen de nationale voetbalploeg te Abidjan een wedstrijd verloor schreef het weekblad "La voie" dat de oorzaak hiervan moest gezocht worden in de aanwezigheid op de tribunes van de president.

Hiervoor werd Freedom Neruda (wat een naam), secretaris-generaal van de betrokken krant ter verantwoording geroepen en... "voor smaad aan het staats-hoofd" veroordeeld tot twee jaar gevangenis en 30.000 fr. boete.

Freedom Neruda is de derde medewerker van "La Voie" die terecht staat.

Voordien waren Abou Drahmane, de directeur van het weekblad en de journalist Koie Emmanuel, voor hetzelfde "misdrijf" tot twee jaar gevangenisstraf veroordeeld. Ondertussen worden de regering van Ivoorkust en de president door het westen aanzien als voorbeelden voor de democratie in Afrika...

Tijdens de recente Europese top te Madrid heeft de Duitse kanselier Helmut Kohl nogmaals zijn slag in huis gehaald. Zijn collega's gingen eens te meer door de knieën. De reeds lang aangekondigde Europese munt zal geen ECU maar Euro worden.

Men weet nog niet of het Euromark, Eurofrank, Europese taks, Eurolire of iets dergelijks gaat worden. We zijn echter op de "goede" weg in de richting van het modieuze Eurogadoo. Je kunt het reeds over alles en nog wat vinden... Euro-transport, Euro-wash, Euro-bank, Euro-sun, Euro-toerisme, Euro-shoe, Euro-video, Euro-dollar, Euro-gift, Euro-mazout, Euro-bank... Kortom veel Euro-show die als een rookgordijn wordt opgetrokken om de mensen in slaap te wegen.

In een pas gepubliceerde biografie van de beroemde zangeres Elisabeth Schwarzkopf heeft de auteur Alan Jefferson, en vriend van wijlen Walter Legge - echtgenoot van Schwarzkopf en gewezen baas van het bedrijf EMI, er op gewezen dat de in Duitsland geboren sopraan een geestdriftig lid was van de nazipartij. Hieruit blijkt bovendien dat ze uitstekende betrekkingen onderhield met de hoogste machthebbers van het Duitse Rijk. Na de oorlog had Schwarzkopf alle politieke activiteiten tijdens de oorlog ontkend. In 1992 werd ze nog door koningin Elisabeth II bedacht met de onderscheiding "Dame of the British Empire"...

In zijn boek "De agusta crash" vestigt de schrijver Rik Van Cauwelaert eveneens de aandacht op de affaire waarin een twintigtal verouderde Mirage gevechtsvliegtuigen betrokken waren. Hierop werden op initiatief van Defensie moderniseringssystemen geplaatst. Mir Sip genoemd. Hiervoor werd een prijs

voorzien van 3,5 miljard frank. De operatie werd toegespeeld aan het Belgische bedrijf Sabca dat onder controle staat van Dassault Belgique Aviations. De ingreep zou uiteindelijk tot 14 miljard frank opgelopen zijn.

Enkele jaren later verkocht de Belgische regering dezelfde vliegtuigen, na een tussenkomst van Sabca, voor amper 1,6 miljard frank aan Chili.

Begrijpe wie begrijpen kan?

Tonga, een koninkrijk in Polynesië, is een land met 200.000 inwoners verspreid over 171 eilanden in de Stille Zuidzee. Het beschikt over een parlement met dertig afgevaardigden. In dit gewezen Brits protectoraat, dat in 1970 onafhankelijk werd, worden door de adel 9 parlementszetels verkozen, het gewone volk (zo'n 50.000 geregistreerde kiezers) mag eveneens 9 zetels aanwijzen. De resterende 12 worden toegewezen aan kabinetsleden benoemd door Koning Tautua' ahoutripou IV.

Bij de door de adel in het distrikt Nuias te verkiezen zetels was er een staking van stemming tussen twee kandidaten. De zaak werd opgelost door het opgooien van een munt.

In het Vlaams Blok dat zich steeds meer in de brede lagen van de bevolking aanvaardbaar tracht te maken door zich als een democratische partij voor te stellen zijn er, naast de racistische ideologie, ook monarchistische trekjes. Zo is Karel Dillen voor zijn leven als voorzitter aangesteld en is het ook hij die ten gepaste tijde zijn opvolger zal aanwijzen. Ondertussen roepen ze "leve de republiek".

Constantin Melnick, de adviseur van de toenmalige Minister van Buitenlandse Zaken, Michel Debré, heeft in het voorwoord van de roman "De dood was hun missie" bekend gemaakt dat tijdens de oorlog in Algerije tussen 1958 en 1961 honderden mensen door de contra spionage diensten werden vermoord. Alleen al in 1960, schrijft Melnick, werden 135 mensen door leden van de buitenlandse contra spionage dienst omgebracht. "Het uur is gekomen om de schuld van de Staat in deze onaanvaardbare dwalingen toe te geven" voegt hij er aan toe. Ondertussen hebben vele mensen hun leven verloren...

Men zal zich herinneren dat de Franse premier Alain Juppé, ondanks dat hij eerste minister is, zich vorig jaar tot burgemeester van Bordeaux liet verkiezen in opvolging van Chaban Delmasse. Bestuurders

van openbare gebouwen: bejaardentehuizen, hospitalen, scholen en burelen van de administratie schrokken zich, voor enige dagen, een bult toen arbeiders kwamen opdagen met het nodige materiaal om foto's op te hangen. Burgemeester Juppé had namelijk besloten, zoals dit voor een president het geval is, in alle stadslokalen zijn foto op te hangen. Over pretentie gesproken.

Minister Chabert, van de Brusselsse Gemeenschap, heeft er iets op gevonden om de werkloosheid te bestrijden. Hij is met het voorstel komen opdagen om in Brussel een Casino op te richten ...

Stefaan De Clerck, minister van justitie, wil met een delegatie van tien parlementsleden, een reis naar de V.S. organiseren om er de gevangenen te bezoeken en het Amerikaans rechtssysteem te bestuderen.

De Clerck beweert wel dat het ondenkbaar is de privatisering van de gevangenen uit te proberen maar dat er wel gedacht wordt aan de uitbesteding van het onderhoud en de maaltijdleveringen. Toch privatiseren dus ...

Op de reis was een kostprijs geplakt van 2,5 miljoen frank a.u.b.

Met reden werd door de kamer geprotesteerd. Jammer genoeg niet tegen het doel van de reis maar tegen de kostprijs.

De bakstenengroep "Aimé De Simpel", volksvertegenwoordiger van de VLD, die in 1994 tot manager van het jaar verkozen werd, heeft zijn firma, voor een royaal bod, overgelaten aan de Britse overnemer Hantson.

De Simpel verkocht 50,1 % van zijn aandelen aan 2.819 fr. per aandeel wat 66 % meer uitmaakt dan de prijs van het aandeel op de beurs de dag voor de verkoop (1.800 fr.). Met de klap werd De Simpel een miljard rijk. Maar De Simpel legt bovendien niet al zijn eieren in een korf. Naast zijn zitje in de Kamer en als gemeenteraadslid van Kortemark heeft hij nog 56 bestuursmandaten in verschillende vennootschappen. Bij de recente verkiezingen moest hij zich verantwoorden voor buitengewone uitgaven die niet in zijn verkiezingsuitgaven werden overgegeven. Ook voor het uitvoeren van werken aan zijn villa zonder bouwvergunning wordt hij op het matje geroepen.

Voor beide zaken besloot de commissie vervolgingen van de Kamer de parlementaire onschendbaarheid op te heffen. Maar als je geld hebt...